د ځمکې استداره

د قرآن، حدیث، ساینس، تاریخ او منطق په رڼا کې

Ketabton.com

لیکوال: جندالله الخراساني

د کتاب د جوړیدو تاریخ: ۸/۵/۱۴۰۴

(c) ketabton.com: The Digital Library

لړلیک

سریزه.. 3
لومړۍ ځپرکی 5
د قران عظیم شان له نظره د ځمکې استداره 13
کعبې ته شا کول او مخ کولو خراموالی 25
د ورځې او شپې بدلون (تناوب).. 26
د ځمکې دویم ډول خرکت په مدار کې 34
د ځمکې خرکت د لمریز نظام سره په کهکشان کې... 37
قطبونه... 43
د ځمکې او آسمانونو قطرونه.. 45
له ځمکې څخه د ځمکې شکل.. 49
دویم ځپرکی 55
داسې یو دالیل چې پکې هیڅ شک نه پاتیږي... 69
د هغه ایاتونو اعجاز چې شک کوونکي ترې د ځمکې د هواروالي ادعا کوي 74
څلورم د اسلامي علماؤو له نظره 79
د عیسوي بایبل له مخې د ځمکې شکل.. 82
دریم ځپرکی.. 90
د هغه ایاتونو تفسیرونه چې شکونکي ترې د ځمکې د شکل ادعا کوي 92
د یوناني علماوو دریځ د ځمکې د کرویت په اړه 104
د ځمکې وضیعت په قرآن کې 121
څلورم ځپرکی... 128
د ځمکې د استدارې اړوند د لومړنیو پوهانو او تفسیرونو د مختلفو نظریاتو ذکر........................ 128
د ځمکې ځانګړتیاوې او په کائنات کې موقعیت.. 131
د ځمکې وزن او ترکیب 134
د ځمکې جوړښت.. 135
په پای کې.. 146

(c) ketabton.com: The Digital Library

سریزه

د کتاب ځانګړنې:

د کتاب نوم: د ځمکې استداره

د لیکوال نوم**:** قدرت الله درمان

کمپوز: قدرت الله درمان

د کتاب د جوړیدو کال: ۲۰۲۵

د چاپ شمیر: ناچاپ

د کتاب اړوند نظريات مو په دې پته ولیږی:

ایمیل ادرس:quratullahdarman895@gmail.com

د واټساف شمیره:۰۷۶۶۳۱۵۴۳۳

د مؤلف اوړوند: قدرت الله ولد یي نسیم الله د هغه مستعار نوم ''جندالله الخراساني'' دی هغه په کال ۱۳۸۲ د افغانستان په خوست ولایت کې زیږیدلی دی، او په ۱۴۰۱ کال یي د محمد صدیق روهي لیسي څخه د دولسم سند ترلاسه کړي، او لا هم د زده کړو په جریان کې دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

الحمد لله الذي خلق السماوات والأرض بالحق، وجعل آياته دليلاً للمتفكرين، والصلاة والسلام على من نبينا محمد وعلى آله وصحبه أجمعين.

انسان له ازله د پوښتني موجود دی .هر وخت يې له طبيعته، له اسمانه، له ځمکې، او له خپل وجوده يوه پوښتنه لرلې ده :زه څېرته يم؟څوک يم؟ ځمکه څه شی ده؟ څه ډول ده؟ موږ ولې شتون لرو، دا حرکت کوي که ولاړه ده؟ دا له کومه ده، او ولې؟ دا ډول ورته پوښتنې...

دغه کتاب، چې ستاسې تر سترګو شوی، به درته د عقل، وحې، علم، او د امت د زرکلن فکر يو تړوني نظريات وړاندې کړي .ان شاءالله تعالی

دا د قرآن له وحی نه راولاړې شوې پوښتنې دي، چې د حديثو له رڼا، د علماوو له اقوالو، د ساينس له نظريو، او د عقل له هندسې سره يو ځای شوې دي.

موږ دلته دا نه وايو چې فلانی نظريه سمه ده او فلانی خطا .نه!

دلته موږ د ځمکې استدراه د وحی، عقل او علم تر منځ تله تَللې ده.

دا کتاب د يوې خورا ژورې مسئلې پلټنه کوي:

ايا ځمکه يوه کره ده، او که هواره(فالېټ)؟

او دا پوښتنه يوازې يوه فزيکي موضوع نه ده .دا د قرآن د اعجاز، د نبوي علومو، د اسلامي علماوو د تفکر، د بشري عقل د تحليل، او د ساينسي حقايقو يوه پراخه څېړنه ده.

په دې کتاب کې:

(c) ketabton.com: The Digital Library

د قرآن کریم هغه آیتونه څېړل شوي چې د ځمکې شکل، ثبات او حرکت ته اشارې لري؛

د نبوي احادیثو نه ټکي پر ټکي الفاظ رااخیستل شوي دي چې د ځمکې موقعیت یا حرکت ته اشارات لري؛

د امامانو، مفسرینو، متکلمینو، فقیهانو او حکیمانو واقعي اقوال تحلیل شوي، له ابن تیمیه، فخر رازي، ابن القیم، ابن الجوزي، قرطبي، سیوطي، او نورو ...نه؛

د عصري فلکپوهنې د تیوریو پر بنسټ د ساینس دریځونه وړاندې شوي؛

د افلاطون، ارسطو، ابن سینا، ابن رشد او نورو د فلسفي منطق له لارې د عقلاني تحلیلي نظریات.

دلته چې هر څه تحلیل شوي د قراني آیتونو، حدیثونو، اقوالو، دلایلو، ګرافونو او نظریاتو په رڼا کې دي.

ربّنا أرنا الحق حقاً وارزقنا اتباعه، وأرنا الباطل باطلاً وارزقنا اجتنابه .الله امین!

لومړۍ څپرکی

آیا ځمکه هواره ده او که یوه کره؟

(c) ketabton.com: The Digital Library

د ځمکې هوار والی او ګرديوالی:

لومړی :د قران کريم له نظره

دوهم :د عقل له نظره

د ځمکې د هوار والي او ګرديوالي اړوند قران او حديث قطعي ځوابونه ندي وړاندې، وليکن دا موضوع يي په قران کې د تدابر او د قران کريم د معجزې لپاره پريښي، د کوم اړوند يي چې وعده کړي ده:

الله سبحان وتعالی فرمايي:

“سَنُرِيهِمْ آياتِنا فِي الْآفاقِ وَفِي أَنْفُسِهِمْ حَتَّى يَتَبَيَّنَ لَهُمْ أَنَّهُ الْحَقُّ”...

۵۳:۴۱ ژر ده چې وباښيو دوی ته دلايل {دقدرت} خپل چې په (کايناتو) کې دي او په نفسونو ددوی کې دي تر هغه پورې چې ښکاره شي دوی ته چې بيشکه دغه قران حق دی>...

اِنْ هُوَ اِلَّا ذِكْرٌ لِّلْعٰلَمِيْنَ ۝

وَلَتَعْلَمُنَّ نَبَاَهٗ بَعْدَ حِيْنٍ

(c) ketabton.com: The Digital Library

۸۷-۸۸:۳۸ >دغه {قران} مګر پند دئ لپاره د علمیانو او خامخه علمیان باشي هرومرو په خبر {په ریښتیوالی} ددې {قران} لږ وروسته<

وَمَا هُوَ اِلَّا ذِكْرٌ لِّلْعٰلَمِیْنَ

۵۲:۶۸>او حال دا چې ندی دغه { قران} مګر خو ذکر د ټولو عالمیانو لره.

وَقُلِ الْحَمْدُ لِلّٰهِ سَیُرِیْكُمْ اٰیٰتِهٖ فَتَعْرِفُوْنَهَا ؕ —وَمَا رَبُّكَ بِغَافِلٍ عَمَّا تَعْمَلُوْنَ ۝۝

27-93او ته ووایه :ټول د کمال صفتونه خاص د الله لپاره دي، هغه به عنقریب په تاسو خپل دلیلونه (نښې) ووینې، نو تاسو به هغه وپیژنئ او ستا رب له سره غافل نه دی له هغو کارونو نه چې تاسو یې کوئ

>سورت النمل ۹۳

وَسَخَّرَ لَكُم مَّا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا مِّنْهُ ۚ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ

سورة الجاثية 13 – آيت

۱۳:۴۳>او مسخر کړی یي دئ تاسو ته هر هغه شئ چې په اسمانونو کې دئ او ځمکه کې دئ ټول له طرفه د الله دغه خامخه لوی ایت { دلایل} لپاره د هغه قوم چې فکر کوي<

(c) ketabton.com: The Digital Library

بَلْ كَذَّبُوْا بِمَا لَمْ يُحِيْطُوْا بِعِلْمِهٖ وَلَمَّا يَاْتِهِمْ تَاْوِيْلُهٗ ؕ

۳۹ :یونس》 بلکې نسبت د دروغو کوي دوی هغه قرآن ته چه چاپیره نه دی دوی په علم د هغی باندې لا نه ده راغلی دوی ته معنی د هغه 《

وَلَقَدْ صَرَّفْنَا فِي هَٰذَا الْقُرْآنِ لِلنَّاسِ مِن كُلِّ مَثَلٍ ۚ وَكَانَ الْإِنسَانُ أَكْثَرَ شَيْءٍ جَدَلًا

سورة الكهف 54 – آيت

>او بیا بیا بیان کړی دی مونږه په دغه قران کې له هر قسمه مثال نه او دی انسان له هر څیز نه له جهتا د جګړې <سورت الکهف.

وَلَتَعْلَمُنَّ نَبَأَهُ بَعْدَ حِينٍ

سورة ص 88 – آيت

۸۸:۳۹ (او خامخا پوه به شئ په خبره ددی باندی پس له مودی نه).

له ابو هریره رضی الله عنه څخه روایت دی :رسول الله صلی الله علیه وسلم وفرمایل :هر پیغمبر ته معجزې ورکړل شوې چې خلک یې ایمان راوړي، مګر هغه څه چې ما ته راکړل شوي دي هغه الهي الهام دی چې الله تعالی ماته نازل کړی دی، نو زه امید لرم چې زما پیروان به د نورو انبیاوو له پیروانو څخه ډیر وي .د قیامت".۶ ټوک، ۶۱ کتاب، ۵۰۴ ګڼه

(c) ketabton.com: The Digital Library

رسول الله (ص)فرمايي :د قرآن عجائبات به هيڅکله نه ختميږي او هيڅکله به يې د لوستونکو د ستړيا سبب نه ګرځي .نو، دا ولولئ ".الترمذي فصل، فضل القرآن، مخ .۱۴۳.

د ملحدينو او مستشرقينو او په قرآن عظيم شآن کې د ناتدابر کونکي مسلمانانو له لوري دا نيوکه کېږي چې د قرآن کريم له نظره ځمکه هواره ده!

په داسې حال کې چې په ټول قرآن عظيم شآن کې يو داسې ايات هم نشته، چې الله تعالی د پکې فرمايلي وي :چې لمر د ځمکې د سطحې څخه تاويږي، او ختی بيا د فالېټ ځمکې څخه دا په خپله يو داليل دی چې قرآن د الله رب العلمين په علم سره نازل شوی دی.

او بعضې مسلمانان ددې برعکس چې په دې ووياړي

چې الله (ج) قرآن عظيم شان د لا مخدودو معجزو خزانه ګرزولي، او په زرګونو زرګونو معجزې يي رسول الله (ص) ته ورکړي، چې هيڅوک يي رد نشي کولی، نه يی مسلمان رد کولی شی، او نه يی کافر رد کولی، شي په داسې حال کې چې الله (ج) نورو ټولو پيغمبرانو ته ډېرې کمې او يوازې د خپل وخت مطابق مخدودې معجزې ورکړي وې چې د معجزو ارطبات او يقين يي د سترګو په ليد سره وو.

مګر دلته ملخدين، عيسويان، يهود او د کمزوري علم مسلمانان برعکس ددې کوشش او هڅه کوي تر څو د قرآن عظيم شآن د معجزو رد وکړي خو په هيڅ صورت دا نشي کولی!

(c) ketabton.com: The Digital Library

ددوی تضاد او مخلفت د ساینس سره دی په داسې حال کې چې ساینس په خپله د الخاد یا اتیزم جرړه له بیخه وبسله، او د واحد خدای (ج) د وجود ثبوت یې کشف کړو په اراده د خدای (ج)، د خقیقی ساینس هره برخه د خدای (ج) او د اسلام ثبوت وړاندې کوي، خصوصاً د اسلام له نګه نه، خو په هر صورت دوام ورکوو...

قران کریم په ډیرو ایاتونو کې مسلمانان دې ته هڅولی تر څو په قرآن کریم کې تدابر او فکر وکړی.

اعوذ با الله من الشیطٰن الرجیم

بسم الله الرحمٰن الرحیم

[سُوۡرَةُ البَقَرَة]164 :

إِنَّ فِى خَلْقِ السَّمَٰوٰتِ وَالْأَرْضِ وَاخْتِلَٰفِ الَّيْلِ وَالنَّهَارِ وَالْفُلْكِ الَّتِى تَجْرِى فِى الْبَحْرِ بِمَا يَنفَعُ النَّاسَ وَمَآ أَنزَلَ اللَّهُ مِنَ السَّمَآءِ مِن مَّآءٍ فَأَحْيَا بِهِ الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا وَبَثَّ فِيهَا مِن كُلِّ دَآبَّةٍ وَتَصْرِيفِ الرِّيَٰحِ وَالسَّحَابِ الْمُسَخَّرِ بَيْنَ السَّمَآءِ وَالْأَرْضِ لَءَايَٰتٍ لِّقَوْمٍ يَعْقِلُونَ

په تحقیق سره د اسمانونو او ځمکي په جوړښت کي، او پرله پسي د شپې او ورځي په راتګ کښي، په هغو بېړېو کښي چي د انسانانو د ګټي وړ شیانو د وړلو راوړلو لپاره په سیندونو او سمندرونو کښي ګرځي راګرځي، د باران په

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغو اوبو کښې چې الله يې له پاسه څخه را اوروي او د هغو په وسیله ځمکه ژوندۍ کوي او په خپل دغه انتظام سره يې په ځمکه کښې هر راز ساه کښنان خواره کړي دي، د بادونو په لګېدو کښې او په هغو ورېځو کښې چې د اسمان او ځمکي په منځ کښې د امر ښکیل دي؛ د هغو خلکو لپاره بې شمېره نښانې دي چې د پوهي څخه کار اخلي.

بسم الله الرحمٰن الرحيم

[سُوۡرَةُ آل عِمرَان]190 :

إِنَّ فِى خَلْقِ السَّمَٰوٰتِ وَالْأَرْضِ وَاخْتِلٰفِ الَّيْلِ وَالنَّهَارِ لَءَايٰتٍ لِّأُولِى الْأَلْبٰبِ

د بی له شکه د اسمانونو او د ځمکي په پیدایښت کې او د شپې او ورځي په مخلفت کښې د هغو پوهانو لپاره ډېري نښانې دي:

[سُوۡرَةُ آل عِمرَان]191 :

الَّذِينَ يَذْكُرُونَ اللَّهَ قِيٰمًا وَقُعُودًا وَعَلٰى جُنُوبِهِمْ وَيَتَفَكَّرُونَ فِى خَلْقِ السَّمٰوٰتِ وَالْأَرْضِ رَبَّنَا مَا خَلَقْتَ هٰذَا بٰطِلًا سُبْحٰنَكَ فَقِنَا عَذَابَ النَّارِ

چې په ولاړي، ناستي او ملاستي، هر حالت کښې خدای یادوي .او د اسمانونو او ځمکي په پیدایښت کښې غور او فکر کوي (هغوی په غیر ارادي توګه غږ کوي

(c) ketabton.com: The Digital Library

چي") :آې زموږ ربه !دا ټول شيان تا بابيزه او بې مقصده نه دي پيدا کړي، ته له دې څخه پاك يې چي عبث كار وكړې؛ نو اې ربه !موږ د دوزخ له عذاب څخه وژغوره؛

كِتَٰبٌ أَنزَلۡنَٰهُ إِلَيۡكَ مُبَٰرَكٞ لِّيَدَّبَّرُوٓاْ ءَايَٰتِهِۦ وَلِيَتَذَكَّرَ أُوْلُواْ ٱلۡأَلۡبَٰبِ

دا يو ډېر بركتناك كتاب دى چي موږ تا ته (اې پېغمبره) نازل كړيدى، تر څو چي دوى د ده پر ايتونو غور وكړي او د پوهي او فكر خاوندان ترېنه درس واخلي.

سورت ص ۲۹

لَا تُحَرِّكۡ بِهِۦ لِسَانَكَ لِتَعۡجَلَ بِهِۦٓ

«مه خوزوه په دې قران ژبه خپله چه تلوار كوى په دې»سورت القيمة ۱۶

د قرآن عظيم شان او د عقل مطابق به تدابر كيږي ځكه كه چېرته ځمكه

د قرآن عظيم شان له نظره فالېت وى، نو بيا خو په قرآن كريم كې د ځمكې د شكل په اړه ډېر تدابر ته هم اړتيا نه وه ځكه هغه څه چې موږ يي په خپلو سترګو وينو هغه خو هسې هم وينو نو كه چېرته الله تعالى فرمايي چې موږ ځمكه خپره/پراخه كړى ده

او يو څوک د فالېت مطلب ترې واخلي بې له دې چې په اياتونو كې تدابر وكړي، نو دا خو بيا تدابر نشو!

او بل خوا الله سبحان وتعالى په قران عظيم شان كې فرمايي :چې تاسو بايد د شپې او ورځې په مخلفت كې او په ځمكه او اسمانونو كې او په پيدايښت ددوى تدابر وكړى!

(c) ketabton.com: The Digital Library

او خقیقت همدادی کوم څوک چې د الله (ج) په وجود باندې دالیل ونلري ایمان یي ناقص دی!

اوس نو راځو......«لومړی» د ځمکې شکل د قران عظیم شان له نظره ګورو:

د قران عظیم شان له نظره د ځمکې استداره

خدای (ج) په قرآن شریف کې فرمایي:

«اَلَمْ تَرَ اَنَّ اللّٰهَ يُوْلِجُ الَّيْلَ فِى النَّهَارِ وَيُوْلِجُ النَّهَارَ فِى الَّيْلِ وَسَخَّرَ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ ۡ —كُلٌّ يَّجْرِىْٓ اِلٰٓى اَجَلٍ مُّسَمًّى وَّاَنَّ اللّٰهَ بِمَا تَعْمَلُوْنَ خَبِيْرٌ ۝»

۳۱ :۲۹: آیا نه وینئ چې بېشکه الله ننباسي[یولج]شپه په ورځ کښې او ننباسي ورځ په شپه کې او مسخر(تابع) کړی دي تاسو ته لمر او سپوږمۍ هر یو(کُلُ)روان دی تر ټاکلي مودې پوری<.

یولج (ننباسي) مانا لري ، کرار او په تدریج سره ننیستل .نو که مځکه اواره و ای نو شپه په ورځ او ورځ په شپه به یو وار دفعتاً اوښتله

او لمر او سپوږمی یی بیل بیان کړو چی یوازې دې ته تابع شوی چې رڼا تولید کړی کوم چې شپه او ورځ د کروي ځمکې د څرخیدلو په واسطه ترې رامنځته

(c) ketabton.com: The Digital Library

کیږی او د کروی ځمکې د څرخیدلو په واسطه شپه په ورځ کې او ورځ په شپه کې ننباسي نو دا مبارک ایات دا مانا لری چې مځکه ګردی ده.

«کَلَّا وَالْقَمَرِ وَالَّیْلِ اِذْ اَدْبَرَ ۙوَالصُّبْحِ اِذَاۤ اَسْفَرَ ۙ»

«هیڅ کله نه قسم دی ځما په سپوږمۍ او په شپه هغه وخت چې شا کړی او په صبا هغه وخت چه روښانه شی.» سورت المدثر ٣٢-٣٣-٣۴

دلته الله تعالی په (شپه قسم کوي او وایی هر کله چې شا کړي او په صبا هرکله چې روښانه شی)او دا نو بیا روښانه ده چې شپه په هغه وخت کې شا کوي هر کله چې ځمکه یوه کره وي کله چې د ځمکې یوه کره لمر ته مخامخ شی نو روښانه شی نو د ځمکې بله کره کوم کې چې شپه وي هغه لمر ته شا کړي او شپه او تیاره جوړه کړي.

په صحیح البخاري کې یو حدیث روایت شوی دی:

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ :«إِذَا أَقْبَلَ اللَّيْلُ مِنْ هَا هُنَا، وَأَدْبَرَ النَّهَارُ مِنْ هَا هُنَا، وَغَرَبَتِ الشَّمْسُ فَقَدْ أَفْطَرَ الصَّائِمُ»

رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وفرمایل :«کله چې شپه له دې لوري راشي، او ورځ د هغې لوري شا کړي، او لمر ډوب شي، ښېشکه دغه وخت د روژه لرونکي د روژه ماتي وخت دی.»

(c) ketabton.com: The Digital Library

(صحيح البخاري، حديث)1953

په دې حديث کې درې مهم ټکي ذکر شوي دي:

"إِذَا أَقْبَلَ اللَّيْلُ مِنْ هَا هُنَا – "کله چې شپه له دې (ختیځ)خوا راشي.

" وَأَدْبَرَ النَّهَارُ مِنْ هَا هُنَا – "او ورځ له دې (لويديځ)خوا شا کړي.

" وَغَرَبَتِ الشَّمْسُ – "او لمر پرېوځي.

دا درې فقرې د ځمکې د حرکت او کرویت یو ښکلی بیان دی.
د حديث علمي حقيقت – د ځمکې کرویت

د ورځې" شا کول "یوازې په کروي ځمکه کې ممکن دی

د ورځې" شا کول ("أَدْبَرَ النَّهَارُ)په فالیټ ځمکه کې ممکن نه دی.

په فلیټ ځمکه کې د شپه او ورځې ستونزه:

که ځمکه فلیټ وای، نو د لمر د حرکت له امله باید شپه او ورځ په ناڅاپي ډول بدلېدلې، نه تدريجي ډول.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دا مانا لري چې په يو وخت کې به ټولې نړۍ ته لمر ښکاره وای، او بيا به يو دم ورک شوی وای.

دا خلاف دی د حديث له تعبير سره، چې وايي" :وَأَدْبَرَ النَّهَارُ"، يعنې ورځ شا ته ځي، ورو ورو، نه دا چې ناڅاپي ورک شي.

د لمر غروب – د ځمکې د چورليد نتيجه

د لمر غروب يوازې په هغه صورت کې رامنځته کيږي چې ځمکه کروي وي او چورليږي.

که ځمکه فليټ وای، نو لمر به په يو وخت کې ټولو ته ښکاره و، او" غروب "به يې بله معنی نه لرله.
د حديث څخه په ډاګه معلوميږي چې دا خبره غلته ده چې لمر په فاليټ ځمکه کې چورليږي لکه د عيسويانو عقيده.

د ځمکې د ګرديوالي بل ثبوت د غرونو روانيدل دی

>وَتَرَى ٱلۡجِبَالَ تَحۡسَبُهَا جَامِدَةٗ وَهِيَ تَمُرُّ مَرَّ ٱلسَّحَابِۚ صُنۡعَ ٱللَّهِ ٱلَّذِيٓ أَتۡقَنَ كُلَّ شَيۡءٍۚ إِنَّهُۥ خَبِيرُۢ بِمَا تَفۡعَلُونَ<

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲۷:۸۸ ...>او ته به غرونه وينې، ته به په دوی د کلکو ولاړو ګمان کوې، حال دا چې دوی به د وريځې د تېرېدلو په شان تېرېږي، (وګورئ)کاريګري د الله هغه چې هر شی يې محکم کړی دی، بېشکه هغه ښه خبردار دی په هغو کارونو چې تاسو يې کوئ <...

دغه آيت نه يوائې دځمکی حرکت بلکي دحرکت لوری هم بيانوی دوريځو د درنو کتلو دخوشيدو لوری چې دری نيم څلور زره متره دځمکي له سطحي پورته وی تل دلويديز له لوری نه د ختيز لوری ته وی له همدي کبله تل د هوا دخالاتو دپوهيدو لپاره لويديز الوری تر مطالعی لاندی نيول کيږی

د دغه دروند آيات د تشرېح کولو لپاره په همدغه آيات شريف باندې عمل کول دي:

که تاسو د شپې د يو ديوال سره نېژدې ودرېږی او د خپلو قدامونو ځای مو دقيق معلوم کړی، او نظر مو په آسمان کې په يو يا څو داسې ستورو کړی چې د ديوال سره د دريو يا څلورو ګوتو په اندازه لريوالی ولري، او په همغه ستورو مو نظر تر دريو يا څلورو دقيقو پورې ښه ټينګ وساتی، نو تاسو به خامخا ددوی خرکت ووينی چې د مشرق څخه د مغرب پر لوري دی، او که نيم ساعت يا يو ساعت وروسته همدغه ستورو ته وګوری، نو ددوی دا خرکت به تاسو په تعجب کې کړي، دا همغه ستوري دی چې موږ تاسو يي له ماشتوب څخه تر خپلې ځوانی دور پورې وينو، او که تاسو په سبا شپه په همدغه وخت باندې خپل نظرونه د اسمان پر لوري کړی نو وبه وينی چې همغه ستوري کوم چې مو په تيره شپه ليدلی و، دوی به په همغه شکل په تدريج سره د مشرق څخه د مغرب پر لوري خرکت کوي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

نو دا آیاتِ کریمه د قرآن عظیم شان په خقانیت باندې لوی دالیل دی، ځکه چې د ځمکې په ګردیوالی او په ځرخیدلو باندې تر معصره عصره پورې هیڅوک هم نه وو خبر، او آن بعضي خلک اوس هم پاکې مخلفت کوي په داسې حال کې چې مونږ خدای (ج) ۱۴۰۰ کاله دمخه د ځمکې په شکل او څرخیدلو خبر کړي یو.

الله ج په قران کریم کې فرمایي:

«خَلَقَ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضَ بِالْحَقِّ ۚ —یُكَوِّرُ الَّیْلَ عَلَى النَّهَارِ وَیُكَوِّرُ النَّهَارَ عَلَى الَّیْلِ وَسَخَّرَ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ ۖ —كُلٌّ یَّجْرِیْ لِاَجَلٍ مُّسَمًّى ۚ —اَلَا هُوَ الْعَزِیْزُ الْغَفَّارُ»

۳۹:۵>هغه اسمانونه او ځمکه په حقه سره پیدا کړي دي، هغه شپه په ورځ تاووي (کور)او ورځ په شپه تاووي (نغاړي)او هغه لمر او سپوږمۍ مسخر کړي دي، هر یو مقرر کړی شوې نېټې ته روان دی، خبردار شئ ! همغه ښه غالب، ښه بخښونکی دی<

د عربي لغات》 کور 《اصلي مانا د انګریزي (کویل) سره یو شی ده لکه په سر باندې لونګی پیچل.

په عربي ژبه کې (كُرَّة) توپ ته ویل کېږي، او په قرآن کریم کې د (یُكَوِّرُ)معنا په توپ باندې بدلېدل یا د توپ په څېر کېدل دي، ځکه چې کور او کور دواړه یو شانې دی د شکل او د معنا له نګه نه، قرآن کریم وایي چې د شپې او ورځې تګ راتګ او بدلون کره جوړوي او دا کره جوړېدل په هغه صورت کې شوني دي چې کله یو ګرد څیز پټ شي ځکه چې هوار څیز خو په هر حالت کې پټېږي، له همدې امله د ورځې او شپې د رامنځته کېدو له بیان څخه یې په ډاګه کېږي چې قرآن کریم هم د ځمکې شکل کروي او ګرد ښودلی، ځکه په آیات کې الله تعالی

(c) ketabton.com: The Digital Library

فرمايي :چې تاووي شپه په ورځې باندې او تاووي ورځ په شپې باندې د شپې او ورځې تاوول يې بيل بيان کړو او لمر او سپوږمۍ يې ورڅخه بيل بيان کړل چې هغوی يوازې تابع شوي کوم چې لمر د ورځې رڼا جوړاوي او سپوږمۍ د مياشتو او کالونو حساب جوړوي.

او د ټولو مسير يې بيل بيان کړو چې ټول ټاکلی موده ته روان دی دلته قرآن عظيم شآن ټولو حرکتونو ته اشاره کوي، نه يوازې لمر او سپوږمۍ ته بلکې ځمکه ته هم.

په عربي ګرامر کې د واحد (يو)، بائنری يا' دويال ('دوه)او جمع (درې يا ډيرو)ترمنځ توپير شتون لري .

بائنري'دويال 'ته اشاره " کلاهما يجريان "ده، په داسې حال کې چې قرآن عظيم شآن ويلي " کُلٌ يجري "جمع (درې يا زيات)ته اشاره کوي .ځکه چې لمر او سپوږمۍ يوازې دوه دي مګر قرآن دريو يا ډيرو ته اشاره کوي نو د قرآن عظيم شآن له مخې دا درې واړه حرکت کوي :لمر، سپوږمۍ او ځمکه.

او د شپې تاويدل په ورځې باندې په فاليت ځمکه کې بې غير د لمر څخه ناشوني ده، دا بيا په هغه وخت کې رامنځته کېدای شي کله چې ځمکه کره وی ځکه شپه او ورځ خو په فالبت شکل کې نشي تاويدلی تر څو چې کره ځمکه ونه څرخيږی.

«لَا الشَّمْسُ يَنْۢبَغِيْ لَهَاۤ اَنْ تُدْرِكَ الْقَمَرَ وَلَا الَّيْلُ سَابِقُ النَّهَارِ ؕ —وَكُلٌّ فِىْ فَلَكٍ يَّسْبَحُوْنَ»

(c) ketabton.com: The Digital Library

۳۶:۴۰>: نه دئ لمر لايق دغه لره چې لاندې کړي سپوږمۍ ونه شپه ړومبۍ کيدونکي ده له ورځي او دغه ټول (فلکي اجرام)په اسمان کې چورليدونکی يسبحون دی»

د يسبحون چې له سباحه (نه اخيستل شوې ده لغوي مانا يې) حرکت څلورو خواووته ګام (قدم) واهل او وضعي حرکت دئ)

(taymiyah)ابن تايميحا ه چې (۱۳۲۸) کي يې وفات کړی دې يو مشهور مفسير وو هغه په مجموع الفتواه شپږم

ټوک (۵۶۷-۵۶۶) پاڼه کې ليکي : فلک چې جمع يې (الفلوه ريښه يې فلکان ده ګردي شي ته وايي هغه وايي آسماني اجرام ټول ګردي دي نو لمر او سپوږمۍ هم فلک يعنی ګردي دي ابن عباس (رض) وايی فلک څرخيدونکي ارغړی ته وايي خليفه رشيد وايي دحهاد شتر مرغ هګی ته وايي.

«وَالْأَرْضَ بَعْدَ ذَٰلِكَ دَحَاهَا»

۷۹:۳۰:« او مځکه وروسته له دغه صافه[دحها] وغوړوله»

(دحها) چې ريښه يي (د ح و) ده د نورو معنا و سره د هګۍ، شترمرغ هګۍ، د هګۍ د ايښو ځای، همداسې نورې معنا هم لري .نو عربي يوه غوره ژبه ده د قرآن شريف د تفسير لپاره.

د (دحها) مانا په هکله (ا .يوسف على) وايي دحها يوه معنی وسيع او پراخه او بله معنی يې د شتر مرغ هګۍ ده .که د شترمرغ د هګۍ معنا ته وګورو نو نه

(c) ketabton.com: The Digital Library

یوازې دا چې د ځمکې بیضوی شکل په صاف ډول تعریف کوي بلکې د ځمکې دننه جوړښت هم تشریح کوي.

موږ کولی شو ځمکه په څو برخو وویشو

ښکته منټل Lower Mantle ،

پورتنۍ منتر Upper Mantle

د ځمکې کلک داخلي کور Solid Inner Core

منټل کرسټ Mantle crust

لیتوسفیر یا برعظمي کرسټ Lithosphere

د ځمکې داخلي برخه (inner core) چې 91% د اوسپنې جوړښت لري، یو جامېد توف دی.

د داخلي کور په سطحه کې د تودوخې درجه نږدې 5430 °C (5700 K یا 9806 °F)اټکل شوې، چې د لمر د سطحې د تودوخې په اندازه ده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د ځمکې داخلي کور د ځمکې ترټولو داخلي جیولوژیکي طبقه ده .دا په اصل کې

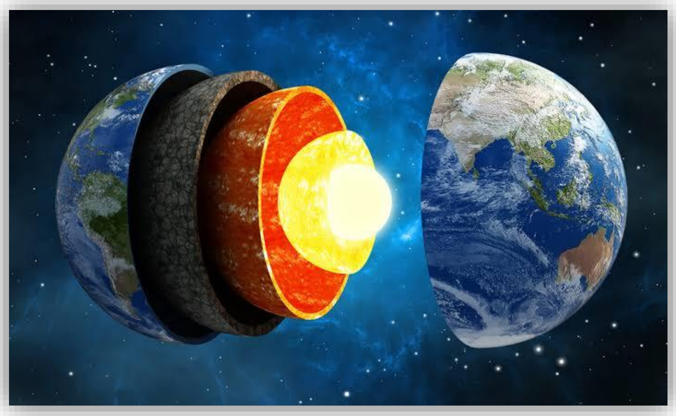

یو کلک توپ دی چې شاوخوا 1,220 کیلومتره 760 (میله) شعاع لري.

د ځمکې سر یا د ځمکې هغه برخه چې موږ پرې اوسېږو د ځمکې تر ټولو پورتنی برخه ده چې د ځمکې پوښ یا قشر (Earth Crust) ورته یل کیږي او نږدې (۳۰) کېلو متره ډبلوالی یا ضخامت لري[1]، د ځمکې د نیمايي قطر اوږدوالی نږدې (۶۴۰۰) کېلومتره ده، نو (۳۰) کیلومتره یوازې د یو پوښ بڼه جوړوی

د شترمرغ د هگی جوړښت:

(c) ketabton.com: The Digital Library

Egg yolk = core, egg white = mantle, shell = crust

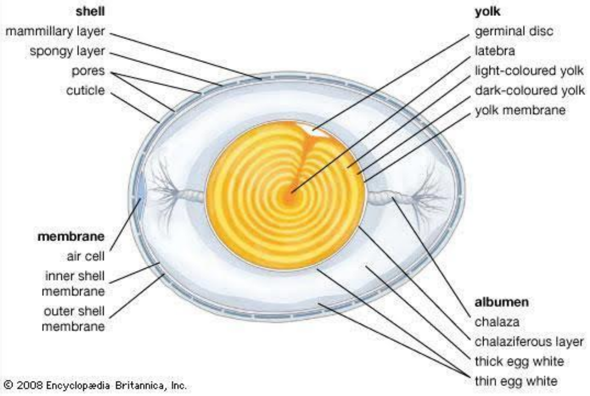

د هګۍ ژیړ = کور، د هګۍ سپین = پوستکی، خولۍ = کرسټ یا پوښ

نو د شترمرغ د هګۍ شکل او دننه جوړښت او د ځمکې شکل او دننه جوړښت یوشان دي، نو پروردګار چې ډیر باریک بین او د حکمت څښتن دی، ډیر په ښه ډول یي تشریح کړی .د ځمکې د ګردیوالي یو ثبوت د دوو ختیزونو او دوو لویدیزونو ذکر دئ

«رَبُّ الْمَشْرِقَيْنِ وَرَبُّ الْمَغْرِبَيْنِ»

۵۵:۱۷ «رب د دواړو مشرقینو دی او رب د دواړو مغربینو دئ»

(c) ketabton.com: The Digital Library

دا دا مانا لري چې لمر په نیمه کره د ځمکې کې را پورته کیږی او بلې خوا ته غروب کوي دا یې یو ختیځ او یو لویدیځ او په بله نیمه کره کې بیا لمر دبل ځایه را خیژی اوبل چیری لویږی دا یې دوېم ختیځ او لویدیځ که مځکه اواره وای نو یو ختیځ او یو لودیځ به ویل شوی وایي همدا علت دئ چې په نیمه کره کې ورځ او عین وخت کې په بله نیمه کره کې شپه ده او د دواړو مغرب او مشرق سره توپیر لری .همدا علت دی چې دلته د دوو ختیزو یا دوو لویدیزو فاصله نسبت له لویدیزه تر ختیزه واټن نه زیاته ښوول شوی ده ځکه دیوې نیم کرې د لمر ختلو ځای د بلې نیم کرې دلمر لویدلو ځای دئ

« يَٰلَيۡتَ بَيۡنِي وَبَيۡنَكَ بُعۡدَ ٱلۡمَشۡرِقَيۡنِ فَبِئۡسَ ٱلۡقَرِينُ»

۴۳:۳۸ ...کاشکی چې وی په منځ زما او ستا کښې لری والی لکه د مشرقینو...»

(c) ketabton.com: The Digital Library

کعبې ته شا کول او مخ کولو خراموالی

وَلِلّٰهِ الْمَشْرِقُ وَالْمَغْرِبُ ۚ فَاَيْنَمَا تُوَلُّوْا فَثَمَّ وَجْهُ اللّٰهِ ۗ اِنَّ اللّٰهَ وَاسِعٌ عَلِيْمٌ ۝

ختيځ او لويديځ خاص الله لره دي، نو هر لوري ته چې مخ وګرځوئ نو هماغه لوري ته د الله مخ دی .الله د ډېرې پراختيا خاوند او په هر څه پوهېدونکی دی.

تفسير:روايت دی چې کله دا ايات کريمه نازل شو (وَقَالَ رَبُکُمُ ادعُونِی اَستَجِب لَکُم) نو اصحابو کرامو (رض) پوښتنه وکړه چې يا رسول الله (ص) خدای ج چېرته دی چې موږ يي وبولو نو دا آيات نازل کړل شو .

حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ، قَالَ :حَدَّثَنَا سُفْيَانُ، قَالَ :حَدَّثَنَا الزُّهْرِيُّ، عَنْ عَطَاءِ بْنِ يَزِيدَ اللَّيْثِيِّ، عَنْ أَبِي أَيُّوبَ الأَنْصَارِيِّ، أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ :«إِذَا أَتَيْتُمُ الغَائِطَ فَلاَ تَسْتَقْبِلُوا القِبْلَةَ، وَلاَ تَسْتَدْبِرُوهَا وَلَكِنْ شَرِّقُوا أَوْ غَرِّبُوا «قَالَ أَبُو أَيُّوبَ : «فَقَدِمْنَا الشَّأْمَ فَوَجَدْنَا مَرَاحِيضَ بُنِيَتْ قِبَلَ القِبْلَةِ فَنَنْحَرِفُ، وَنَسْتَغْفِرُ اللَّهَ تَعَالَى»،

له ابو ايوب انصاري رضي الله عنه نه روايت دی چې نبي صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وفرمايل :«کله چې تاسو د اودس ماتي ځای ته راشئ نو قبلې ته مه مخ کوئ، او مه ورته شا اړوئ، بلکې مشرق او مغرب طرف ته مخ او شا اړوئ»، ابو ايوب انصاري رضي الله عنه فرمايي چې مونږ شام ته لاړو، هلته مو وکتل چې د اودس ماتي ځايونه د قبلې په طرف دي، نو مونږ چې به قضای حاجت کول، نو کوښښ به مو کولو چې د قبلې نه ځان منحرف کړو او بيا به مو د الله تعالی نه مغفرت غوښتلو

بخاري حديث ۳۹۴

(c) ketabton.com: The Digital Library

دلته پوښتنه دا ده چې که ځمکه عمومي هواره وی، بیا خو نو قبله نه ورته مخامخ کیږی، بیا نو ولې شا کول هم ورته حرام شوی؟

ځواب دا دی :چې که یو څوک په کروي ځمکه کې د کعبې څخه وا شا کړي نو مخامخ به بیرته بیا د هغه ډیریکشن د قبلې په طرف شي !ځکه که یو څوک د کعبې څخه خرکت وکړي په کروي ځمکه کې نو به بیرته کعبې ته بیا راوګرځي.

د ورځې او شپې بدلون (تناوب)

په هغه زمانه کې چې خلکو دا ګمان درلود چې ځمکه د کائناتو مرکز دی، او لمر د هغې چاپیره ګرځي، نو څنګه به دا ممکنه وه چې د ورځې او شپې د تسلسل په اړه خبرې وشي، خو د لمر له حرکت څخه یادونه ونه شي؟ خو قرآن کریم د لمر د حرکت یادونه نه ده کړې، بلکې دا موضوع یې داسې بیان کړې ده:

(c) ketabton.com: The Digital Library

سورة الأعراف، آیت ۵۴:

(...يُغْشِي اللَّيْلَ النَّهَارَ يَطْلُبُهُ حَثِيثًا...)

("الله) شپه د ورځې سرپوښ ګرځوي، چې ژر تر ژره د هغې پسې راځي"...

سورة یس، آیت ۳۷:

(وَآيَةٌ لَّهُمُ اللَّيْلُ نَسْلَخُ مِنْهُ النَّهَارَ فَإِذَا هُم مُّظْلِمُونَ)

"او د دوی لپاره نښه شپه ده، چې له هغې څخه ورځ راکاږو، نو ناڅاپه هغوی تیاره کې شي".

سورة لقمان، آیت ۲۹:

(أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ يُولِجُ اللَّيْلَ فِي النَّهَارِ وَيُولِجُ النَّهَارَ فِي اللَّيْلِ)

"ایا ته نه وینې چې الله شپه د ورځې دننه کوي، او ورځ د شپې دننه کوي؟"

سورة الزمر، آیت ۵:

(...يُكَوِّرُ اللَّيْلَ عَلَى النَّهَارِ وَيُكَوِّرُ النَّهَارَ عَلَى اللَّيْلِ...)

..."هغه شپه د ورځې پر سر تاووي، او ورځ د شپې پر سر تاووي"...

لومړی آیت هیڅ ډول تفسیر ته اړتیا نه لري .دویم آیت یوازې یو تصویر وړاندې کوي.

خو دریم او څلورم آیتونه په ځانګړي ډول د" یو بل سره دننه کېدلو "بهیر تشریح کوي، او همداراز د شپې د ورځې پر سر، او د ورځې د شپې پر سر تاوولو ځانګړی مفهوم بیانوي (په ځانګړي توګه سوره الزمر، آیت ۵.)

د" تاوولو "یا" په سر تاوولو "لپاره تر ټولو ښه ژباړه، لکه څنګه چې د فرانسوي ژباړونکي ر .بلاشیر له خوا شوې، د عربي فعل كَوَّرَ ژباړه ده .د دې فعل اصلي معنا دا ده چې" :عمامه یا پګړۍ په سر تاوول"؛ نو دا د تاوولو معنا په ټولو نورو اړخونو کې هم ساتل شوې ده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

خو په فضا کې حقیقتاً څه پېښیږي؟

امریکایي فضانوردانو له خپلو فضایي بېړیو څخه، په ځانګړي توګه له ځمکې نه ډېر لېرې، لکه د سپوږمۍ له سطحې، دا مشاهده او عکسونه اخیستي دي . هغوی ولیدل چې لمر تل د ځمکې هغه نیمایي سطحه روښانه کوي چې ورته مخامخ ده (مګر د لمر پټېدو یا کسوف پرته)، او بله نیمایي یې په تیاره کې وي.

ځمکه پر خپل محور تاوېږي، خو روښانه والی هماغسې پاتې وي، نو یوه نیمه کره (نیم ګردي ساحه)د ۲۴ ساعتونو په اوږدو کې یو پوره چکر وهي، پداسې حال کې چې تیاره نیمه کره هم هماغسې چکر وهي.

دغه دائمي تاوېدل او بدلېدل د ورځې او شپې، په قرآن کې خورا واضح تشریح شوی .نن سبا د انسان لپاره دا درک ډېر اسانه دی، ځکه موږ اوس پوهېږو چې لمر نسبتاً ثابت دی او ځمکه ده چې تاوېږي .دا دوامداره تاوېدل او یو بل کې داخله کېدل، لکه څنګه چې قرآن تشریح کړی، داسې ښکاري لکه چې د ځمکې ګردوالي مفهوم په هغه وخت کې تصور شوی وي، حال دا چې دا تصور په هغه وخت کې نه و شوني.

د پورته خبرو ترڅنګ، د ورځې او شپې د تسلسل په اړه، باید دا هم یاد شي چې قرآن دا تصور وړاندې کړی، چې یوازې یو ختیځ (مشرق) او یو لویدیځ (مغرب) نه دی، بلکې زیات دي .دا یواځې یو توصیفي حقیقت دی، ځکه دا یو عام طبیعي مشاهدات دي .خو دا ذکر یوازې د دې لپاره کېږي، ترڅو دا موضوعات، لکه څنګه چې قرآن بیان کړي، په بشپړه ډول وړاندې شي.

د بېلګې په توګه:

سورة المعارج، آیت ۴۰:

(فَلَا أُقْسِمُ بِرَبِّ الْمَشَارِقِ وَالْمَغَارِبِ...)

"نو نه !زه قسم خورم د ختیځونو او لویدیځونو په رب باندې"...

سورة الرحمن، آیت ۱۷:

(c) ketabton.com: The Digital Library

(رَبُّ الْمَشْرِقَيْنِ وَرَبُّ الْمَغْرِبَيْنِ)

"د دواړو ختيځونو او دواړو لويديځونو رب دی".

سورة الزخرف، آيت ۳۸:

چې اشاره کوي:

"د دواړو ختيځونو ترمنځ واټن — "...دا يو تصوير دی چې د دواړو نقطو ترمنځ د لوی فاصلې اشاره کوي.

هر څوک چې د لمر ختو او لوېدو ته پوره پام وکړي، پوهېږي چې لمر هر فصل کې له بېلابېلو ځايونو نه راخيږي او لوېږي .د افق پر کرښه چې د ختيځ او لويديځ سرحدونه ټاکل شوي، هلته د لمر ختو او لوېدو بېلابېل حدونه مشخص شوي، او د کال په اوږدو کې دا نقطې بدلېږي.

"د ځمکې محوري دوران"Rotation"

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځوارلسوه کاله دمخه په عامه توګه چا دا فکر هم نه کولو او چا دا نه منله چې ځمکه څرخي خو په ننی عصر کې ساینس دا په اثبات رسولي ده چې ځمکه محوري دوران (Rotation) کوي.

الله تعالی فرمايي:

(يُغْشِى ٱلَّيْلَ ٱلنَّهَارَ يَطْلُبُهُۥ حَثِيثًا)
(الأعراف :۵۴)

"شپه د ورځې سره رانغاړي، داسې چې هغه (ورځ) په چټکۍ سره (شپه) پسې راځي".

ساینسي توضیحات او د قرآني اعجاز وضاحت

د ځمکې دوران:

ځمکه د خپل محور شاوخوا شاوخوا ۱۶۷۰ کیلومتره په ساعت کې حرکت کوي!

(c) ketabton.com: The Digital Library

د دې حرکت له کبله ورځ او شپه په منظم ډول سره تعقیبوي.اوسني ساینسپوهان وایي چې ځمکه د خپل محور شاوخوا په لوړه چټکتیا سره ګرځي، خو موږ یې احساس نه کوو!

کله چې د ځمکې د دوران عکسونه ژر ژر ښودل شي، نو دا څرګندیږي چې ورځ او شپه د یو بل تعقیب کوي، داسې چې رڼا د تیارو مخه نه نیسي، بلکې تدریجي بدلون رامنځته کیږي.

قرآن کریم دا حقیقت ۱۴۰۰ کاله وړاندې بیان کړی!

الله ج په قران کریم کې فرمايي:

>خَلَقَ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضَ بِالْحَقِّ ۚ —یُکَوِّرُ الَّیْلَ عَلَی النَّهَارِ وَیُکَوِّرُ النَّهَارَ عَلَی الَّیْلِ وَسَخَّرَ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ ۖ —کُلٌّ یَّجْرِیْ لِاَجَلٍ مُّسَمًّی ۚ —اَلَا هُوَ الْعَزِیْزُ الْغَفَّارُ<

۳۹:۵>هغه اسمانونه او ځمکه په حقه سره پیدا کړي دي، هغه شپه په ورځ تاووي (کور) او ورځ په شپه تاووي او هغه لمر او سپوږمۍ مسخر کړي دي، هر یو مقرر کړی شوې نېټې ته روان دی، خبردار شئ !همغه ښه غالب، ښه بخښونکی دی<

د عربي لغات》 کور 《اصلي مانا د انګریزي (کویل) سره یو شی ده لکه په سر باندې لونګۍ پیچل.

(c) ketabton.com: The Digital Library

په عربي ژبه کې (کُرَّة) توپ ته ويل کيږي، او په قرآن کريم کې د (يُکَوِّرُ)معنا په توپ باندې بدلېدل (يعنې د کوروي ځمکې څرخيدل) يا د توپ په څېر کېدل دي،

الله ج په قران کريم کې فرمايي:

>وَتَرَى ٱلْجِبَالَ تَحْسَبُهَا جَامِدَةً وَهِيَ تَمُرُّ مَرَّ ٱلسَّحَابِ ۚ صُنْعَ ٱللَّهِ ٱلَّذِيٓ أَتْقَنَ كُلَّ شَيْءٍ ۚ إِنَّهُۥ خَبِيرٌۢ بِمَا تَفْعَلُونَ<

۲۷:۸۸ ...>او ته به غرونه وينې، ته به په دوی د کلکو ولاړو ګمان کوې، حال دا چې دوی به د وريځې د تېرېدلو په شان تېرېږي، (وګورئ) کاريګري د الله هغه چې هر شی يې محکم کړی دی، بېشکه هغه ښه خبردار دی په هغو کارونو چې تاسو يې کوئ <...

دغه آيت نه يواځي دځمکی محوري دوران بلکي دحرکت لوری هم بيانوی دوريځو د درنو کتلو دخوشيدو لوری چی دری نيم څلور زره متره دځمکي له سطحي پورته وی تل دلويديز له لوری نه د ختيز لوری ته وی له همدي کبله تل د هوا دخالاتو دپوهيدو لپاره لويديز اولوری تر مطالعی لاندی نيول کيږی هغه مساله چې په سلګونو کاله مخکی په قرآن عظيم شان کی ياده شوی اوس اوس کشف شوي چې ځمکه په خپل ځان له لويديز نه دختيز لوری ته څرخيږی

(قُلْ أَرَءَيْتُمْ إِن جَعَلَ ٱللَّهُ عَلَيْكُمُ ٱلَّيْلَ سَرْمَدًا إِلَىٰ يَوْمِ ٱلْقِيَـٰمَةِ مَنْ إِلَـٰهٌ غَيْرُ ٱللَّهِ يَأْتِيكُم بِضِيَآءٍ ۖ أَفَلَا تَسْمَعُونَ ۝ قُلْ أَرَءَيْتُمْ إِن جَعَلَ ٱللَّهُ عَلَيْكُمُ ٱلنَّهَارَ سَرْمَدًا إِلَىٰ يَوْمِ

(c) ketabton.com: The Digital Library

ٱلْقِيَـٰمَةِ مَنْ إِلَـٰهٌ غَيْرُ ٱللَّهِ يَأْتِيكُم بِلَيْلٍ تَسْكُنُونَ فِيهِ ۖ أَفَلَا تُبْصِرُونَ ۝ وَمِن رَّحْمَتِهِۦ جَعَلَ لَكُمُ ٱلَّيْلَ وَٱلنَّهَارَ لِتَسْكُنُوا۟ فِيهِ وَلِتَبْتَغُوا۟ مِن فَضْلِهِۦ وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ)

(القصص : ۷۱-۷۳)

"ووايه(اى محمده :!خبر راکړئ که الله پر تاسو باندې شپه د قيامت تر ورځې پورې دوامداره کړي، نو پرته له الله نه کوم معبود شته چې تاسو ته رڼا راولي؟ ايا نه اورئ؟ ووايه :خبر راکړئ که الله پر تاسو باندې ورځ د قيامت تر ورځې پورې دوامداره کړي، نو پرته له الله نه کوم معبود شته چې تاسو ته شپه راولي، چې پکې ارام وکړئ؟ ايا نه وينئ؟ او د هغه د رحمت له برکته يې تاسو ته شپه او ورځ پيدا کړه، چې پکې ارام وکړئ او د هغه د فضل(رزق) طلب وکړئ، او د دې لپاره چې تاسو شکر وباسئ".

ساينسي حقيقت:

ځمکه د خپل محور پر شاوخوا په هر ۲۴ ساعتونو کې يو ځل څرخي.

که دا حرکت بند شي، نو:

يو اړخ به د تل لپاره شپه وي ← ژوند به کنګل شي.

بل اړخ به د تل لپاره ورځ وي ← ژوند به وسوځي.

د شپې او ورځې تبادله يوازې د ځمکې د محوري حرکت له برکته ده.

قرآن د" سَرْمَدًا ("تلپاتې شپه يا ورځ) اصطلاح کارولې، چې اشاره يې د ځمکې د حرکت حقيقت ته ده .

(c) ketabton.com: The Digital Library

د ځمکې دویم ډول خرکت په مدار کې

الله سبحان تعالی فرمایي:

«اِنَّ اللّٰهَ يُمۡسِكُ السَّمٰوٰتِ وَالۡاَرۡضَ اَنۡ تَزُوۡلَا ۚ‌ —وَلَٮِٕنۡ زَالَتَاۤ اِنۡ اَمۡسَكَهُمَا مِنۡ اَحَدٍ مِّنۡۢ بَعۡدِهٖ ؕ —اِنَّهٗ كَانَ حَلِيۡمًا غَفُوۡرًا»

"بیشکه هغه الله دی چې اسمانونه او ځمکه له خپلو ځایونو(مدارونو)څخه د وتلو څخه ساتي .که دوی کله هم ووځي، له هغه پرته یې بل څوك نه شي نیولای.بېشکه هغه(الله) دی، ښه تحمل والا، او ډېر ښښونکی دی35:4 ".

څوارلسوه کالونه دمخه ان تر معصره عصره پورې د ټولو خلکو دا فکر او ګومان و، چې ځمکه په ټوله کې فالبېټ او هوار شکل لری او دپاسه پرې ټول ستوری او اسمانونه په همدغه جامد او فالبېټ شکل سره وجود لري، چا دا ګومان هم نشو کولی، چې ځمکه، او کائنات به په فضا کې په مدارونو کې وي، لکه

(c) ketabton.com: The Digital Library

 څرنګه چې خدای(ج) ځمکه په خپل مدار کې بیان کړي کوم چې نشي کولی له خپل مدارونو څخه ووځي.

> ٱلَّذِى جَعَلَ لَكُمُ ٱلۡأَرۡضَ مَهۡدࣰا 20:53 <...

>هغه(الله) چې ستاسو لپاره يې زمکه ځانګو ګرځولې<...

د عربی(مَهْدًا) لفظ په انګریزی کې cradle ته وايي

نو د ځمکې خرکت د زنګو په شانې دی کله چې د لمر څخه خپل مدار کوي، د مثال په ډول کله چې یوه زنګو په یو ځای پورې ونښلیږی نو زنګو د ټال کولو پر وخت په خپل مدار کې منظم حرکت کوي،

ښه مثال يي (tetherball) دی،د لمر جاذبه قوه د تیتربال رسۍ په څیر ده، په دې توګه دا په دوامداره توګه ځمکه خپل لوري ته اړوي .او ځمکه، د تیتربال په څیر ده، د خپل لوړ سرعت سره مخ په وړاندې ځي، کوم چې د جاذبې اغیزې توازن کوي .دا پدې مانا ده چې سیاره نه فضا ته الوتنه کوي او نه لمر طرف ړا لویږي.

«كُلّٞ فِى فَلَكࣲ يَسۡبَحُونَ.القرآن ۲۱ :۳۲.

ژباړه :«هر يو يي له دې(ستورو) څخه په خپل مدار کې لمبو وهي.»

(c) ketabton.com: The Digital Library

«لَا الشَّمْسُ يَنْۢبَغِىْ لَهَاۤ اَنْ تُدْرِكَ الْقَمَرَ وَلَا الَّيْلُ سَابِقُ النَّهَارِ ؕ —وَكُلٌّ فِىْ فَلَكٍ يَّسْبَحُوْنَ»

۳۶:۴۰>: نه دئ لمر لايق دغه لره چې لاندې کړي سپوږمۍ ونه شپه ړومبۍ کيدونکي ده له ورځي او دغه ټول (فلکي اجرام) په خپل مدار(اسمان)[کې لمبو وهونکي يسبحون]دی»

د يسبحون چې له (سباحه) نه اخيستل شوې ده لغوي مانا يې(حرکت ځلورو خواووته ګام) قدم(واهل او وضعي حرکت دئ)

په دې آيت کې، که څه هم مخکې لمر، سپوږمۍ، شپه او ورځ ذکر شوي، خو د شپې او ورځې اصل له ځمکې سره تړلی دی، ځکه شپه او ورځ د ځمکې د چورلېدو له امله پيښيږي، لکه(يکور) ، مګر نه د لمر يا سپوږمۍ له حرکت څخه .نو دلته له شپې او ورځې نه مطلب ځمکه ده، او آيت دا معنا لري چې ځمکه هم په خپل مدار کې حرکت کوي.

دا حقيقت يوازې د قرآن د بيان له لارې نه، بلکې يي د فعل له جوړښت نه هم ثبوت لري:

که ايات اشاره د دوو شيانو لمر او سپوږمۍ لپاره واى، نو بايد داسې واى:

"كِلاهُمَا فِي فَلَكَيْنِ يَسْبَحَانِ"

خو قرآن وايي:

(c) ketabton.com: The Digital Library

"كُلٌّ فِي فَلَكٍ يَسْبَحُونَ — "چې دا جمع صيغه ده، او د درې يا زياتو شيانو حركت افاده كوي.

دا په دې معنا ده چې نه يوازې لمر او سپوږمۍ، بلكې ځمكه، او نور فلكي اجرام اليكترونونه ټول په خپلو خپلو مدارونو كې حركت كوي، او دا حقيقت قرآن ډېر مختصر، معجز، او علمي بيان كړى دى.

نو د ځمكې په شمول د لمريز نظام ټولې سيارې د لمر څخه په خپلو خپلو مدارونو كې يسبحون دى، نه يوازې زمونږ لمريز نظام كې وليكن په ټول كائنات چې هر لمريز نظام موجود دى په(وَكُلٌّ فِىْ فَلَكٍ يَّسْبَحُوْنَ) كې رانغښتل شوى.

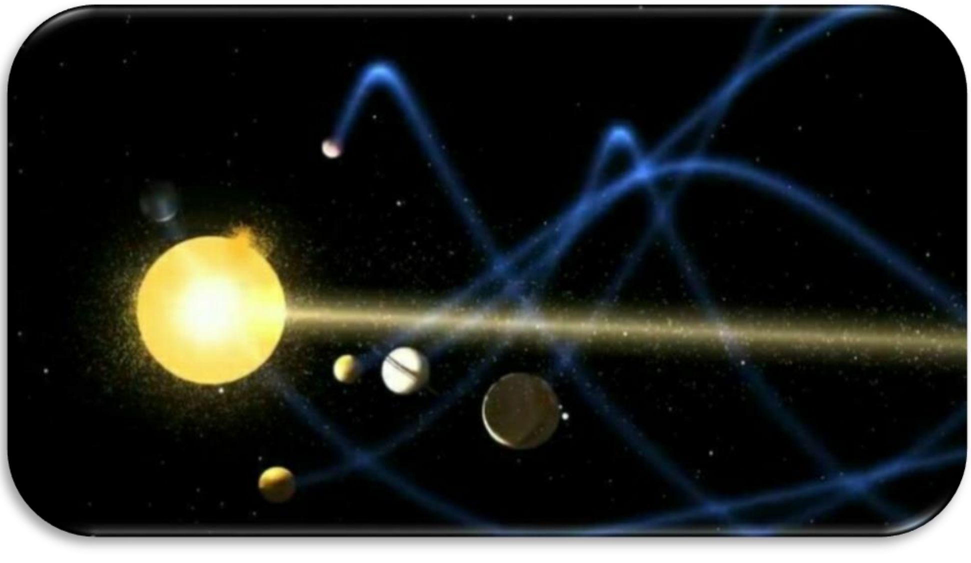

د ځمكې خركت د لمريز نظام سره په كهكشان كې

(c) ketabton.com: The Digital Library

د قرآن عظیم شآن اعجاز

معجزې:

لومړی" :د لمر دوهم ډول خرکت "

دوهم":د ځمکې دریم ډول حرکت"

دریم":د لمریز نظام حرکت د شودو لارې په کهکشان کې"

تر شلمې پیړۍ پورې هیڅوک هم نه پوهیدل چی د ځمکې په شمول د لمریز نظام سیارې د لمر سره په کهکشان کې یو ځای حرکت کوی،

مثالاً ځمکه :ځمکه په یو وخت کی درې ډوله خرکت کوي لومړۍ :په خپل مدار باندې څرخیدل، یعنې په ۲۴ ساعتونو کی شپه او ورځ رامنځته کول دوهم : ځمکه د لمر په خوا او شاو راڅرخیدل په خپل مدار کې کوم چې ۳۶۵ ورځې وخت نیسی او دې سره یو کال رامنځته کوی، دریم :ځمکه د لمریز نظام سره د شودو لارې په کهکشان کې حرکت کول کوم چې یو میدار یې Milky way ۲۰۰ میلیونه کاله وخت نیسي.

الله سبحان تعالی فرمایي:

(c) ketabton.com: The Digital Library

«اِنَّ اللّٰہَ یُمۡسِکُ السَّمٰوٰتِ وَ الۡاَرۡضَ اَنۡ تَزُوۡلَا ۬ۚ —وَ لَئِنۡ زَالَتَاۤ اِنۡ اَمۡسَکَہُمَا مِنۡ اَحَدٍ مِّنۡۢ بَعۡدِہٖ ؕ —اِنَّہٗ کَانَ حَلِیۡمًا غَفُوۡرًا»

''بیشکه هغه الله دی چې اسمانونه او ځمکه له خپلو ځایونو(مدارونو) څخه د وتلو څخه ساتي .که دوی کله هم ووځي، له هغه پرته یې بل څوك نه شي نیولای .
بېشکه هغه(الله) دی، ښه تحمل والا، او ډېر ښنونکی دی35:4 ''.

''وَ الشَّمۡسُ تَجۡرِیۡ لِمُسۡتَقَرٍّ لَّہَا ذٰلِکَ تَقۡدِیۡرُ الۡعَزِیۡزِ الۡعَلِیۡمِ''

۳۶:۳۸ «لمر ځي په خپلی ټاکلي لارې[مستقر]باندې دغه اندازه ده د ښه غالب عالم خدای.»

«اَللّٰہُ الَّذِیۡ رَفَعَ السَّمٰوٰتِ بِغَیۡرِ عَمَدٍ تَرَوۡنَہَا ثُمَّ اسۡتَوٰی عَلَی الۡعَرۡشِ وَ سَخَّرَ الشَّمۡسَ وَ الۡقَمَرَ ؕ —کُلٌّ یَّجۡرِیۡ لِاَجَلٍ مُّسَمًّی ؕ —یُدَبِّرُ الۡاَمۡرَ یُفَصِّلُ الۡاٰیٰتِ لَعَلَّکُمۡ بِلِقَآءِ رَبِّکُمۡ تُوۡقِنُوۡنَ ۝»

13-2« الله هغه ذات دی چې اسمانونه یې اوچت کړي دي، بې له ستنو، چې تاسو هغه وینئ، بیا یې په عرش باندې برقرار شو، او ده لمر او سپوږمۍ مسخر کړي دي، هر یو یې تر مقررې نېټې پورې روان دی، هغه، د هر کار تدبیر کوي، دلیلونه ښه په تفصیل سره بیانوي، د دې لپاره چې تاسو د خپل رب پر ملاقات یقین وکړئ»

«اَلَمۡ تَرَ اَنَّ اللّٰہَ یُوۡلِجُ الَّیۡلَ فِی النَّہَارِ وَ یُوۡلِجُ النَّہَارَ فِی الَّیۡلِ وَ سَخَّرَ الشَّمۡسَ وَ الۡقَمَرَ ۫ —کُلٌّ یَّجۡرِیۡۤ اِلٰۤی اَجَلٍ مُّسَمًّی وَّ اَنَّ اللّٰہَ بِمَا تَعۡمَلُوۡنَ خَبِیۡرٌ ۝»

(c) ketabton.com: The Digital Library

29-31« ايا تا نه دي ليدلي چې بېشکه الله شپه په ورځ کې ننباسي او ورځ په شپه کې ننباسي او هغه لمر او سپوږمۍ مسخر کړي(په کار اچولي) دي، هر يو يې تر مقررې نېټې پورې روان دی او دا چې بېشکه هغه الله په هغو کارونو چې تاسو يې کوئ؛ ښه خبردار دی»

«يُوْلِجُ الَّيْلَ فِى النَّهَارِ وَيُوْلِجُ النَّهَارَ فِى الَّيْلِ ۙ —وَسَخَّرَ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ ۖ —كُلٌّ يَّجْرِىْ لِاَجَلٍ مُّسَمًّى ؕ —ذٰلِكُمُ اللّٰهُ رَبُّكُمْ لَهُ الْمُلْكُ ؕ —وَالَّذِيْنَ تَدْعُوْنَ مِنْ دُوْنِهٖ مَا يَمْلِكُوْنَ مِنْ قِطْمِيْرٍ ؕ»

13-35« همغه(ذات) شپه په ورځ کې ننباسي او ورځ په شپه کې ننباسي او لمر او سپوږمۍ يې په کار اچولي دي، ټول تر ټاکلې نېټې پورې چلېږي، الله همدا دی ستاسو رب، پاچايي هغه لره ده، او کوم شيان چې له هغه پرته يې تاسو رابولئ د کجورې د زړي د پوټکي څښتنان هم نه دي.»

«خَلَقَ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضَ بِالْحَقِّ ۚ —يُكَوِّرُ الَّيْلَ عَلَى النَّهَارِ وَيُكَوِّرُ النَّهَارَ عَلَى الَّيْلِ وَسَخَّرَ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ ؕ —كُلٌّ يَّجْرِىْ لِاَجَلٍ مُّسَمًّى ؕ —اَلَا هُوَ الْعَزِيْزُ الْغَفَّارُ ۝»

5-39«هغه اسمانونه او ځمکه په حقه سره پيدا کړي دي، هغه شپه په ورځ تاووي(نغاړي) او ورځ په شپه تاووي او هغه لمر او سپوږمۍ مسخر کړي دي، هر يو مقرر کړی شوې نېټې ته روان دی، خبردار شئ! همغه ښه غالب، ښه بخښونکی دی»

(c) ketabton.com: The Digital Library

"《 كُلٌّ يجري 》"

په پورتنيو آيتونو کې د «كُلٌّ / كُلُون» کلمه د تنوین په توګه کارول د قرآن عظیم شآن ډیر لوی اعجاز دی(تنوین د کلمې په پای کې د" ن "غږ دی چې په ځینو شرایطو کې د ضمیر نشتوالی ښیې .معمولاً په عربي کې له «كُلٌّ/كُلُون» وروسته یو اسم یا ضمیر راځي لکه «هر یو/ټول شاګردان »، خو دلته هغه نه شته .

همدارنګه په عربي کې د واحد او جمع پرته، د ضمیرونو لپاره دوه ګون / دویال (binary)اړخیزه بڼه هم شتون لري .په عربي کې د ضمیرونو، اسمونو، فعلونو، صفتونو لپاره واحد، دوه ګوني، او جمع ډولونه موجود دی .واحد بڼه هغه وخت کارول کیږي کله چې یو شخص یا یو شی ته اشاره کوي، دوه اړخیز ضمیر د دوو خلکو یا دوو شیانو د راجع کولو لپاره، او جمع بڼه کله چې له دوو څخه زیاتو خلکو یا شیانو ته اشاره کوي .

دلته قرآن عظیم شآن ټولو حرکتونو ته اشاره کوي، نه یوازې لمر او سپوږمۍ ته بلکې ځمکه ته هم.

په عربي ګرامر کې د واحد(یو)، بائنری یا' دویال('دوه) او جمع(درې یا ډیرو)ترمنځ توپیر شتون لري .

بائنري'دویال 'ته اشاره " کلاهما یجریان "ده، په داسې حال کې چې قرآن عظیم شآن ویلي " كُلٌّ یجري "جمع(درې یا زیات) ته اشاره کوي .ځکه چې لمر او سپوږمۍ یوازې دوه دي مګر قرآن دریو یا ډیرو ته اشاره کوي نو د قرآن عظیم شآن له مخې دا درې واړه حرکت کوي :لمر، سپوږمۍ او ځمکه .

(c) ketabton.com: The Digital Library

په دې آیتونو کې" یُولِجُ("ننویستل) او" یُکَوِّرُ("تاوول، نغښتل) هغه الفاظ دي چې د ټولو علماو په اتفاق سره د ځمکې کرې او د هغې د استدارې ښکاره ثبوتونه او دالیلونه دي .ځکه ننویستل او تاوول یوازې هغه وخت امکان لري چې جسم کروي(کره) وي او د لمر وړانګې پرې وګرځي.

«که قرآن یوازې لمر او سپوږمۍ یادولی، نو باید" کلاهما یجریان "یا" یجریان " بنه یې راوړې وای، خو قرآن عظیم" کُلٌّ یجري "ویلي، چې دا د دریېو یا زیاتو اجسامو حرکت ته اشاره کوي، چې پکې ځمکه هم شامله ده.»

د تجرې مانا ده کرار او منظم افقي حرکت کول اود مستقر مانا ده ټاکلی وخت.

۱۴۰۰ کاله پخوا دداسې څه ادراک کول په هیڅ ډول شوني نه وه خو بیا هم الله سبحان وتعالی زمونږ لپاره د خپل وجود د اثبات په خاطر په قرآن کریم دا ډول په زړه پورې نښې ایښې دی آیا دا هغه څه ندي چې له موږ سره یې وعده کړای شوي وه؟

خدای(ج) فرمایي:

۵۳:۴۱: ژر ده چې وباښیو دوی ته دلایل{دقدرت}خپل چې په(کایناتو) کې دي او په نفسونو ددوی کې دي تر هغه پورې چې ښکاره شي دوی ته چې بیشکه دغه قران حق دی)>...

(c) ketabton.com: The Digital Library

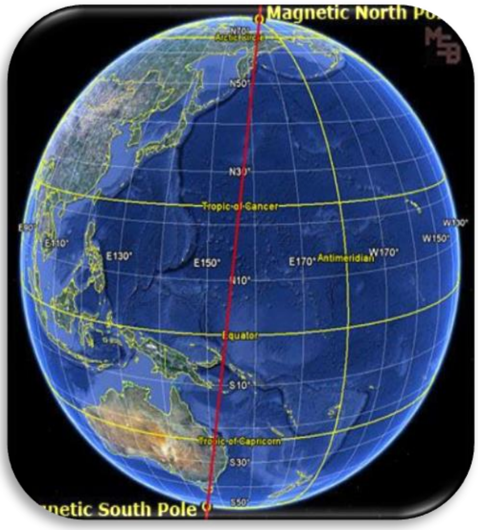

قطبونه

د" المشرقين والمغربين ("دوه ختيځونه او دوه لويديځونه)واقعي مانا څه ده؟

کله چې الله تعالی د" مشرق "او" مغرب "يادونه کوي، دا اسانه ده چې پوه شو، ځکه هر ځای يو ختيځ (مشرق) او يو لويديځ (مغرب) لري.

او کله چې الله تعالی د" رب المشارق ورب المغارب "يادونه کوي، هم اسانه ده پوهېدل، ځکه ختيځونه او لويديځونه د ځمکې د بيلابيلو نقطو سره سم، بيلابيل دي — لکه د هر ځای خپل طلوع او غروب لري.

خو کله چې الله تعالی فرمايي" رَبُّ الْمَشْرِقَيْنِ وَرَبُّ الْمَغْرِبَيْنِ"، نو دلته سوال پيدا کيږي :کوم دوه ختيځونه؟ او کوم دوه لويديځونه؟ ځکه ځای ورته نه دی ټاکل شوی، او الله تعالی دلته مشخص شمېر (دوه) ياد کړی دی.

نو، د دې معنا حل هم په قرآن کريم کې دی .الله تعالی فرمايي:

(c) ketabton.com: The Digital Library

"حَتَّى إِذَا جَاءَنَا قَالَ يَا لَيْتَ بَيْنِي وَبَيْنَكَ بُعْدَ الْمَشْرِقَيْنِ فَبِئْسَ الْقَرِينُ["الزخرف : 38[

یعنې :کله چې دا انسان د خپل رب حضور ته راشي، وايي :کاشکي زما او ستا (شيطان) ترمنځ د دوو ختيځونو (المشرقين) دومره فاصله وای — یعنې ډېر زيات واټن.

نو دلته پوهېږو چې دا" المشرقين "د ډېر لرې واټن یو مثال دی .خو کوم ځايونه دومره لرې دي چې د دوو ختيځونو ترمنځ يې دومره فاصله وي؟

پاس يې ځواب شته :یوازينی دوه ځايونه په ځمکه کې چې تر ټولو زيات جلا دي، هغه شمالي قطب او جنوبي قطب دي.

په شمالي قطب کې کله چې لمر خېږي، شپږ مياشتې دوامداره خېژي، او په همدې وخت کې په جنوبي قطب کې شپږ مياشتې لمر غروب وي .بیا لمر په جنوبي قطب کې خېژي، او شمالي قطب ته غروب کېږي — هم شپږ مياشتې.

نو دا المشرقين والمغربين يوازې د ځای فاصله نه ده، بلکې د وخت فاصله هم ده :شپږ مياشتې بشپړ فرق، چې دا یوازې د شمالي او جنوبي قطب ترمنځ پېښېږي.

نو ځکه الله تعالی دا دوه ځايونه له نورو ټولو ختيځونو او لويديځونو جلا ګڼلي، ځکه هلته:

تر ټولو لرې فاصله ده (جغرافيايي بُعد.)

تر ټولو لوی وختي توپير شته (زماني بُعد.)

دا حالت په بل هيڅ ځای کې نه پېښېږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

نو دا الهي تفرد او نظم موږ ته ښيي چې قرآن کريم څومره دقيق الفاظ کارولي، او څومره ژور علم پکې نغښتی دی، چې يوازې اوسني علمي کشفونه يې تفسير ته لاره هواروي.

د ځمکې او آسمانونو قطرونه

–د قرآن اعجاز او ساينسي حقايق

قرآنکريم داسې بيانوي:

"يَا مَعْشَرَ الْجِنِّ وَالْإِنسِ إِنِ اسْتَطَعْتُمْ أَنْ تَنْفُذُوا مِنْ أَقْطَارِ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ فَانفُذُوا ۚ لَا تَنفُذُونَ إِلَّا بِسُلْطَانٍ"

(الرحمن :۳۳)

ژباړه:

(c) ketabton.com: The Digital Library

"ای د پېریانو او انسانانو ډلو !که تاسو د اسمانونو او ځمکې له قطرونو نه د وتلو توان لرئ، نو ووزئ !خو تاسو به وتلی نه شئ مګر د یو ځواک (سلطان) په وسیله".

دا آیت څو ساینسي اعجازونه لري، چې د عصري ساینس له موندنو سره کاملاً مطابقت لري.

١ .د" أَقْطَارِ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ "ساینسي تشریح

(الف) د ځمکې شکل او قطرونه

١ .د ځمکې حقیقي شکل – بیضوي(Oblate Spheroid)

که ځمکه بشپړ کروي وای، نو یوازې یو قطر به یې درلود.

خو قرآنکریم د" أَقْطَارِ "(جمع شکل) کلمه کارولې، چې د زیات شمېر قطرونو مانا لري.

دا د دې ثبوت دی چې ځمکه بیضوي (Oblate Spheroid) ده، نه کروي.

نن ساینس ثابته کړې چې د استوایي قطر (Equatorial Diameter) او قطبي قطر (Polar Diameter) ترمنځ لږ توپیر شته، چې دا د ځمکې بیضوي والي ته اشاره کوي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲ .د ځمکې دوه مهم قطرونه:

استوايي قطر :۱۲۷۵۶ کيلومتره

قطبي قطر :۱۲۷۱۴ کيلومتره

دا توپير ثابتوي چې ځمکه کامل کروي نه ده، بلکې يو څه مسطحه ده.

(ب) د آسمانونو قطرونه او د کائناتو پراخوالى

۱ .د کائناتو انبساط – د" أَقْطَارِ السَّمَاوَاتِ "اعجاز

آيت کې ذکر شوي چې آسمانونه هم قطرونه لري.

دا ثابتوي چې کائنات محدود نه، بلکې پراخېدونکي دي.

د سترې چاودنې (Big Bang) نظريه او د کائناتو پراخوالى (Expansion of the Universe) د دې حقيقت تاييد کوي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

البرت انشتين د عمومي نسبيت په نظريه کې وړاندیز وکړ چې کائنات يا پراخيږي يا راټولېږي.

ادوين هبل (Edwin Hubble) دا کشف کړ چې کهکشانونه يوه له بل نه لرې کيږي، دا ښيي چې کائنات پراخيږي.

۲ .د آسمانونو د قطرونو تغيرېدنه

د ساينسپوهانو د نظرياتو له مخې، کهکشانونه يو له بله په دوامداره توګه فاصله اخلي، نو د کائناتو قطرونه هم تل بدل کيږي.

دا ثابته کوي چې" أَقْطَارِ السَّمَاوَاتِ "نه دي ثابت، بلکې متغير دي، چې د قرآن دقيق بيان تاييدوي!

۲ .د" لَا تَنفُذُونَ إِلَّا بِسُلْطَانٍ "ساينسي تفسير

۱ .انسان د ځمکې له جاذبې نه د وتلو لپاره ځواک ته اړتيا لري

قرآنکريم وايي چې د ځمکې او آسمانونو له قطرونو نه د وتلو لپاره" سلطان " (قوت، علم يا تخنيکي ځواک) ته اړتيا ده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

نن ساينس اثبات کړې چې د ځمکې د جاذبې له اغېز نه د وتلو لپاره راکټي ځواک او علمي محاسبات ضروري دي.

سپوږمۍ ته د انسان تلل، د مريخ ماموريتونه، او د ستورمزلو لپاره قوي تخنيکي قوت ته اړتيا ثابته شوې ده.

له ځمکې څخه د ځمکې شکل

د قرآن کريم ابدي اعجاز

آيا غواړئ چې د ځمکې شکل په خپلو سترګو د ځمکې څخه بې غير د کوم ټيليسکوف او کوم بل څه ووينئ

(c) ketabton.com: The Digital Library

حیرانیږئ مه دا به په یقیني ډول په خپلو سترګو ووینئ

د ځمکې شکل یوه داسې موضوع ده چې د کالونو او د پیړیو راهیسی خلک ورپکې اختلاف کوې، هر څوک د خپل خیال مطابق رایا کروي.

آیا ددغې موضوع حل لاره شته او کنه؟

او که' وي 'نو څرنګه او څوک بایي حل کړي؟

ددې ځواب به څوک وایي؟

ځواب:

ددغه موضوع د حل کولو یوازینئ لاره د کائناتو خالق سره ده .

ځکه هغه ذات چې د ځمکې خلقت یي په خپله ترسره کړی دی، او تر هغه هیڅوک هم ښه نه پوهیږي.

ایا تاسو څه فکر کوئ چې هغه ذات به د خپل مقدس کتاب د نازلولو سره د ځمکې شکل د سحره د اوسیدونکو لپاره بې غیر له کوم ټیلیسکوپ او ټیکنالوجئ نه وي ښودلئ؟

ددې ځواب قرآن عظیم شان وایي:

وَمَا هُوَ اِلَّا ذِكْرٌ لِّلْعٰلَمِيْنَ

۵۲:۶۸:او حال دا چې ندئ دغه { قران} مګر خو ذکر د ټولو عالمیانو لره.

(c) ketabton.com: The Digital Library

هو بلکل ددې ځواب قرآن عظیم شآن ویلئ، هغه هم ۱۴۰۰ کاله دمخا !خو په دالیل سره یعنې مونږ کولی شو چې د ځمکې شکل په یقین سره په خپلو سترګو د ځمکې څخه بې غیر د کوم ټیلیسکوف او ټیکنالوجی معلوم کړو!

سبحان الله څومره د تعجب خبره ده! ایا ریښتیا هم دا ممکنه ده؟

هو بلکل که مونږ ختی که چېرته په یوه سحره کې هم اوسیږو بیا هم ممکنه ده چې معلومه کړو چې ځمکه کروي ده او څرخي خو په شرط ددې چې د الله ج په ایاتونو کې به تدابر هتمي وي.

دا زمونږ غلطي ده چې په قران عظیم شان باندې عمل او ورپکې تدابر مو ندی کړی.

لومړی غواړم چې د همغه ذات یو څو ایاتونه درباندې ولولم تر څو درته پوښتنه پیدا نشي، چې مونږ ته خو کوم آیات د تدابر په اړه نه و نازل کړی شوی .او وروسته له هغه به بیا خپلې موضوع ته بیرته راوګرځوو:

[سُوۡرَةُ آل عِمرَان190 :]

«إِنَّ فِى خَلْقِ السَّمَٰوَٰتِ وَالْأَرْضِ وَاخْتِلَٰفِ الَّيْلِ وَالنَّهَارِ لَءَايَٰتٍ لِّأُولِى الْأَلْبَٰبِ

د بی له شکه د اسمانونو او د ځمکي په پیدایښت کې او په مخلفت د شپې او ورځي کي د هغو پوهانو لپاره ډیري نښانې دي:

(c) ketabton.com: The Digital Library

[سُوۡرَةُ آل عِمرَان191 :]

الَّذِينَ يَذْكُرُونَ اللَّهَ قِيٰمًا وَقُعُودًا وَعَلٰى جُنُوبِهِمْ وَيَتَفَكَّرُونَ فِى خَلْقِ السَّمٰوٰتِ وَالْأَرْضِ

چي په ولاړي، ناستي او ملاستي، هر حالت کښي خدای یادوي .او د اسمانونو او ځمکي په پیدایښت کښي غور او فکر کوي.»

ددې آیاتونو څخه خو دا معلومه شوه چې موږ به په کائناتو، ستورو کې او په اختلاف د شپې او ورځې کې فکر او تدابر کوو.

الله (ج) فرمایي:

>وَتَرَى ٱلۡجِبَالَ تَحۡسَبُهَا جَامِدَةٗ وَهِيَ تَمُرُّ مَرَّ ٱلسَّحَابِۚ صُنۡعَ ٱللَّهِ ٱلَّذِيٓ أَتۡقَنَ كُلَّ شَيۡءٍۚ إِنَّهُۥ خَبِيرُۢ بِمَا تَفۡعَلُونَ<

۲۷:۸۸ ...>او ته به غرونه وينې، ته به په دوی د کلکو ولاړو ګمان کوې، حال دا چې دوی به د وريځې د تېرېدلو په شان تېرېږي، (وګورئ) کاريګري د الله هغه چې هر شی يې محکم کړی دی، بېشکه هغه ښه خبردار دی په هغو کارونو چې تاسو يې کوئ <...

اوس راشئ چې په همدغه ايات باندې عمل وکړو

(c) ketabton.com: The Digital Library

او د ځمکې شکل او څرخيدل يوازې او يوازې په يو څو داقيقو کې معلوم کړو:

که ته همدا اوس د شپې په يوه کوټه کې قرار لرې، نو همدا اوس دباندې اووځه او د يو ديوال سره نېژدې ودريږه او د خپلو قدمونو ځاى د دقيق معلوم کړه او نظر د په آسمان کې په يو يا څو داسې ستورو کړه چې د ديوال سره د دريو يا څلورو ګوتو په اندازه لريوالى ولري، او په همغه ستورو د نظر تر دريو يا څلورو دقيقو پورې ښه ټينګ وساته، نو ته خامخا په تخقيق سره ددوى خرکت وينې، چې د مشرق څخه د مغرب پر لوري دى، که ته همدغه ستورو ته يو ساعت يا دوه ساعته وروسته وګورې نو دوى به ډير خرکت کړى وى، دا حرکت به تاته خامخا تعجب درولي،

دا همغه ستوري دي چې موږ يي له ماشوم توب څخه تر خپلې ځوانى دور پورې وينو.

او که په سبا شپه د همدغه وخت څخه لږ دمخا تاسو خپل نظر د اسمان پر لوري کړئ، نو وبه وينى چې همغه ستوري کوم چې مو په پارونى [تيره شوي] شپه باندې ليدلى و، دوى به په همغه شکل په تدريج سره د مشرق څخه د مغرب پر لوري خرکت کوي.

ګټه به مو څه کړي وى؟

لومړى :تاسو به د ځمکې په خرکت باندې پوه شوي ياست، چې ځمکه متحرکه ده، نه لمر او سپوږمى

(c) ketabton.com: The Digital Library

دوهم:تاسو به د ځمکې په خقیقی شکل باندې پوهیدلي یاست چې ځمکه کوروي ده نه هواره.

دریم :تاسو به د قرآن عظیم شآن ددغه ایآت په خقیقي تفسیر او معنا باندې پوهیدلي یاست

الله (ج) فرمایي:

>وَتَرَى ٱلۡجِبَالَ تَحۡسَبُهَا جَامِدَةٗ وَهِيَ تَمُرُّ مَرَّ ٱلسَّحَابِۚ صُنۡعَ ٱللَّهِ ٱلَّذِيٓ أَتۡقَنَ كُلَّ شَيۡءٍۚ إِنَّهُۥ خَبِيرُۢ بِمَا تَفۡعَلُونَ<

۲۷:۸۸ ...>او ته به غرونه وینې، ته به په دوی د کلکو ولاړو ګمان کوې، حال دا چې دوی به د وریځې د تېرېدلو په شان تېرېږي، (وګورئ) کاریګري د الله هغه چې هر شی یې محکم کړی دی، بېشکه هغه ښه خبردار دی په هغو کارونو چې تاسو یې کوئ <...

نو هیڅا سره ددې موضوع اړوند اختلاف ما کوئ چې د ځمکې په شکل کې او یا یي په څرخیدلو کې نور څه بې ځایه بخث وکړي

د ځمکې دفالېټ شکل دعوادران عسیویان دي، هغوی خو مجبور دي، چې د فالېټ ځمکې دعوه وکړي

د عیسویانو کتاب (بائبیل) د یو سړي له حوا چې نوم یي فاؤل دی تحریف شوی دی.نو ددوی کتاب د ځمکې فالېټ شکل دعوه کړي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

بیشکه باطل چې دی،باطل دی، هیڅ کله باطل حق نشي جوړیدلی.

دا کله کېدای شی چې د انسان او العیاذب الله د خدای (ج) خبره د یو ډول پرتله کړای شی.

دویم څپرکی

«دواهم» 》 د عقلي دالیلونو له نظره د ځمکې ګردیوالی

لومړی :یي د خصوف او کسوف څخه پیلوو.

په داسې حال کې چې رسول الله ﷺ فرمایي :«خصوف او کسوف د خدای ﷻ دوې لویې (علامې) نښې دي، نو په لیدلو سره یې دوه رکعته لمونځ ادا کړئ.»

په حدیث کې د" لویو علامو "په نوم پیژندل شوي، نو که چیرې هم ځمکه فالېټ شکل لرلی، نو خصوف او کسوف به پکې هیڅ ډول رامنځته شوي نه وای او نه پکې رامنځته کیږي، مګر یوازی په کروي ځمکه کې رامنځته کېدای شي.

دوهم :دا چې د ځمکې څخه میلیارده کیلومتره لرې ستوري د سترګو د دید په ذریعه لیدل کیږي،

نو که چیرې د ځمکې عمومي شکل فالېټ یا هوار وای، نو دا خو باید ضرور پیښ شوی وای چې د شپې پر مهال، په هوا کې زرګونه کیلومتره د وریځو څخه

(c) ketabton.com: The Digital Library

لوړ د (الوتکې) د پرواز پر مهال، بېله کوم خنډه لکه غرونه ...ولې لمر نه لیدل کېږي؟

دا دلیل دی چې ځمکه کروي ده، چې لمر یې په یوه خوا کې پټ پنهان کړی وي او بله خوا کې شپه وي.

دریېم :که چېرې موږ په سمندرونو او وریځو تمرکز وکړو، د ټولو مسیر د مغرب څخه د مشرق پر لوري دی، چې دا په جامد حالت کې نه، بلکې په کروي ځمکه کې رامنځته کېدای شي.

او په فالېټ ځمکه کې خو بیخي ناممکنه او نامناسبه خبره ده .دا یواځې په هغه حالت کې رامنځته کېدای شي کله چې ځمکه په کروي شکل سره، د مغرب څخه د مشرق پر لوري په تدریج سره وڅرخي.

او باید چې د سمندرونو سرونه او بیخونه سره متحد وي، کوم چې الله تعالی یې بیان په (سورت النمل :۸۸ آیت) کې کړی دی .د لیکنې په دریېمه برخه کې پرې تمرکز وکړی.

څلورم :زه فکر کوم دا یوه ډېره روښانه موضوع ده :که چېرې تاسو یو څو روښانه ستوري په نښه کړئ تر دوه یا درې ساعتونو لپاره، نو په ښکاره ډول او بې له خنډه به ووینئ چې هماغه ستوري به خپل مکانونه پرې ایښي وي، او د مغرب پر لور به یې د ځمکې د حرکت سره یو شان حرکت کړی وي.

او یا له دې هم ډېر اسانه دا ده چې تاسو د سپوږمۍ سره نږدې ستورو ته وګورئ او هماغه په نظر کې ونیسئ (سره د مکان او د زمان)، بیا دوه یا درې ساعته وروسته د دوی مکان ته وګورئ، نو تاسو به د سپوږمۍ سره یو شان د دوی ټولو په حرکت پوه شئ.

حتی تاسو به هماغه ستوري سبا شپه هم ووینئ چې په هماغه ډول به حرکت کوي .نو دا د ځمکې په حرکت او په کرویت باندې ښکاره دلیل دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

نو که تاسو مسلمانان یاست، نو تاسو به د[سورت النمل :۸۸ آیت]په حقیقي معنا پوه شئ .آیت مبارک مو د لیکنې په درېیمه برخه کې ذکر کړی.

پنځم :که چېرې لمر او سپوږمۍ د فالېټ ځمکې د بر داورنو څخه بهر وي او یا له سطحې څخه یې پورته وي، نو حال خو باید دا وای چې په ټوله ځمکه باید یا ورځ وای او یا شپه وای، په داسې حال کې خو هېڅ خنډ وجود نه لري، مثلاً (غرونه.)

شپږم :که چېرې د مغرب څخه د مشرق پر لور حرکت وکړو، نو نهایت کې موږ ټیټوالی حس کوو، او که د مشرق څخه د مغرب پر لوري حرکت وکړو، نو لوړوالی حس کوو .دا ټیټوالی د اوبو په څرخېدو کې مهم رول لري، او کېدای شي چې د ځمکې په څرخېدو کې د سمندرو د څرخېدو رول وي، والله اعلم.

خو دا یو حقیقت دی، نو که چېرې ځمکه د فالېټ په شان هواره وای، خامخا دا قانون به پکې نه وای رامنځته شوی، او پکې رامنځته کېدای هم نه شي.

اووم :کله چې د سپوږمۍ تندر نیونه رامنځته کېږي، نو په دې وخت کې د سپوږمۍ پر مخور باندې د ځمکې کروي شکل رامنځته کېږي .حال خو باید دا وای چې د سپوږمۍ پر مخور باندې فالېټ شکل رامنځته شوی وای.

او دا یوه منطقي پوښتنه ده، چې همدغه سیوری چې د سپوږمۍ پر مخور باندې اچول شوی دی، بل هېڅ نه دی، مګر د کروي ځمکې سیوری دی .نو دا د ځمکې د کروالتوب ښکاره ثبوت دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

اتم :که چېرې ټول ستوري کروي او بيضوي شکلونه لري، او خطي لمر او سپوږمۍ هم، نو دا بيا کوم عيب دی چې ځمکه هم بيضوي شکل ولري؟ او که دا د انسانانو لپاره د ژوند کوم نامناسبت رامنځته کوي؟

او که وايي چې نا !ستوري ګردي شکلونه نه لري، په داسې حال کې چې نه د دې کوم ټيلسکوپ خوله آسمان ته پورته کړې، او نه کوم بل دليل لري.

په نننې عصر کې د ټولو پرمختللو هېوادونو بېشمېره وګړي په خپلو کورونو کې ټيلسکوپونه لري.

نو دا د انکار وړ خبره نه ده، نه د دين له خوا او نه هم د عقل له نظره.

نهم :که چېرې سپوږمۍ د فالېت ځمکې په مخور کې دننه حرکت کوله، يا په خپله فالېت ځمکه حرکت کوله، نو په دواړو حالتونو کې به بيا د همېش لپاره د سپوږمۍ منظرې ګډوډې وای.

دا ځکه چې سپوږمۍ به د شپې برخې خلکو ته په ځلورو برخو وېشل شوې وای:

لومړۍ :هغه خلک چې د سپوږمۍ مخې ته دي، هغو ته به د ټل لپاره سپوږمۍ مکمله وای.

دوهم :هغه خلک چې د سپوږمۍ شاته قرار لري، د دوی لپاره به د سپوږمۍ رڼا نه وای.

دريېمه :هغه خلک چې د سپوږمۍ ښي خواته قرار لري، د هغوی لپاره به سپوږمۍ نيمه وای.

(c) ketabton.com: The Digital Library

څلورم :هغه خلک چې د سپوږمۍ چپ خواته قرار لري، هغوی ته به هم نیمه ښکاربږده.

په داسې حال کې چې همدغه سپوږمۍ به په همدغه یوه شپه کې ټولو خلکو ته مکمله هم کیږي او نیمه هم.

او حال دا دی چې په نننې عصر کې که چیرې سپوږمۍ بشپړه وي، نو په ټوله نړۍ باندې به بشپړه سپوږمۍ وي، او که یې بیخي رڼا ورکه شي، نو په ټوله نړۍ کې به یې څوک مشاهده و نه کړي.

لسم :کله چې لمر غروب کوي، په دې وخت کې د لمر وړانګې پر وریځو باندې لوړې پاتې کیږي، او لاندې وریځې بې‌له د لمر وړانګو پاتې کیږي.

او په تدریج سره پر وریځو د لمر رڼا د ښکته څخه تر پورته پورې ختمیږي، حالانکې وریځې خو تقریباً لسګونه زره فوټه لوړې وي له ځمکې څخه.

او که د ځمکې شکل فالیټ وای، نو حال خو باید دا وای چې د لمر وړانګې باید پر وریځو باندې تر ډېره حده پورې نه وای ختمې شوې، او د لمر رڼا باید ورو ورو تتېدلې وای، او لمر باید په مستقیم ډول د مغربي هېوادونو پر لوري ګرځېدلی وای.

یولسم:د هغو لپاره چې وایي ځمکه هموار ده!

فرض کړئ په کابل کې د غره په لوړه څوکه ولاړ یاست .ډېر قوي دوربین هم درسره شته .هوا صافه ده او د غرب په لور ستاسو د لید مقابل کې بل خنډ هم نه وي .ایا تاسو به کندهار وی‌نئ؟ په داسې حال کې چې د کابل غرونه تر کندهار ۱۵۰۰ متره لوړ دي.

ځواب یې نه دی !خو که ځمکه هموار وای باید دا کار ۱۰۰ ٪ ممکن وی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

علت يې دادی چې ځمکه کروي شکل لري .همدارنګه د بحر سطحه (چې د ريفرنس په ډول کارول کيږي) هم کروي ده .ځکه اوبه د جاذبې قوې له امله په ځمکه راټولې دي او کروي سطحه جوړوي .په وچې کې دا کروي سطحه تمديد کيږي او بيا له هغې د ځايونو ارتفاع ټاکل کيږي .په دې معنی چې د کابل ارتفاع، په کراچۍ کې د بحر د سطحه له کروي تمديد څخه محاسبه شوې.

دا چې ځمکه محدبه ده نو د واټن په اوږدېدو يې ارتفاع ستاسو د سترګو د ليد له هموارې سطحې لوړيږي .تر يوه مشخص واټن هاخوا تاسو وړاندې ځای نشئ ليدلی .دا تجربه هغو کسانو کړې چې د بحر غاړې ته تللي .ځکه که مخامخ بحر ته وګوري، ويني چې د بحر اوبه د واټن په اوږدېدو لوړيږي او تر ۵ کيلومتره واټن هاخوا څه نه ويني (حتی که دوربين هم ولري .) خو که چېرې د بحر له سطحې ۳۰۰۰ متره لوړ غر وي تاسو يې څوکه د ۲۰۰ کيلومتره واټن څخه ليدلی شئ .همدا علت دی چې د کابل څخه د سالنګ غرونه، چې د ارتفاع توپير يې نږدې ۴۰۰۰ متره او ترمنځ واټن يې ۱۲۰ کيلومتره دی، ډېر ښه ليدل کيږي.

که اصلي سوال ته راوګرځم، په کابل کې د لوړ غره پر سر ولاړ کس يوازې تر ۱۳۸ کيلومتره واټن په دوربين ليدلی شي .دا چې د کابل او کندهار تر منځ واټن ۵۰۰ کيلومتره دی، نو بيخي ډېر لوړوالي ته اړتيا ده څو له کابله کندهار وليدل شي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دولسم: لمر لویدل د هوارې ځمکې پر اساس.

د فالیټ ځمکی مدعین : ځمکه هواره ده او لمر کرار کرار له ځمکې لرې ځي، بیا شپه جوړیږي.

که ربنتیا هم لمر له ځمکې لرې تللی وای، نو ولې د لمر لوېدو پر وخت لمر لوی ښکاري؟ باید موږ داسې لیدلی چې کرار کرار کوچنی کیږي، نه دا چې نور هم غټ ښکاره شي!

د فالېټ ځمکې د رد دالیلونه، د عقلي نظره ډېر دي.

خو موږ په خپل عقل نه بلکې په اسلام ایمان راوړی، ځکه چی انساني عقل او فکر ناقص او محدود دی.

الله سبحان وتعالی لطیف (بارېک بین) ذات دی، الله ښه پو هیږی، ولیکن د قران عظیم شان او سره له عقل تدابر ته اړتیا ده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دیارلسم: د ځمکې د کرویت نړیوال شواهد

۱ .د ستلایټونو شتون

نن سبا له ۷۰ څخه ډېر هېوادونه په فضا کې خپل ستلایټونه لري. دا یوازې امریکا یا روسیه نه دي، بلکې داسې هېوادونه هم شته لکه:

افغانستان ته نیږدې هېوادونه :ایران، پاکستان، هندوستان، چین

عربي هېوادونه :سعودي عربستان، متحده عربي امارات، قطر، مصر، الجزایر

افریقایي هېوادونه :نایجیریا، سویلي افریقا، مصر

اروپایي هېوادونه :فرانس، جرمني، انګلستان، ایټالیا، ترکیه

نور :برازیل، ارجنټاین، استرالیا، جاپان، کوریا

دوی ټول خپل سټلایټونه فضا ته لیږي، د ځمکې مدار ته یې اچوي، او د همدغو مدارونو پر بنسټ خپل مخابرات، انټرنیټ، هوا پېژندنه او نظامي څارنه پر مخ وړي.

که ځمکه کوره نه وای، نو مدار او څرخېدنه هېڅ امکان نه درلود، او سټلایټ به د ځمکې شاوخوا دایروي حرکت نه شوای کولای.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دلته ځيني هېوادونه او سازمانونه دي چې په فضا کې سټلایټونه لري، او د هغو شمېرونه/مثالونه د شواهدو لپاره وړاندې کوم.

هغه هیوادونه چې ډېر سیټلایټونه لري:

(United Statesامریکا)   شاوخوا ۸۵۳۰ سټلایټونه فعال دي او یو ستر تجاري پروژه (Starlink) یې لویه برخه ده.

(Russiaروسیه)   شاوخوا ۱۵۵۹ سټلایټونه.

(Chinaچین)   شاوخوا ۹۰۶ سټلایټونه.

(United Kingdomانګلستان)   تقریباً ۷۶۳ سټلایټونه.

(Japanجاپان) شاوخوا ۲۰۳ سټلایټونه.

(Indiaهند)   شاوخوا ۱۳۶ سټلایټونه.

(Franceفرانسه)   شاوخوا ۱۰۰ +سټلایټونه.

(Canadaکانادا)   شاوخوا ۶۴ سټلایټونه.

(Germanyآلمان)   شاوخوا ۸۲ سټلایټونه.

(Brazilبرازیل) شاوخوا ۱۹ سټلایټونه په ځمکه شاوخوا مدار کې.

د سټلایټ مدار د ځمکې شکل سره تړاو لري

که ځمکه هواره وای، نو سټلایټونه چې مدار ته اچول شوي دي به دوامداره توګه یا به سرعت له ځمکې څخه لیرې وتړي یا د ځمکې له سطحې سره به ټکر وکړي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مدارونه پر بنسټ د فزیک قانونونه لکه جاذبه(gravity) ، لاترالي سرعت (tangential velocity)او د مرکز څخه لیرې والي

(centrifugal force) په هغه ډول دي چې یوازې د کروې بڼې ځمکې په شتون کې کار ورکړل کیږي.

۲ .نړیوال فضایي سټیشن(ISS)

نړیوال فضایي سټیشن چې د امریکا، روسیې، اروپا، جاپان او کاناډا ګډه پروژه ده، د ځمکې پر مدار هره ورځ ۱۶ ځلې د ځمکې شاوخوا څرخیږي .د هغوی هر یو فضانورد په خپلو سترګو هره ورځ د ځمکې کرویت ویني.

ایا امکان لري چې دومره هېوادونه، له بېلابېلو سیاستونو او دښمنیو سره، ټول په ګډه یوه درواغ جوړ کړي؟ دا هېڅ منطقي نه ده.

۳ .د عکسونو او ژوندۍ ویډیوګانو شواهد

هره ورځ د مختلفو هېوادونو سټلایټونه د ځمکې ژوندۍ عکسونه اخلي .د "نویس(NOAA) "،" میتیوست(Meteosat) "،" هیمواېري (Himawari) " او نورو سیستمونو څخه ژوندۍ انځورونه د انټرنیټ له لارې هر څوک لیدلی شي.

ددې ټولو انځورونو او معلوماتو کې ځمکه د یوې ګُرې په بڼه ښکاري .که ځمکه فلیټ(هواره) وای، نو د مختلفو هېوادونو انځورونه به یو له بله تضاد لرلی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۴ .د الوتکو نړیوال مسیرونه

د الوتکو نړیوال مسیرونه هم یوازې د کروي ځمکې پر بنسټ سم معنا لري . که ځمکه هواره وای، نو ډېرې الوتنې به هېڅکله د لنډ مسیر پر ځای اوږده لاره نه اخیسته .د بېلګې په ډول، د دوبۍ نه امریکا ته الوتنه د قطب شمال له لارې لنډه ده، ځکه ځمکه کوره ده.

نو که ځمکه فلیټ وای، نو باید لسګونه هېوادونه، زرګونه ساینسپوهان او د هر هېواد خپلواک فضایي مرکزونه ټول په ګډه یوه لویه درواغجنه دسیسه چلولې وای. دا ممکن نه دی، ځکه د سیاست او دښمنۍ له کبله هېڅکله دا ډول نړیوال تړون دوام نه شي کولای.

ښوارلسم: د آسمان مشاهداتي ثبوت او د قطبونو ستوري

(c) ketabton.com: The Digital Library

که څوک د شپې اسمان ته په پام سره وګوري، نوويني چې ټول ستوري داسې ښکاري لکه د يوې سترې کرۍ پر شاوخوا په دايروي ډول څرخي.

د شمالي قطب پر لور :ستوري داسې ښکاري چې د" شمالي قطب ستوري " (Polaris)شاوخوا ګرځي.

د جنوبي قطب پر لور :ټول آسمان د يوې کرۍ په څېر څرخي، خو دلته Polaris نه ليدل کيږي.

د امکان او ناممکن دليلونه

(الف) ناممکن نظريه :ټول کائنات د ځمکې شاوخوا څرخي

که ټول ستوري، چې ځينې يې له ځمکې څخه په ميليونو نوري کلونو لرې دي، د ځمکې شاوخوا حرکت وکړي، نو بايد د تصور نه بهر سرعت ولري، چې دا د فزيک د قوانينو خلاف خبره ده.

(ب) ممکنه نظريه :د ځمکې خپل څرخي حرکت

يوازې د ځمکې په خپل محور تاوېدل(يو ځل په ۲۴ ساعتونو کې) د ټولو مشاهداتو معقول تفسير دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د قرآن اشاره:

وَتَرَى ٱلۡجِبَالَ تَحۡسَبُهَا جَامِدَةٗ وَهِيَ تَمُرُّ مَرَّ ٱلسَّحَابِۚ صُنۡعَ ٱللَّهِ ٱلَّذِيٓ أَتۡقَنَ كُلَّ شَيۡءٍۚ إِنَّهُۥ خَبِيرُۢ بِمَا تَفۡعَلُونَ

ژباړه

او ته غرونه وينې، په خپل ځای به يې کلك ولاړ ګڼې، خو هغه به د وريځی غوندې تېرېږي، د هغه الله جوړونه ده چې هر څه يې محکم کړي دي بې شکه همغه ښه خبردار دی په هغو کارو چې تاسي يې کوئ.

(يُكَوِّرُ اللَّيْلَ عَلَى النَّهَارِ وَيُكَوِّرُ النَّهَارَ عَلَى اللَّيْلِ)(الزمر :۵)

ژباړه» : هغه شپه د ورځې پر سر راړوي او ورځ د شپې پر سر راړوي«.

کلمه يُكَوِّرُ د" ګردول "معنا لري، چې ښکاره اشاره ده د ځمکې د ګردوالي او د شپې ورځې پر محور تاوېدو ته.

د عملي مشاهدې لارښوونه(ازموينه)

که څوک غواړي په خپله سترګو يې وازمويي، نو کولای شي لاندې کارونه وکړي:

(c) ketabton.com: The Digital Library

د شپې په يوه روښانه ځای کې ودرېږي، غوره دا ده چې د ښار له څراغونو لرې وي.

د يو ديوال يا کوم ثابت ځای سره ځان مشخص کړي چې حرکت ونه کړي.

وخت او مکان په ياد ولرئ(لکه د موبايل ساعت او ځای.)

د آسمان ستورو ته پام وکړئ .که لږ تر لږه څو ساعته په يو ځای کې پاتې شئ، ښکاره به ووينئ چې ټول ستوري په حرکت کې دي.

يوازې يو ستوری په خپل ځای کلک ښکاري :هغه د شمالي قطب ستوری (Polaris)دی .همدا د ځمکې د محور لوری دی.

د قطبي ستورو معلومول اوس ډېر اسانه دي، ځکه د سټيلريوم (Stellarium) په څېر نوې اپليکشنونه په موبايل کې ښکاره کوي چې قطبي ستوری کوم ځای کې دی.

دا مشاهدې په ښکاره ډول ثابته وي چې ستوري په اصل کې نه د ځمکې شاوخوا څرخي، بلکې ځمکه خپله تاوېږي.

د قطبونو ثابت ستوري د ځمکې د کرويت او د هغې د محور د څرخي حرکت ژوندي نښې او يو داسې ثبوت دی چې په هيڅ ډول کوم شک پکې نه پاتې کيږي

(c) ketabton.com: The Digital Library

داسې يو داليل چې پکې هيڅ شک نه پاتېږي

ان شاءالله تعالی

دوکتور محمد غلوش وايي: د ځينو هغو کسانو ستونزه چې د «ځمکې مسطح والي» نظر خپروي دا ده چې هڅه کوي دا خبره قرآن ته وتړي .دا د موضوع تر ټولو خطرناک اړخ دی، ځکه دا د دين دښمنانو موخه ده .په ځانګړې توګه، دا نظر په «کتاب مقدس»(انجيل) کې موجود و، او کله چې ساينس يې ناسم ثابت کړ، هغوی وغوښتل په غير مستقيم ډول ځينې مسلمانان دې ته اړ کړي چې همدا فکر د قرآن سره وتړي، څو داسې ښکاره کړي چې قرآن هم د کتاب مقدس په څېر تېروتنه لري .د دې په کولو سره دوی غواړي ټول يو شان کړي، او داسې وښيي چې قرآن له حقايقو خالي دی، او له همدې لارې د رسول الله ﷺ صداقت ته زيان ورسوي او داسې وانګېرل شي چې ګواکې هغه ﷺ خپل فکرونه د کتاب مقدس نه اخيستي.

خو له بده مرغه، ځينې مسلمانان په ډېر ساده توب ورپسې ځي او په خپله د دين دښمني کوي . حال دا چې اسلام يوازينی دين دی چې له علم سره سمون لري او ورسره هيڅ ټکر نه لري.

دا موضوع څو ځله رد شوی ده، خو ښکاري چې لا هم ځينې خلک لا زيات دليلونو ته اړتيا لري – په داسې عصر کې چې د معلوماتو ترلاسه کول تر ټولو اسانه شوي.

نو نن به يو داسې دليل وړاندې کړم چې هېڅ شک نه پرې کېږي، ځکه رياضيات دروغ نه وايي.

د ځمکې د کروي والي د اثبات لپاره رياضي

د ځمکې د مسطح والي پلويان د خپل نظر د ثابتولو لپاره اړ دي چې ووايي:

(c) ketabton.com: The Digital Library

لمر باید د ځمکې سره ډېر نږدې وي.

لمر باید د ځمکې په اندازه یا تر هغې کوچنی وي.

لمر باید د سپوږمۍ په مدار کې یا تر هغې نږدې وي.

سپوږمۍ باید د ځمکې په اندازه وي.

ولې؟ ځکه که د لمر وړانګې موازي او مستقیمې وي، نو د سیوري په اندازه کولو کې به د دوی فکر سمدستي رد شي.

خو راځئ، په ګام په ګام د ځمکې کروي توب ثابت کړو.

که ځمکه مسطحه وای، نو د سیوري اوږدوالی به د ځمکې په هر ځای کې یو شان وای .یعنې د اسوان او قاهرې سیوری به برابر وای .خو په حقیقت کې داسې نه ده .لمر ډېر لرې دی، نو وړانګې یې موازي راځي – او دا خبره به هم په ثبوت ورسول شي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

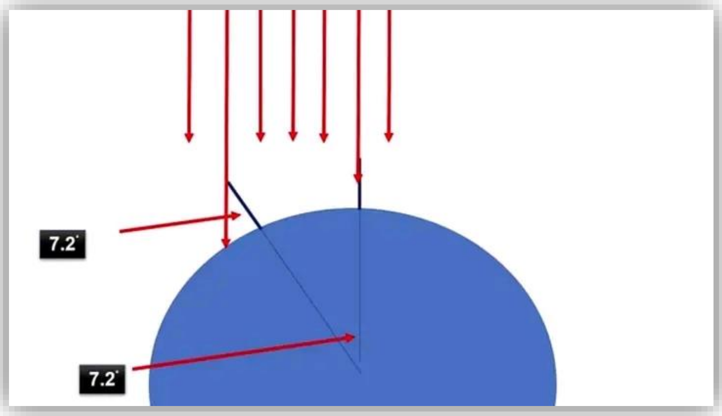

یوناني-مصري عالم ارسطوستین (Eratosthenes) ولیدل چې په اسوان کې د کال په یوه ورځ لمر په بشپړه توګه د عمودي ستنو په سر راځي او هېڅ سیورى نه پاتې کېږي .هغه فکر وکړ :که ځمکه مسطحه وي، باید په قاهره کې هم په همدې وخت کې هېڅ سیورى نه واى، خو داسې نه ده – هلته سیورى موجود و.

نو ده د قاهرې د سیوري زاویه واندازه کړه، او د قاهرې او اسوان ترمنځ واټن یې هم معلوم کړ .بیا یې د هندسې د قاعدو په کارولو سره وښوده چې ځمکه کروي ده .د سیوري زاویه یې د ۳۶۰ درجو سره پرتله کړه او په همدې حساب یې د ځمکې محیط محاسبه کړ.

له دې ثابته شوه چې ځمکه کروي ده او د هغې لپاره قطر، شعاع او محیط اندازه کېداى شي.

د لمر د لرې والي ثبوت

(c) ketabton.com: The Digital Library

خو د ځمکې د مسطح والي پلویان وایي" :تاسو دا ټول د دې پر بنسټ وایاست چې لمر لرې دی، خو چا ویلي چې لمر لرې دی؟"

ښه، راځئ د دې لرې والي ثبوت وړاندې کړو.

یو بل یوناني عالم وویل :د لمر او سپوږمۍ د ګرهڼېدو(کسوف او خسوف) کې، تل سپوږمۍ منځګړی وي:

په لمر تندر کسوف کې سپوږمۍ د ځمکې او لمر تر منځ راځي.

په سپوږمۍ تندر حسوف کې سپوږمۍ د ځمکې د سیوري تر شا پټه شي.

نو دا ثابته شوه چې لمر د سپوږمۍ نه ډېر لرې دی.

بیا د سپوږمۍ قطر د ځمکې د سیوري په اندازه کولو سره محاسبه شو .د دقیقو محاسبو وروسته ثابته شوه چې د ځمکې قطر د سپوږمۍ د قطر شاوخوا ۳،۷ ځله دی.

بیا د زاویې او تناسب له لارې د سپوږمۍ واټن د ځمکې نه معلوم شو.

د لمر واټن

(c) ketabton.com: The Digital Library

په هر قمري میاشت کې په اوومه ورځ لمر او سپوږمۍ دواړه په اسمان کې یو ځای ښکاري .دا یو مثلث جوړوي(ځمکه – سپوږمۍ – لمر) چې په کې زاویه قائمه ده.

د سپوږمۍ د معلوم واټن او د زاویې په کارولو سره، د ځمکې او لمر تر منځ واټن محاسبه شو :شاوخوا ۱۵۰ میلیونه کیلومتره.

همدارنګه د تناسب له مخې وښودل شوه چې د لمر قطر او حجم د ځمکې نه نږدې ۱ میلیونه ځله زیات دی.

د مسلمانانو ونډه او عصري ثبوتونه

نه یوازې یونانیانو، بلکې مسلمان عالم ابوریحان البیروني هم د ځمکې کروي توب په ریاضي سره ثابت کړی.

بیا د عصري علم په راتګ سره دا خبره د لیزر وړانګو، سپوږمکۍ تصویرونو او طیف‌تحلیلي ازموینو له لارې هم تایید شوه.

نو واقعاً شرموونکې ده چې په دې زمانه کې لا هم ځینې خلک پوښتي چې ځمکه ګرد ده که مسطحه .او تر دې هم ډېر شرموونکې دا ده چې ځوک هځه کوي دا ناسم نظر قرآن ته وتړي، په داسې تفسیر سره چې په بشپړه توګه ساده او بې‌منطق دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د هغه ایاتونو اعجاز چې شک کوونکي ترې د ځمکې د هوارولي ادعا کوي:

آیا په رښتیا هم قرآن کریم ځمکه هواره معرفي کوي؟

ځواب :په دې اړه ملحدین د قرآن کریم له دې آیاتونو څخه استدلال کوي

«د ځمکې فرش یا (Earth Crust)»

الله سبحان وتعالی فرمایي:

:«[وَاللَّهُ جَعَلَ لَكُمُ الْأَرْضَ بِسَاطًا لِتَسْلُكُوا مِنْهَا سُبُلًا فِجَاجًا (نوح :۱۹-۲۰]]»

(c) ketabton.com: The Digital Library

ژباړه :«الله جل جلاله ستاسو لپاره ځمکه د فرش په څېر وغوړوله، څو تاسو د هغې په لویو لارو ولاړ شئ.»

«[الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ الْأَرْضَ مَهْدًا وَسَلَكَ لَكُمْ فِيهَا سُبُلًا (طه :۵۳])»

ژباړه :«هغه ذات چې ستاسو لپاره يې د ځمکې فرش وغوړاوه، او په هغې کې يې ستاسې د تګ لارې جوړې کړې.»

«اَلَا يَعْلَمُ مَنْ خَلَقَ ۗ وَهُوَ اللَّطِيْفُ الْخَبِيْرُ »

67-14«ايا هغه ذات به نه پوهېږي چې يې (هر څه)پيدا کړي دي (ولې نه)! او هم دی ډېر باريك بين، ښه خبردار دی »

«هُوَ الَّذِىْ جَعَلَ لَكُمُ الْاَرْضَ ذَلُوْلًا فَامْشُوْا فِىْ مَنَاكِبِهَا وَكُلُوْا مِنْ رِّزْقِهٖ ۗ وَاِلَيْهِ النُّشُوْرُ »

67-15«دی همغه ذات دی چې تاسو لپاره يې ځمکه تابع ګرځولې ده، نو تاسو د دې په اوږو (اطرافو، لارو) کې ګرځئ او د دغه (الله) له رزق نه خورئ او خاص ده ته (ستاسو) بيا ژوندي راپورته کېدل دي»

(c) ketabton.com: The Digital Library

د ځمکې سر یا د ځمکې هغه برخه چې موږ پرې اوسېږو د ځمکې تر ټولو پورتنۍ برخه ده چې د ځمکې پوښ یا قشر (Earth Crust) ورته یل کېږي او نږدې (۳۰) کېلو متره ډبلوالی یا ضخامت لري[1]، د ځمکې د نیمايي قطر اوږدوالی نږدې (۶۴۰۰) کېلومتره ده، په دې معنا چې که چېرې موږ د ځمکې له سر نه (۶۴۰۰) کېلو متره کوهی وباسو نو د ځمکې منځ ته رسېږو او که ۳۰ کېلو متره کوهی وکنو نو د ځمکې لومړنی پوښ یا

(Earth crust)به پای ته ورسېږي .په دې توګه د ځمکې د نیم قطر یعنې (۶۴۰۰) کېلومتره په وړاندې د ځمکې قشر یعنې (۳۰) کېلومتره هېڅ هم نه دی او یواځې د یوې قالینې یا غالۍ حیثیت لري، او دا هم معلومه ده چې د ځمکې له پوښ څخه لاندې ژوند کول نا شوني دي،

ساینس پوهان د ژورو برمه کولو او د زلزلو د توموګرافي له لارې د ځمکې داخل تعریف او تشریح کوي .دې تخنیکونو څېړونکو ته اجازه ورکړې چې د ځمکې داخلي کیمیاوي او فزیکي جوړښت په اړه زده کړې وکړي، د څېړنو له مخې ساینس پوهان د ځمکې جوړښت په (7) طابقونو ویشي:

د ځمکې کلک داخلي کور(The Solid Inner Core of Earth) ،

د "D"طبقه ("D" Layer)،

ښکته منټل Lower Mantle)،

مایع بهرنی کور (Liquid outer core)،

پورتنۍ منتر (Upper Mantle)،

منځنی ختکی (MiddleMantle)،

لیتوسفیر یا برعظمي کرسټ .(Lithosphere)

لیتوسفیر یا د ځمکې کرسټ:دا د ځمکې بهرنۍ برخه ده چې په اصل کې د کرسټال ډبرو څخه جوړه شوې ده .کرسټ (دواړه سمندر او براعظم) د ځمکې

(c) ketabton.com: The Digital Library

سطحه ده؛ لکه څنګه چې دا زموږ د سیارې ترټولو سړه برخه ده .موږ دې سختې بهرنۍ خوالۍ ته د لیتوسفیر (د ډبرې یا قوي طبقې) په توګه هم ویلی شو.

د ځمکې کرسټ د تودوخې درجه:

د ځمکې د کرسټ تودوخه د ژوروالي سره وده کوي، په عمومی ډول د تودوحې درجه د ځمکې د کرسټ څخه تر mantel crust پورې

:[(°F) C 100 (212 °F) [600 °C (1,112 °F)] ته رسیږي دا خو یوازې د ځمکې د لومړۍ طابقې تودوخه ده چې یوازې تر mantel crust پورې یې سرحد رسیږي، د ځمکې د کرسټ په پورتنۍ برخه کې د هر کیلو متر لپاره د تودوخې درجه د (F ° 54) (C° 30)په اندازه لوړیږي.

ددې سره خښ د منتال کرسټ دی

چې د سختو اسطیف طېشانونو د رامنځته کېدو لامل کیږی،او بیا ختی د inner core د تودوخې درجه نسبت د لمر د تودوحې په اندازه ده.

نو په هر صورت بې له ځمکې کرسټ څخه زمونږ ژوند ناممکن دی نو له همدې امله قرآن کریم د ځمکې پوښ یا قشر له غالۍ سره ورته ښودلی تر څو یې پر لارو موږ له یو ځای څخه بل ځای ته تګ او راتګ وکړو .کېدای شي ځینې وو ایي چې غالۍ خو پر هوار ځای باندې غوړول کیږي، نو ځکه دا خبره نا سمه ده خو که چېرې موږ د ځمکې په څېره یوه لویه کره تصور کړو نو په دومره ستر کروي څیز باندې د غالۍ یا قالینې په څېر کوم څیز غوړول عادي او ساده خبره ده .نو قرآن کریم هم د ځمکې له قشر یا پوښ څخه د یوې غالۍ په توګه یادونه کوي، هغه غالۍ چې په یوه ګرمه او د ژوند لپاره پر نا مناسبې کرې باندې غوړول شوې،

(c) ketabton.com: The Digital Library

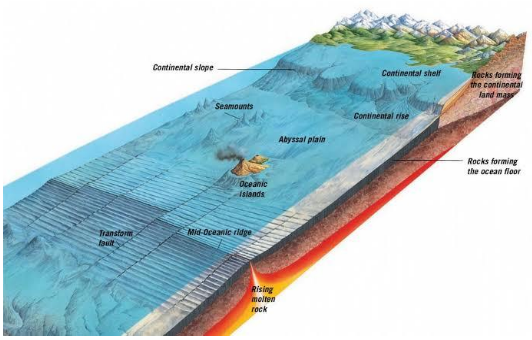

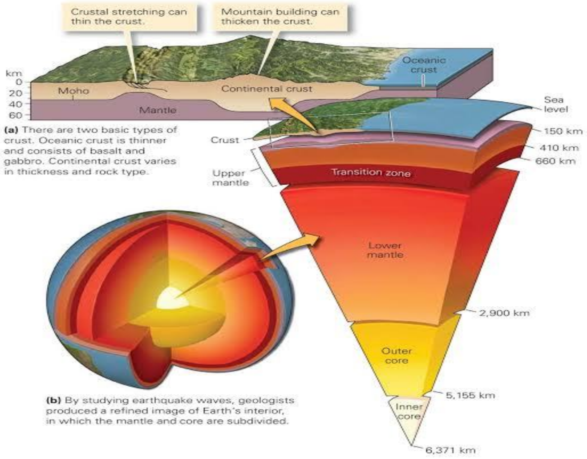

چې دې موضوع ته د قرآن کريم په ډېرو آياتونو کې اشاره شوې ده،

لکه[:وَالْأَرْضَ فَرَشْنَاهَا فَنِعْمَ الْمَاهِدُونَ (الذاريات :۴۸])

ژباړه :موږ ځمکه غوړولې ده او موږ ډېر ښه غوړوونکي يو.

[أَلَمْ نَجْعَلِ الْأَرْضَ مِهَادًا وَالْجِبَالَ أَوْتَادًا (النبأ :۶-۷])ژباړه :آيا موږ ځمکه نه ده غوړولې، او غرونه مو په ځمکه د مېخونو په څېر نه دي ښخ کړي؟

د انسان بدن د ۶ اصلي کيمياوي عناصرو څخه جوړ شوی دی:

اکسيجن – (O) ۶۵٪

(c) ketabton.com: The Digital Library

کاربن – (C) ١٨٪

هایډروجن – (H) ١٠٪

نایتروجن – (N) ٣٪

کلسیم – (Ca) ١.٥٪

فاسفور – (P) ١٪

په زړه پورې دا ده چې همدا عناصر د ځمکې د کرسټ (crust) اصلي برخې دي .دا حقیقت د قرآن د دې آیت سره بشپړ توافق لري:

(مِنْهَا خَلَقْنَاكُمْ وَفِيهَا نُعِيدُكُمْ وَمِنْهَا نُخْرِجُكُمْ تَارَةً أُخْرَى)

(له همدې (ځمکې) مو پیدا کړي یاست، همدلته مو بېرته ورګرځوو، او له همدې به مو بیا راوباسو[ ).طه :٥٥]

ځلورم د اسلامي علماؤو له نظره

(c) ketabton.com: The Digital Library

کرویت د ځمکې د اسلامي او بشري تصور له مخې

ډاکټر منصور ابو شريعة العبادي وايي:

د دې لپاره چې دا عالمان وکولای شي د دغو فلکي پېښو د رامنځته کېدو وختونه مخکې له مخکې معلوم کړي، نو اړ وو چې هندسي او رياضيي ماډلونه جوړ کړي، تر څو د دغو اجرامو موقعيتونه د يو بل په نسبت معلوم کړي او دا ماډلونه د خپلو مختلفو حسابونو لپاره وکاروي.

د پنځمې ميلادي پېړۍ په ترڅ کې، د طبيعت يوناني عالمانو د کائنات لومړی ماډل جوړ کړ، چې پکې ځمکه يوه ګرده کره وه، او نور آسماني اجرام د هغې شاوخوا په ثابتو مدارونو کې، د بېلابېلو قطرونو په اندازه، تاوېدل.

که څه هم چې د ګردې ځمکې ماډل د فلکي ډېرو پېښو تشريح وکړه، خو د ځينو ستورو او سيارو خوځښت يې سم نه شو تشريح کولی، ځکه داسې انګيرنه وه چې دا ټول د ځمکې شاوخوا ګرځي.

همدې غير معمول خوځښتونو ځينې فلکيان دې ته اړ کړل چې دا نظر وړاندې کړي چې ښايي ځمکه خپله تاوېږي، نه دا چې لمر، ستوري او سيارې د هغې شاوخوا ګرځي .دا موضوع د لومړي ځل لپاره د يوناني فلاسفه‌وو لخوا مطرح شوه، او همدارنګه د اسلامي نړۍ ځينو فلکيانو هم دا نظر وړاندې کړ، لکه:

ابو ريحان البيروني (وفات1048 :م)د يولسمې ميلادي پېړۍ په پيل کې،

نصيرالدين طوسي (وفات1274 :م672 / هـ)د ديارلسمې پېړۍ په جريان کې،

(c) ketabton.com: The Digital Library

ابن الشاطر (وفات1375 :م777 / هـ)د څوارلسمې پیړۍ په ترخ کې، چې د ستورو ډېرى خوځښتونه یې د دې پر بنسټ تشریح کړل چې ځمکه خپله تاوېږي.

په1539 م کال کې، پولنډی فلکی پوه نیکولاس کوپرنیکوس (وفات1543 :م)د "مرکزیت د لمر "نظریه وړاندې کړه، چې دا یې په خپل کتاب" د آسماني اجرامو تاوېدل "کې خپره کړه .په دې نظریه کې یې دا روښانه کړه چې ځمکه او نور سیارې د لمر شاوخوا ګرځي، نه برعکس، او دا چې ځمکه هره ورځ یو ځل شاوخوا تاوېږي.

له حیرانتیا ډکه خبره دا ده چې د عصري ساینسي بیدارۍ په پړاو کې داسې مذهبي ډلې راپورته شوې چې د ځمکې د ګردوالي نظریه یې رد کړه، او د هغه نظریې پلوي شوې چې د" فلیته ځمکه "نومېږي – هغه نظریه چې بشریت له دوه زره کلونو راهیسې رد کړې ده.

د ځمکې فلیته‌والي د نظریې یو پلوی، د عیسویانو د بایبل آیتونو پر بنسټ، له خپل ذهن نه یو تخیلي ماډل جوړ کړ.

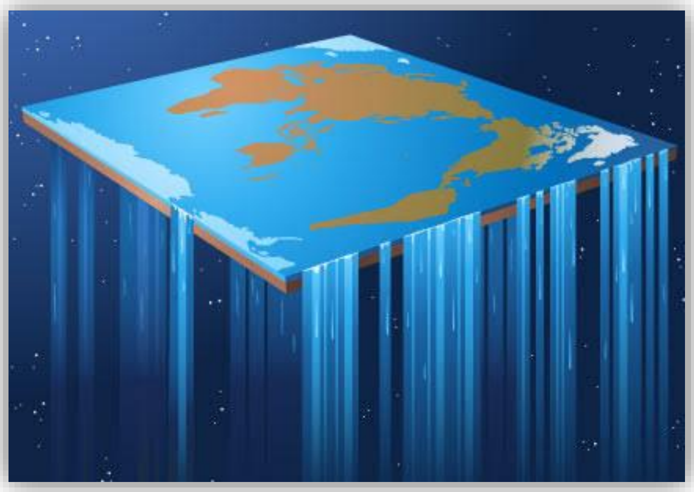

(c) ketabton.com: The Digital Library

د عیسوي بایبل له مخې د ځمکې شکل!

د مسلمانانو څخه د فالیټ نظریي ملاتړي لا تر اوسه په دې ندي خبر چې زمونږ اصل عقیده په عیسوي بایبل ولاړه او ټوله ګټه یې عیسویت ته رسیږي، له عیسویانو خو ګیله نشته ځکه دا د دوی خپل مذهبي کتاب دی، خامخا به د فالیټ تیوری ملاتړ او دفعه کوي، خو دا هیله لرم چې نور په اسلامي ټولنه کې دا ډول باطلو افکارو ته ځای ورنکړل شي .

باذن الله تعالی

د بایبل له مخې د ځمکې شکل :فالیټ، څلور کونجه او ثابته غیرې متخرکه ځمکه:

د بایبل ایاتونه:

ثابته او نه ښورېدونکې ځمکه:

لمر او سپوږمۍ د ځمکې په شاوخوا کې ګرځي

یوشع10:12-13

"یوشع لمر ته وویل :اې لمره !په جبعون کې ودرېږه او اې سپوږمۍ !په ایلُون کې".

(c) ketabton.com: The Digital Library

📖 Psalm 93:1

“The world is established, firm and secure.”

ژباړه :نړۍ ټینګه اینوول شوې ده، ټینګه او خوندي ده.

📖 Psalm 96:10

“The world is firmly established; it cannot be moved.”

ژباړه :نړۍ کلکه ولاړه ده؛ نه شي ښوریدای.

📖 Psalm 104:5

“He set the earth on its foundations; it can never be moved.”

ژباړه :هغه ځمکه پر خپلو بنسټونو ټینګه کړې ده، چې هیڅکله نه شي ښوریدلای.

📖 Isaiah 45:18

“He founded the earth; he did not create it to be empty, but formed it to be inhabited.”

ژباړه :هغه ځمکه بنسټ کړې، دا یې تشه نه ده پیدا کړې، بلکې د هستوګنې لپاره یې جوړه کړې ده.

📖 1 Chronicles 16:30

“The world is firmly established; it cannot be moved.”

ژباړه :نړۍ کلکه ولاړه ده، نه شي ښوریدلای.

(c) ketabton.com: The Digital Library

څلور کونجه/پایونه لرونکې ځمکه:

📖 Revelation 7:1

“Four angels standing at the four corners of the earth.”

ژباړه :څلور فرښتې د ځمکې پر څلورو کونجونو ولاړې وې.

📖 Revelation 20:8

“The nations in the four corners of the earth.”

ژباړه :د ځمکې څلورو کونجونو کې مېشت قومونه.

📖 Isaiah 11:12

“He will gather the exiles of Israel from the four quarters of the earth.”

ژباړه :هغه به د ځمکې له څلورو برخو د اسراییلو تبعید شوي راټول کړي.

📖 Job 38:13

“That it might take the earth by the edges.”

ژباړه :ترڅو ځمکه د څنډو نه ونیسي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

🕮 Job 28:24

“He views the ends of the earth.”

ژباړه :هغه د ځمکې پایونه ګوري.

دایروي افق او دایره‌یي تصور:

🕮 Isaiah 40:22

“He sits enthroned above the circle of the earth.”

ژباړه :هغه د ځمکې پر دایره ناست دی.

🕮 Job 26:10

“He marks out the horizon on the face of the waters.”

ژباړه :هغه د اوبو پر سطحه یوه دایره ټاکلې ده.

ځمکه پر هېڅ ځوړند ده:

🕮 Job 26:7

(c) ketabton.com: The Digital Library

"He suspends the earth over nothing."

ژباړه :هغه ځمکه پر هیڅ شي ځوړنده کړې ده.

ستنې یا بنسټونه:

📖 Psalm 75:3

"It is I who hold its pillars firm."

ژباړه :دا زه یم چې د ځمکې ستنې ټینګې کوم.

📖 1 Samuel 2:8

"For the foundations of the earth are the Lord's."

ژباړه :ځکه چې د ځمکې بنسټونه د رب دي.

د ځمکې سرحدونه او پایونه:

📖 Deuteronomy 13:7

(c) ketabton.com: The Digital Library

“…from one end of the land to the other…”

ژباړه... :له يوې پايه تر بل پايه د ځمکې پورې...

🕮 Proverbs 30:4

“Who has established all the ends of the earth?”

ژباړه :چا د ځمکې ټول پايونه ټينګ کړي دي؟

🕮 Acts 13:47

“…that you may bring salvation to the ends of the earth.”

ژباړه :ترڅو ته نجات د ځمکې تر پای پورې ورسوې.

ستوري ځمکې ته راځي:

مکاشفه6:13

"او د اسمان ستوري په ځمکه ولوېدل لکه د انځر ونه چې خپل خام انځر په توپان کې غورځوي".

(c) ketabton.com: The Digital Library

دا ټول آیتونه د بایبل څخه دي، او دا ښیي چې د ځمکې په اړه پکې هغه نظریات راغلي چې د ساینس له اساسي حقایقو سره ټکر لري، او فالټ نظریه یي رامنځته کړي .

د دې ماډل له مخې، کائنات داسې جوړ شوی:

ځمکه د یو ډیسک (دائري ټوټې)په بڼه ده،

د ځمکې باندنۍ سطحه (چې جغرافیه پرې پرته ده)د نیمې فلزي ګُبې لخوا پوښل شوې،

له لاندې څخه، دا ډیسک او ګُبه دواړه د یو اوبو محیطي خنډې لخوا احاطه شوي،

د ګُبې د دننه سطحې سره، ستوري نښلول شوي،

(c) ketabton.com: The Digital Library

لمر او سپوږمۍ دواړه د همدې قُبې لاندې مدارونو کې تاوېږي، چې ارتفاع يې تر ۵۰۰۰ کيلومترو نه زيات نه دی.

د دوی په باور،

قطب شمالي د ځمکې منځ دی،

قطب جنوبي د ځمکې شاوخوا حلقه ده،

دا جنوبي قطب د يخ له يو ديوال څخه جوړ شوی چې لوړوالی يې شاوخوا ۵۰ متره دی.

دوی د ځمکې د دې ډيسک قطر شاوخوا ۴۰،۰۰۰ کيلومتره ټاکلی، چې دا د ګردې ځمکې له محيط سره برابر دی .د دوی د پخوانيو اندازه‌وو له مخې، د قُبې تر ټولو لوړ ځای تر ۱۰۰ کيلومتره نه و زيات، خو وروسته دا اندازه ۵،۰۰۰ کيلومتره ته بدله شوه .د لمر او سپوږمۍ قطر له ۵۰ کيلومتره زيات نه دی، او دا دواړه د قطب شمالي شاوخوا دايروي مدارونه وهي، چې د دوی له نظره د ځمکې مرکز دی.

د لمر مدار هم د فصلونو په بدليدو سره بدلېږي:

په دوبي کې چې لمر د استوايي کرښې شمال ته وي، مدار يې کوچنيږي؛

(c) ketabton.com: The Digital Library

او په ژمي کې چې لمر د استوايي کرښې جنوب ته وي، مدار یې غځېږي.

دوی باور لري چې لمر تودوخه نه تولیدوي، بلکې یو شی چې دوی یې "کاسمیک ساه (cosmic breath) "بولي، د ځمکې تودوخه او یخوالي کنټرولوي .دا" ساه "له لمر سره تړاو لري، خو لمر یې په تودوخې یا یخوالي کې مستقیم رول نه لري.

همدارنګه دوی دا هم وایي چې باران د اوبو د دوراني سیستم له مخې نه اوري، بلکې د آسمان له چت څخه د شقوقو (درزونو)له لارې، د اوبو له محیطي سرچینې راځي .دوی د بریښنا او غرغر د رامنځته کېدو لپاره هم ډېر عجیبه تعبیرونه لري.

دریم څپرکی

فرعي څانګه: قرآن کریم او د ځمکې کرویت

په قرآن کریم، او همدارنګه د نبوي احادیثو په رڼا کې، هیڅ قطعي الفاظ داسې نه دي راغلي چې واضح ډول دا ثابت کړي چې د ځمکې شکل ګرد، فلیته یا بل درې بعدي شکل لري.

الله تعالی انسان ته د عقل ستر نعمت ورکړی، تر څو هغوی وکولای شي د دې لیدل شوي کائنات د ټولو مخلوقاتو اسرار کشف کړي.

بشریت د شلمې میلادي پیړۍ په پای کې وتوانېد چې د الله تعالی د اکثرو مخلوقاتو ترکیب او د هغوی د کار کولو طریقه معلومه کړي، له طبیعي عناصرو څخه نیولې، د انسان بدن، د نورو ژوو بدنونه، تر سپوږمیو، سیارو، ستورو او کهکشانونو پورې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

قرآن کریم څوارلس سوه کاله وړاندې د دغو لویو علمي کشفیاتو وړاندوینه کړې وه، چې دا به الله تعالی د انسانانو لپاره پرانیزي، او دا به دا خبره روښانه کړي چې دا کائنات یو حکیم، عالم او قادر خالق لري .لکه چې الله سبحانه وتعالی فرمايي:

(سَنُرِيهِمْ آيَاتِنَا فِي الْآفَاقِ وَفِي أَنْفُسِهِمْ حَتَّى يَتَبَيَّنَ لَهُمْ أَنَّهُ الْحَقُّ ۗ أَوَلَمْ يَكْفِ بِرَبِّكَ أَنَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدٌ)

(ژباړه :ژر به موږ هغوی ته خپلې نښې په آسمانونو او په خپلو ځانونو کې وښيو، تر دې چې هغوی ته څرګنده شي چې همدا حق دی .ایا ستا رب بس نه دی، چې پر هر څه ناظر (ګواه)دی؟)

ـ[سورة فصلت]53 :

او فرمايي:

(وَقُلِ الْحَمْدُ لِلَّهِ سَيُرِيكُمْ آيَاتِهِ فَتَعْرِفُونَهَا ۚ وَمَا رَبُّكَ بِغَافِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ)

(ژباړه :او ووایه :ټول حمد د الله لپاره دی، ژر به یې الله تاسو ته خپلې نښې وښيي، او تاسو به یې وپېژنئ، او ستا رب ستاسې له کړنو ناخبره نه دی).

ـ[سورة النمل]93 :

او فرمايي:

(اللَّهُ الَّذِي خَلَقَ سَبْعَ سَمَاوَاتٍ وَمِنَ الْأَرْضِ مِثْلَهُنَّ ۖ يَتَنَزَّلُ الْأَمْرُ بَيْنَهُنَّ لِتَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ وَأَنَّ اللَّهَ قَدْ أَحَاطَ بِكُلِّ شَيْءٍ عِلْمًا)

(c) ketabton.com: The Digital Library

(ژباړه :الله هغه ذات دی چې اووه آسمانونه یې پیدا کړل، او له ځمکې څخه یې هم د هغو په شان (طبقې)پیدا کړې، امر (د الله فرمان)په دې تولو کې راکوزېږي، تر څو پوه شئ چې الله پر هر څه قادر دی، او الله په هر څه باندې علم لري).

ــ[سورة الطلاق]12 :

د هغه ایاتونو تفسیرونه چې شکونکي ترې د ځمکې د شکل ادعا کوي

ځینې خلک ممکن د ځینو آیتونو له مخې داسې فکر وکړي چې ګواکي ځمکه فلیته ده، لکه د لاندې آیتونه:

(وَاللَّهُ جَعَلَ لَكُمُ الْأَرْضَ بِسَاطًا)

(ژباړه :الله تاسو ته ځمکه فرش ګرځولې ده).

ــ[سورة نوح]19 :

(وَإِلَى الْأَرْضِ كَيْفَ سُطِحَتْ)

(ژباړه :او (ایا نه ګورئ)ځمکې ته، چې څنګه هواره شوې؟)

ــ[سورة الغاشية]20 :

(وَالْأَرْضَ مَدَدْنَاهَا وَأَلْقَيْنَا فِيهَا رَوَاسِيَ وَأَنْبَتْنَا فِيهَا مِنْ كُلِّ شَيْءٍ مَوْزُونٍ)

(ژباړه :او ځمکه مو وغځوله، او پکې مو ټینګ غرونه وغورځول، او پکې مو له هر څه څخه په ټاکلي انداز پیدا کړه).

(c) ketabton.com: The Digital Library

ـ[سورة الحجر]19 :

خو حقيقت دا دی چې دا آیتونه د ځمکې د عمومي شکل په اړه نه دي، بلکې د هغې سطحې (پوښښ یا سطحې)په اړه خبرې کوي، لکه څنګه چې انسانان یې د خپلو سترګو په لیدو درک کوي — هغوی ته دا هواره، غځېدلې، فلیته ښکاري.

لکه څنګه چې جغرافیه‌پوه الهمداني (وفات947 :م336 / هـ)ویلي:

"پوه شه چې ځمکه فلیته نه ده، او نه هم داسې فرش ده چې منځ او څنډې یې مساوي وي؛ بلکې ځمکه قوسي (ګردي)ده، خو دا قوس‌والی د هغې د پراخوالي له کبله نه ښکاري، بلکې دا د اندازو له مخې څرګندېږي".

آیت شریف:

«وَاللَّهُ جَعَلَ لَكُمُ الْأَرْضَ بِسَاطًا»

[نوح :۱۹]

(ژباړه :او الله تعالی تاسې ته ځمکه پراخه هواره کړې ده)

دې آیت ته اشاره ده چې الله تعالی ځمکه داسې خپره کړې، هواره کړې، او داسې جوړه کړې چې خلک پرې استوګنه وکړای شي، آرام شي، او پرې ژوند، پرمختګ، او ګټه پورته کړي.

ابن کثیر رحمه الله وايي:

«یعني الله تعالی ځمکه خپره کړه، تیاره یې کړه، مستقره یې کړه، او د غرو په وسیله یې ټینګه او ثابته کړه.»

(تفسیر ابن کثیر، ۸/۲۴۷)

د همدې معنا په څېر الله تعالی فرمايي:

(c) ketabton.com: The Digital Library

«أَلَمْ نَجْعَلِ الْأَرْضَ مِهَادًا»

[النبأ :۶]

(ژباړه :ايا موږ ځمکه تاسو ته بستر نه ده کړې؟)

يعني دا ځمکه مو تاسو ته هواره، پراخه، او تياره کړې، ترڅو تاسې پرې کرنه وکړئ، کورونه جوړ کړئ، او پکې سفر وکړئ.

ابن کثير رحمه الله وايي:

«يعني دا ځمکه د خلکو لپاره داسې تياره شوې چې دوی پکې ژوند وکړي .دا ټينګه، ثابته او مستحکمه ده.»

(تفسير ابن کثير، ۳۰۷/۸)

او دا آيت:

«وَٱلۡأَرۡضَ مَدَدۡنَٰهَا وَأَلۡقَيۡنَا فِيهَا رَوَٰسِيَ وَأَنۢبَتۡنَا فِيهَا مِن كُلِّ شَيۡءٖ مَّوۡزُونٖ»

[الحجر :۱۹]

(ژباړه :او موږ ځمکه خپره کړې ده، پکې مو غښتلي غرونه اچولي، او هر ډول شيان مو پکې په ټاکلي انداز پيدا کړي دي)

دې معنا ته اشاره ده چې الله ځمکه هواره کړه، او پکې يې مضبوط غرونه ځای کړل .دا ورته ده لکه څنګه چې الله تعالی فرمايي:

«وَهُوَ ٱلَّذِي مَدَّ ٱلۡأَرۡضَ وَجَعَلَ فِيهَا رَوَٰسِيَ وَأَنۡهَٰرٗا»

[الرعد :۳]

(ژباړه :او هم هغه (الله)دی چې ځمکه يې خپره کړه، پکې يې غښتلي غرونه او سيندونه پيدا کړل)

نو د دې خبرو او د دې وينا تر منځ هېڅ توپير نشته چې ځمکه ګرده ده او بله خوا وايی خپره شوې ده، ځکه چې په اصل کې دا ټوليزه ګرده ده، خو د هغه چا

(c) ketabton.com: The Digital Library

لپاره چې وربانديږ ولاړ وي او ورته وګوري، نو ورته هواره ښکاري .همداسې هر چا ته ښکاري.

فخرالدين الرازي رحمه الله ويلي دي:

«که څوک ووايي چې :آيا دا وينا چې «او موږ ځمکه خپره کړه» دا معنا لري چې ځمکه هواره ده؟

نو موږ به ورته ووايو :هو، ځکه که څه هم ځمکه ګرده ده، خو دا يوه لويه کره (سپیر)دی، او د دې لويې کرې هره کوچنۍ برخه چې ورته وکتل شي، نو انسان ته هواره ښکاري .نو چې دا خبره معلومه شوه، نو هغه اشتباه چې دوی يې ذکر کوي، هغه له منځه ځي.

د دې خبرې دليل دا آيت دی چې الله تعالی فرمايي:

«وَالْجِبَالَ أَوْتَادًا»

[النبأ :۷]

(ژباړه :او غرونه مو د ميخو (پيګونو)په څېر کړي دي)

نو الله تعالی غرونه" اوتاد "يا" ميخونه "بللي، سره له دې چې غرونه ممکنه ده هوارې سطحې ولري .همداسې دا خبره هم ده.»

(تفسير الرازي، ۱۹/۱۳۱)

شيخ الشنقيطي رحمه الله ويلي دي:

«که د اسلام علما دا خبره تاييدوي چې ځمکه ګرده ده، نو هغوی به د دې آيت په اړه څه ووايي، چې الله تعالی فرمايي (د معنا ژباړه)

(c) ketabton.com: The Digital Library

"ایا دوی اوښ ته نه ګوري چې څنګه پیدا شوی؟ او آسمان ته چې څنګه لوړ شوی؟ او غرونو ته چې څنګه ټینګ ایښودل شوي؟ او ځمکې ته چې څنګه هواره شوې؟"

[الغاشیة]20-17 :

د دوی ځواب به هماغسې وي لکه د هغه آیت په اړه چې الله تعالی فرمایي (د معنا ژباړه)

"تر هغه چې کله هغه د لمر لوېدا ځای ته ورسېد، نو هغه (لکه)لمر یې وموند چې د تورې ختې (یا تودې) چینې کې ډوبېږي"

[الکهف]86 :

یعنې :دا همداسې ښکاري د لیدونکي د سترګو له نظره، ځکه لمر یو هېواد ته غروب کوي، خو بل هېواد کې لا هم په اسمان کې وي، تر څو چې سبا له ختیځه بېرته راوخیږي .همداراز ځمکه هم په هره سیمه یا برخه کې خلکو ته هواره ښکاري، د دې له پراخوالي او لویوالي څخه.

او دا خبره د دې د اصلي شکل (ګردوالي) سره هېڅ مخالفت نه لري، ځکه کیدای شي موږ یو ډېر لوړ غر ووینو، خو کله چې پرې وخېژو او سر ته یې ورسو، نو ښایي هلته یو هوار سطح ومومو، او پوره یو قوم هلته ژوند وکړي، چې ښایي هغوی د دنیا له نورو برخو هیڅ خبر نه وي، او نور داسې مثالونه.»

(أضواء البیان،)8/428

(c) ketabton.com: The Digital Library

شیخ رفیع‌الدین بن ولی‌الله الدهلوي رحمه الله په خپل کتاب التکمیل کې ویلي دي:

«ځینې خلک ښایي داسې عبارتونه، لکه" :ځمکه مو بستر وګرځوله["النبأ :۶]، "او هغه ځمکه خپره کړه["النازعات :۳۰]، او..." او ځمکه چې څنګه هواره شوې؟["الغاشیه :۲۰]، داسې فهم کړي چې ګواکې ځمکه فلیته (هواره) ده؛

په داسې حال کې چې علما د قوي او معتبر دلیل پر بنسټ دا خبره تاییدوي چې ځمکه ګرده ده، نو داسې ګمان کېږي چې دلته تضاد (تعارض) شته.

خو دا اشکال له دې لارې ردېدای شي چې د ځمکې هغه برخه چې یو انسان پرې ولاړ وي، فلیته ښکاري، ځکه هر څومره چې یوه دایره (کُره) لویه وي، هغومره به پراخه او هواره ښکاري .نو مونږ ویلای شو چې دا ځمکه له هغه نظره فلیته ده چې موږ ته ښکاري، او له عقلاني پلوه په خپل ټولیز جوړښت کې ګرده ده.»

(دا قول د هغه څخه صدیق حسن خان رحمه الله نقل کړی، په خپل تفسیر فتح البیان کې، ۱۵/۲۰۸)

او الله بهتره پوهېږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

سرچینه:

شیخ ابن عثیمین رحمه الله ویلي :په اللقاء الشهري – ۱۷کې

خو هغه آیت چې ډېر روښانه اشاره کوي چې ځمکه ګرده ده، هغه دا دی:

(خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ بِالْحَقِّ ۖ يُكَوِّرُ اللَّيْلَ عَلَى النَّهَارِ وَيُكَوِّرُ النَّهَارَ عَلَى اللَّيْلِ ۖ وَسَخَّرَ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ ۖ كُلٌّ يَجْرِي لِأَجَلٍ مُسَمًّى ۗ أَلَا هُوَ الْعَزِيزُ الْغَفَّارُ)

(ژباړه :الله آسمانونه او ځمکه په حق پیدا کړي دي .هغه شپه پر ورځ را تاووي، او ورځ پر شپه را تاووي، او لمر او سپوږمۍ يې مسخّر کړي دي؛ هر يو تر ټاکلي وخته روان دي .خبردار !هغه غالب، بښونکی دی).

ـ[سورة الزمر]5 :

نو شپه او ورځ د ځمکې پر بشپړ سطحه خپرېږي، او د یوې پر بلې د" تکویر " مطلب دا دی چې دا دوه پدیدې یواځې د یوې ګردې سطحې پر سر را تاوېدای شي.

ابن حزم ظاهري اندلسي (وفات1064 :م456 / هـ)د همدې آیت له مخې د ځمکې د کرویت استدلال کړی او ویلي يې دي:

"بلکې قرآن او سنتو داسې دلایل وړاندې کړي چې ځمکه ګرده ده، ځکه چې الله عزوجل ویلي :(يُكَوِّرُ اللَّيْلَ عَلَى النَّهَارِ وَيُكَوِّرُ النَّهَارَ عَلَى اللَّيْلِ) .دا تر ټولو څرګنده اشاره ده، چې یوه پر بله را تاوېږي، لکه څنګه چې عمامه تاووېږي (كور العمامة) نو دا صریح دلیل دی چې ځمکه ګرده ده، او لمر ګرځي".

(c) ketabton.com: The Digital Library

په قرآن کريم کې دوه قسمه ايتونه دي يو قسم ايتونو ته محکمات وايي چې معنی يې روښانه ده هيڅ فکر ته اړتيا نه لري دا ايتونه د دين او عقيدې د جوړښت لپاره دي الله سبحانه وتعالی پدې ايتونو کې د بنده سره د هغه د سويې برابر مخاطب دی لکه يو ماشوم ته خپل پلار يا مور د هغه د خبرو په انداز خبرې کوي والله اعلم

او دوهم قسم ايتونه : متشابهات دي چې پدې ايتونو کې په فکر کولو باندې الله سبحانه وتعالی ډېر تاکيد فرمايلی دی

په دغه ايتونو کې د کائناتو هر اړخيزه علوم ځای پر ځای شوي دي

او ددې ايتونو څخه د ژور فکر خاوندان پند او فائده اخيستلی شي

زمونږ ډېر علماء چې د ظاهري او لنډې مفکورې خاوندان دي

د ځمکې د عدم کرويت او عدم خوځښت په نظريه باندي ټينګ ولاړ دي

که ورته وويل شي تاسره څه دليل دی چې ځمکه کروي نده نو وايي چې الله سبحانه وتعالی فرمايي :هو الذي جعل لکم الارض فراشا ....او همدارنګه ، و جعل لکم الارض قرارا....

خو دوې که لږ د فکر څخه کار واخلي او د لَکُم په کليمه کې فکر وکړي د لکم فهم دا دی چې ستاسې لپاره فرش ده او دا خو معلومه خبره چې زمونږ لپاره الله سبحانه وتعالی فرش او هموار ه ګرځولې ده او بل دلته الله سبحانه وتعالی لفظ د جَعَلَ راوړی دی او جعل د خَلَقَ سره ډېر توپير لري ، جَعل د خلق جزء دی ، په يو شي کې د خلقت ، څخه وروسته ، فعاليت لپاره لفظ د جعل کارول کيږي ، په لفظ د جعل سره د ټول خلقت واقعي کيفيت نه څرګنديږي

الله سبحانه وتعالی فرمايي :هو الذي خلق سبع سمٰوٰة طباقا ...الله سبحانه وتعالی هغه ذات دی چې اووه اسمانونه يې پيدا کړي دي په طبقو سره دلته الله سبحانه وتعالی د اسمانونو واقعي کيفيت ذکر کړی دی نو ځکه يې ورسره لفظ د خلق

(c) ketabton.com: The Digital Library

راوړی دی که چېرته د ځمکې واقعې کیفیت الله سبحانه وتعالی ذکر کولای نو لفظ د خلق به یې راوړی وای ، داسې به یې فرمایلي وای : هو الذي خلق الارض فراشا ... او لفظ د لَګُم به یې هم پکې نه وای راوړی

او همدارنګه په سورة الغاشیه کې الله سبحانه وتعالی فرمایي: ، وَ إلی الأرض کیف سطحت ... دغه ایت هم دوې د ځمکې د عدم کرویت لپاره په دلیل کې وړاندې کوي..

خو دا ایت په اصل کې داسې ویل کېږي:

افلا ینظرون إلي الأرض کیف سطحت.

دلته إلی الأرض کیف سطحت د افلا ینظرون لپاره جمله معطوفه ده

نو معنی یې دا شوه چې : ځمکې ته وګورئ څنګه هموار ه ده

پدې ایت هم هیڅکله د ځمکې د هموار پیدایښت لپاره دلیل نشي جوړیدای

«او دغه محکم ایتونه دي»

الله سبحانه وتعالی بیا د ځمکې واقعي جوړښت ته په متشابهاتو کې د بنده ګانو د فکر کولو په اساس اشاره کړې ده

لکه یوه بېلګه یې دا ده چې یکور اللیل علی النهار و یکور النهار علی اللیل..

(c) ketabton.com: The Digital Library

دوهم فرعي څانګه : **د اسلامي علماوو دريځ د قطعي علمي حقايقو په اړه**

د اسلامي دين ډېری علماوو هغه علمي حقايق چې پر هندسي، رياضي، او منطقي دلايلو ولاړ دي، ومنل؛ دا د هغه عقل تقدير دی چې الله تعالی انسان ته ورکړی، تر څو د کائنات رازونه کشف کړي.

دغه علماوو د خپل وخت علوم مطالعه او درک کړل، پرته له دې چې دا علوم له کومې سرچينې څخه راوتلي وي، او له دغو علومو څخه يې استفاده وکړه ترڅو د قرآن کريم هغه آيتونه تفسير کړي چې د کائناتو له مظاهرو سره تړلي دي.

لومړی :امام الغزالي

حجة الإسلام ابو حامد الغزالي (وفات1111 :م505/هـ –)رحمه الله – د پنځم هجري پيړۍ په ترڅ کې د اسلامي دين علماوو ته خبرداری ورکړی و چې د قرآن کريم او نبوي سنتو د غلطو تأويلاتو پر بنسټ د ثابتو علمي حقايقو انکار ونه کړي، ځکه دا کار دين ته زيان رسوي.

هغه په خپل کتاب تهافت الفلاسفة کې د لمر او سپوږمۍ د تندر (کسوف)او تياره والي (خسوف)په اړه داسې ويلي دي:

"دوهم قسم :هغه څه چې د دوی مذهب پکې د دين له اصولو سره نه ټکر کوي، او د پيغمبرانو تصديق کولو لپاره اړينه نه ده چې له دوی سره پکې مخالفت وشي؛ لکه د دوی دا خبره :چې د سپوږمۍ کسوف دا دی چې د ځمکې د منځ ته راتلو له امله د سپوږمۍ رڼا محوه کيږي، او ځمکه ګرده ده، او آسمان له ټولو خواوو ورسره تاو دی؛ او د لمر کسوف دا دی چې د سپوږمۍ جرم د ناظر او د

(c) ketabton.com: The Digital Library

لمر تر منځ راځي، کله چې دوی دواړه (لمر او سپوږمۍ) په یوه دقیقه کې یو ځای شي .دا فن موږ نه ردوو، ځکه دا مو هدف نه دی.

څوک چې فکر کوي د دې ردوو مناظره له دین څخه ده، هغه پر دین تېری کړی دی، او دین یې کمزوری کړی دی.

دا ځکه چې دا مسایل پر هندسي او حسابي براهینو ولاړ دي، چې هېڅ شک پکې نه پاتې کېږي.

نو که یو څوک دا زده کړي، او د دې دلایل درک کړي، تر دې چې د کسوفونو وخت، اندازه، او د دوام موده تر پای پورې بیان کړي، نو که ورته وویل شي :دا د شرع خلاف دی، هغه به پکې شک ونه کړي، بلکې په شرع کې به شک وکړي.

او دین ته زیان د هغه چا له خوا چې د دین ملاتړ کوي خو د دین له طریقې پرته، زیات دی نسبت د هغه چا له خوا چې دین ته طعن ورکوي.

لکه څنګه چې ویل شوي :یو عاقل دښمن تر ناپوه ملګري ښه دی".

الغزالي له دې هم وړاندې تللی دی، او د شرعي علماوو څخه یې غوښتنه کړې چې که کوم قرآني آیت یا نبوي حدیث ظنيالدلالة وي (یعني قطعي نه وي)، نو باید د قطعې علمي حقایقو سره سم یې تأویل وشي .هغه وایي:

"که وویل شي :په حدیث کې داسې روایت راغلی چې وایي (:خو کله چې الله تجلي وکړي، نو هر څه ورته خاضع شي)، او دا اشاره کوي چې کسوف د تجلي له امله واقع کېږي؛

نو موږ وایو :دا زیاته شوې برخه (په حدیث کې)صحیح نه ده، باید د ناقل خبره رد شي .او صحیح روایت هماغه دی چې موږ یاد کړ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

حتی که دا صحیح هم وای، نو تأویل به یې اسانه وای نسبت دې ته چې د قطعي علمي حقایقو سره عناد وشي.

ځومره ډېر ظاهري نصوص دي چې د عقلي دلایلو پر بنسټ تأویل شوي دي، سره له دې چې هغسې واضحات نه دي لکه دا علمي مسایل.

او تر ټولو زیات خوشحاله پدې خبرې کافر (ملحد)کیږي، کله چې یو د شرع ملاتړی ووایي چې دا او دې ته ورته شیان د شرع خلاف دي .نو د شرع ردول به وربانددې اسانه شي، که چیرې شرع داسې شیان وي".

دویم :فیلسوف ابوبکر الرازي

فیلسوف ابوبکر الرازي (وفات925 :م313/هـ)په درېیمه هجري پېړۍ کې په یوه خپله رساله کې ویلي دي چې هغه ځوک چې له هندسي او ریاضي علماً بې خبره وي، نشي کولای دا تصور وکړي چې ځمکه ګرده ده، او خلک د هغې پر مخ ژوند کوي.

"هغه ځوک چې له برهاني (دلیل لرونکې)ریاضۍ سره اشنا نه وي، هغه تصور نشي کولای چې ځمکه ګرده ده، او خلک د هغې شاوخوا ژوند کوي".

همدارنګه، مفسر امام فخرالدین الرازي (د پنځم هجري پېړۍ)د ځمکې د کرویت انکار کوونکي" مکابر "بللي، او ویلي یې دي:

"دا د دلیلونو له مخې ثابته شوې ده چې ځمکه ګرده ده، نو ځنګه ممکنه ده چې ځوک پکې انکار وکړي؟"

(c) ketabton.com: The Digital Library

ـ[تفسير مفاتيح الغيب]

دریيم فرعي څانګه : **د یوناني علماوو دريځ د ځمکې د کرويت په اړه**

هیڅ داسې موندل شوې لیکلې سرچینې نشته چې وښيي لرغوني تمدنونه لکه سومري، اشوري، بابلي، یا مصري تمدنونه دا پوهېدلي وي چې ځمکه ګرده ده؛ بلکې د دوی ترمنځ رایج عقیده دا وه چې ځمکه فلیته ده، لکه څرنګه چې خلکو ته د سترګو په لیدو ښکاري.

خو کله چې د یوناني یا یوناني تمدن (حضارت الإغريق)په لومړۍ زره‌پیړۍ مخکې له میلاده پیل شو، او څه نږدې ۱۰۰۰ کاله یې دوام وکړ، نو د یونان علماوو وکولای شول د طبيعي، هندسي، رياضي، انساني، سیاسي، قانوني، او هنري علومو بنسټونه کېږدي.

له دغو علماوو څخه:

۱ .فیثاغورس(Pythagoras)

وايي چې فیلسوف فیثاغورس (fithaghurs) د پنځمې مخکې له میلاده پېړۍ په ترڅ کې لومړی کس و چې د ځمکې د کرويت نظریه یې وړاندې کړه .دا یې د ځینو کایناتي مظاهرو د تشریح پر بنسټ وکړه، لکه دا چې:

"که چیرې سپوږمۍ او لمر ګرد وي، نو ولې ځمکه نه وي؟"

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲ .ارسطو(Aristotle)

په څلورمه مخکې له میلاده پېړۍ کې، نامتو فیلسوف ارسطو (aristutalis) د ځمکې د کرویت اصل ومنلو .دا یې د نوو دلایلو پر بنسټ و، لکه:

کله چې له استوایي کرښې څخه لرې شي، نو یو شمېر ستوري ورک شي.

او دا چې کله بېړۍ له ساحلونو لېرې شي، نو ورو ورو ورک شي (او یواځې یې بادبان ښکاري.)

دریم :اِراتوستینس

او د میلاد څخه دریمې پېړۍ کې، ایراستوستینس (Ἐρατοσθένης) نومي یوناني فیلسوف او ریاضيپوه، د ځمکې د محیط اندازه وټاکله .هغه د مصر د اسکندریې ښار کې د سیوري زاویه اندازه کړه، په داسې حال کې چې لمر د اسوان پر ښار عمودي و .د دواړو ښارونو تر منځ د واټن او د سیوري زاویې پر بنسټ، هغه د ځمکې محیط شاوخوا ۴۰،۰۰۰ کیلومتره اټکل کړ، چې دا د نن ورځې له دقیقې اندازې سره ډېر نژدې دی.

څلورم :بطلیموس

د میلاد له دویمې پېړۍ څخه، نامتو یوناني جغرافیه پوه او ستورپوه بطلیموس (Ptolemy)، خپل مشهور اثر" الماجسطي ("المجسطي)ولیکه، چې پکې یې د ځمکې کره‌والي، او د هغې شاوخوا ګرځېدونکو اسماني اجسامو تشریح وکړه . هغه پکې د طول او عرض د کرښو بنسټ هم کېښود، چې وروسته د جغرافیې په علم کې ډېر اهمیت وموند.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځلورم ځانګه : **د اسلام علماو او د ځمکې کره‌والي**

د اسلام د لومړیو پېړیو طبیعي او شرعي علماو اکثرو، د هندسي او ریاضي برهانونو پر بنسټ، د ځمکې کره‌والی منلی و ـــ سره له دې چې دا اند د مسلمان نه وو، بلکې د یونانیانو و .له دغو علماو ځخه دا یادولی شو:

۱ .الخوارزمي

الخوارزمي (دریمه هجري پېړۍ) په خپل کتاب صورة الأرض کې د ځمکې کره والي ته اشاره کوي:

«ځمکه د اسمان په منځ کې ده، او منځ په حقیقت کې ترټولو ټیټه برخه ده، ځمکه مدوره ده، خو د غرونو او ژورو درو له امله نرۍ نرۍ غوټې لري .خو دا نرمه نرمه ناهمواري د هغې د کره‌والي مخه نه نیسي، ځکه د غرونو اندازې د ځمکې له اندازې سره پرتله شي، خورا واړه دي.»

۲ .ابن خرداذبه

ابن خرداذبه الخراساني (توفی ۲۸۰هـ)په خپل کتاب المسالك والممالك کې لیکي:

(c) ketabton.com: The Digital Library

«ځمکه لکه د ګولۍ په څېر مدوره ده، د فلک په منځ کې ايښوول شوې ده، لکه د هګۍ ژېړه چې د سپينې په منځ کې وي .نسيم (هوا)د ځمکې له ټولو خواوو هغې ته جذب ورکاوي، او انسانان د خپلو بدنونو د خفت او درونتيا له مخې د نسيم او ځمکې ترمنځ جذبيږي .ځمکه د مقناطيس (مقناطيسي تيږې)په څېر د بدنونو درنې برخې ځان ته راکاږي...»

او بيا يې د استوا د خط د اوږدوالي د حساب طريقې ته هم اشاره کړې ده.

۳ .ابن رُستَه

ابن رسته (۳۰۰هـ)په خپل کتاب الأعلاق النفيسة کې ليکي:

«الله عزوجل فلک ګرد جوړ کړی، لکه د ګولۍ، او ځمکه هم ګرد ده، خو کلکه (مصمتة)ده، د فلک په منځ کې ولاړه ده، له هرې خوا يې فلک احاطه کړې .له هر لوري، هم له پاسه، هم له ښکته، هم له څنګونو، د يوه شان واټن لري، نو دا د فلک مرکز کې ده، لکه د هګۍ ژېړه.»

۴ .إخوان الصفا

د دريمې هجري پيړۍ د فلسفي اخوت ټولنه (إخوان الصفا)هم د ځمکې کره والي او د هغې د سطحې په اړه وايي:

«ځمکه يو مدور جسم دی، لکه ګوله، چې الله په فضا کې ولاړه کړې، غرونه، سمندرونه، ودانۍ او چټلې يې سره يو ځای کړې دي .شاوخوا يې له هر لوري

(c) ketabton.com: The Digital Library

هوا ده .د ځمکې مرکز یو خیالي نقطه ده، چې د هغې د نیم قطر په منځ کې ده . له هر لوري، د ځمکې سطحه، او د اوبو سطحه، تر مرکزه یو شان فاصله لري...»

«د ځمکې سطحه له هر لوري پاس ده، نه دا چې یو خاص لوری یې ښکته وي . ډېرى خلک ګومان کوي چې زموږ مقابل لوری د ځمکې ښکته لوری دی، خو دا ناسم دی .دا وهم دی، نه برهان .د هندسې او فلکي علم له لارې پوهېږو چې حقیقت برعکس دی :د ځمکې مرکز دی" اسفل السافلین ("تر ټولو ښکته)، او د سطحې هر لوری پاس دی، هوا هم له هر لوري محاطه ده.»

شپږم :ابو ریحان البیروني

د اسلامي طبیعت پوه ابو ریحان البیروني (۴۴۰هـ / ۱۰۴۸م) وتوانېد چې د ځمکې د کُرې نیم قطر د افق د پراختیا د ظاهرة له لارې اندازه کړي .هغه په نوښت یوه نوې او ساده طریقه کاروله:

په یوه پراخه، فلیته صحرا کې یې یو لوړ غر ته ځي.

د غر لوړوالی اندازه کوي.

د غر سر څخه د عمودي کرښې او د افق تر سیمه پورې زاویه معلوموي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د قائم الزاویه مثلث معادله کاروي چې نکات یې د غر سر، د تماس نقطه، او د ځمکې مرکز وي.

پایله یې :نیم قطر یې ۶۳۳۹،۶ کیلومتره محاسبه شو، چې دا د ننی اندازې (۶۳۷۱ کیلومتره) څخه یوازې شاوخوا ۳۱،۴ کیلومتره کم دی.

دا ځانګړې میتود بې له شکه د ځمکې کرویت قطعي ثابته کړه، ځکه چې دوه بېلابېلې طریقې ورته نتیجه ورکړه (د بېرونی طریقه او د یوناني فیلسوف ایراستوستینس طریقه.)

البیروني همدارنګه یوه بل دلیل وړاندې کړ چې ښیي د ځمکې سطحه د شرق، غرب، شمال او جنوب په ټولو لورو محدود شوي نه، بلکې محدبه بڼه لري .هغه وویل:

«دا ثابته شوې چې پراختیا (افق) په ختیځ، لویدیځ، جنوب او شمال کې محدبه ده، نه مستقیمه یا داخلي خمېدونکې .که د شرق څخه تر غرب پورې پراختیا مستقیمه وای، نو ټول کسان به په یو وخت کې د اسماني اجرامو لوېدو شاهد وي .که داخلي خمیده وای، بیا د لمر د لوېدو وختونه به د هېوادونو تر منځ فرق لري—لویدیځ خلک به مخکې لمر لوېدلی وو .خو د کروې سطح په حالت کې، ختیځې خلک لومړی اجرام ګوري، وروسته لویدیځې خلک.»

اووم :ابن الحایك الهمداني (۳۳۴هـ)

(c) ketabton.com: The Digital Library

يمني جغرافيه پوه ابن الحايك د ستورو د ليد توپير د ځمکې کرهوالي لپاره دليل وړاندې کړی:

«خبر اوسئ :ځمکه نه سيده ده، نه داسې فرش چې منځ او څنډې يې مساوي وي، بل محدبه ده .دا خمېدنه د پراخوالي له کبله نه ځرګنديږي بلکې د هغه اندازو سره چې د فلکي برخو پر بنسټ محاسبه شوې .هر قوم ته د هغوی افق جلا دی، چې د نورو قومونو له افقونو سره توپير لري .د جنوب خلک داسې ستوري ويني چې شمال خلک نه ويني، او برعکس .ځينې ستوري د يوې دائمي ظاهروجود په څېر دي په قطب شاوخوا حرکت کوي، خو په جنوب کې ځرګنديږي او شمال کې ورکېږي ...دا ټول د ځمکې د دوران او کرويت ثبوت دی، ځکه که ځمکه فليته وای، د هغه ستورو ليد به د ټولو لپاره يو شان وای.»

اتم :ابن الفقيه الهمذاني (۳۴۰هـ)

ابن الفقيه يو مهم دليل وړاندې کوي چې په سمندر کې د غرونو غياب د کرويت ښکارندويي کوي:

«دوی دا وايي چې سمندر هم کروی دی .دليل يې دا دی :کله چې په کښتۍ کې له ساحله ليرې ځئ، سترګې مو يو څه وروسته د ځمکې او غرونو ليرې کېدو ويني — هيڅ شی نه ښکاري .خو کله چې ساحل ته نږدې شئ، لړ وروسته غرونه، ونې او ځمکه ورو ورو ځرګنديږي.»

نهم :ابن طاهر المقدسي (۳۵۵هـ / ۹۶۶م)

(c) ketabton.com: The Digital Library

ابن طاهر المقدسي حديث کوي:

«ځينې وايي هغه څه چې موږ د ستورو حرکت په توګه وينو، په حقيقت کې د ځمکې حرکت دی، نه د فلک حرکت .خلک دا مني چې ځمکه کروي شکل لري او آسمان يې شاوخوا لکه د هګۍ پوښ احاطه کړی .دننه ژيړه د ځمکې تمثيل دی، سپينه د هوا، او پوست يې د آسمان تمثيل .که د ځمکې بل اړخ ته تونلونه کنده شي، خلک به په چين کې راووځي .لکه څنګه چې خلک په يو هګۍ د مچيو په څېر ژوند کوي.»

لسم :محمد بن حوقل (۳۶۷هـ / ۹۷۷م)

محمد بن حوقل په خپل اثر کې د بطليموس نظريات نقلوي:

«بطليموس ويلي :د ځمکې عرض د جنوب له قطبه تر شمال قطب پورې اندازه شوی .د استوا په سيمه کې فلک د ځمکې شاوخوا ۳۶۰ درجې ګرځي؛ هر درجه ۲۵ فرسخ (فرسخ ≈ ۱۲،۰۰۰ ذراع، ذراع ≈ ۲۴ إصبع، هر إصبع ≈ ۶ غنم حبات .)په مجموع کې دا شاوخوا ۹۰۰۰ فرسخ شمېرل شوی .د استوا او دواړو قطبونو تر منځ ۹۰ درجې مختلف دي .دا اندازه د زمکې د کرويت په څېر ده .د استوا څخه وروسته ۲۴ درجې تر ساحلي جوړښت پورې، وروسته لوی سمندر محاصره شوی دی.»

(c) ketabton.com: The Digital Library

(۱۱) الحسن بن الهیثم (۴۳۰هـ / ۱۰۴۰م)

هغه لیکلي دي:

"د ځمکې شکل په عمومي ډول د کرې سره ورته دی، خو سطحه یې بشپړ ګرد نه ده؛ په سطح کې ځینې ناهمواری شته چې د ځمکې د عظمت په پرتله ډیرې وړې دي .دا تضاریس د کرویت په اصلي شکل کې هېڅکله بدلون نه راولي .په حقیقت کې، ځمکه یوه کره ده، چې مرکز یې د نړۍ مرکز بلل کیږي، او ثابته سیمهییزه ده .نور حرکت نه کوي، بلکې ساکنه ده .اوبه د ځمکې ګُرې شاوخوا راګرځېدلې دي .ځکه چې اوبه درنې دي او د مرکزي جذب له امله ټیټو سیمو ته راځي، نو د لوړو سیمو سطحه لکه جزایر پاتې کیږي او د اوبو ښخه جلا پاتې کیږي".

(۱۲) ابن سینا (۴۲۷هـ)

ابن سینا په ګردوالي او د اوبو سلوک باندې دا نظر وړاندې کوي:

"د ځمکې پر سطحه د اوبو رفتار ښیي چې د هغې سطح باید ګرد وي .کله چې کشتۍ د لېرې ښخه ښکاري، نو لومړی یې یوازې ترمینځ برخه ښکاري، او که سطح مواج وای نو ټوله کشتۍ به ښکاره وای .لکه ځنګه چې موږ د حقیقي مشاهدې پر بنسټ ګورو، سطح ګرد دی .ځکه د اوبو د اجزاو جذب مرکزي دی، او سطح د مرکزي فاصلې د یوې عادي حلقې په شکل پلټې کوي، چې دا د کروی والی ښښه ده".

(c) ketabton.com: The Digital Library

(۱۳) ابن حزم الظاهري (۴۵۶هـ / ۱۰۶۳م)

ابن حزم داسې وايي:

“نږدې اجماع دی چې قرآن، سنت، او علما وايي ځمکه کروی ده، او عمومي خلکو خلاف دا مني .هيڅ لوی عالم چې د علم مقام يې اوچت دی، د ځمکې کرويت رد نکړی .بلکې چې قرآن وايي :(يُكَوِّرُ اللَّيْلَ عَلَى النَّهَارِ وَيُكَوِّرُ النَّهَارَ عَلَى اللَّيْلِ) (سورة الزمر :۵)، دا صريح نښه ده چې ځمکه يو پر بل تاوېږي، لکه عمامه چې تاوېږي، او دا د کروی والي واضح دليل دی”.

(۱۴) ابو بکر بن طفيل (۵۸۱هـ / ۱۱۸۵م)

هغه زياتوي:

“ثابته شوې چې لمر او ځمکه دواړه کروی شکل لري، او لمر د ځمکې په پرتله ډېر ستر دی .هغه نيمه برخه چې د لمر لخوا روښانه کېږي، د نور شدت تر منځ برخه کې تر ټولو زيات رڼا لري، ځکه مرکز ته لېرې ده .د استوا سيمې په کال کې يوازې په دوه وختونو کې لمر مستقيم پورته وي—دا د[illegible] ې رڼا او متوسطې تودوخې سبب کېږي—خو د نورو سيمو لپاره رڼا او تودوخه توپير لري”.

(۱۵) الشريف الإدريسي (۵۶۰هـ / ۱۱۶۶م)

(c) ketabton.com: The Digital Library

په کتاب نزهة المشتاق کې لیکلي:

"ځمکه د کرې په څېر ده، او اوبه ورسره نښتي او په طبیعی سکون ورته پاتې دي— همغسي لکه د هګۍ ژیړ د سپینې دننه کې وي .نسیم یې له هر لوري چاپېره احاطه کوي، او لکه د یو مقناطیس غوندې، درنې اجزاء د ځمکې جذب ته ځي .ټول موجودات پر ځمکه ثابت دي، ځکه د فلک چټک حرکت د هغوی پر وړاندې نه بدلیږي".

(۱۶) ابن الجوزي الحنبلي (۵۹۷هـ)

ابن الجوزي د اجماع خبره کوي:

"عالمان په اجماع سره مني چې ځمکه کروی ده، ځکه لمر، سپوږمۍ، او سیارې یو وخت په ټولو ناحیو کې لوېږي یا راختي نه کوي .بلکه په ختیځ کې مخکې ګرځي .ځمکه د آسمان د کرې مراکز په منځ کې ثابته ده .هر جرم د ټولو نواحو د آسمان یوه اندازه کې لیدل کیږي، چې دا پدید د ځمکې کرویت ته صریح اشاره کوي".

**اوولسم :فخر الدین رازي **

فخر الدین رازي (م ۶۰۶ هـ / ۱۲۱۰ م)په خپل تفسیر"** مفاتح الغیب **" کې د قرآن کریم د آیت"** وَهُوَ ٱلَّذِى مَدَّ ٱلۡأَرۡضَ (**"هغه ذات چې ځمکه یې غځولې ده)په تفسیر کې وایي :

(c) ketabton.com: The Digital Library

"* حلومړی :د ځمکې کره والی په څرګندو دلیلونو ثابت دی، نو څه شی د انکار زمینه پرېښودلې ده؟ که چېرې وویل شي چې د' مَدَّ الأَرْضَ 'کلمه د ځمکې د کرې والي سره په ټکر کې ده، نو موږ وایو :ځمکه یو عظیم جسم دی، او کره په داسې حال کې چې ډېره لویه وي، خو د هغې هر برخه په سطحه کې ښکاري .د سطحې او کرې ترمنځ توپیر یوازې د الله په علم کې ښکاري .ایا ته نه وینې چې الله وایي'** :وَالجِبَالَ أَوْتَادًا (**'او غرونه یې د میخونو په څیر ښخ کړي دي)؟ نو څنګه یې غرونه د میخونو په توګه توصیف کړي، که څه هم خلک پرې ولاړ دي؟ همداسې دلته هم *".

** اتلسم :شیخ الاسلام ابن تیمیه **

ابن تیمیه (م ۷۵۸ هـ / ۱۳۲۸ م)په"** مجموع الفتاوی **"کې د مسلمانو علماوو د اجماع په اړه وایي :

"* حزه د مسلمانو مشهورو علماوو څخه هېڅ یو نه پېژنم چې د ځمکې د کرې والي انکار کړی وي، یوازې یو څه کمزوري مجادله کوونکي وو چې د ستورپوهانو سره په مناظرو کې یې د حساب په اړه تېروتنې کړې .دوی وویل چې ځمکه ممکن مربع یا مسدس وي، خو د کرې والي انکار یې نه دی کړی .زه هېڅ یو عالم نه پېژنم چې په ټینګار سره ویلي وي چې ځمکه کره نه ده – یوازې ځینې ناپوهان چې هېڅ ارزښت نه لري *".

هغه هم د اوبو د پاتې کېدو او د جاذبې په اړه تشریح کوي :

"* ځمکه کره ده، او د اوبو له خوا احاطه شوې ده .اوبه په ټولو خواوو کې د ځمکې په څیر محدب دي .د ځمکې مرکز د ټولو شیانو د جذب ټکی دی .موږ یوازې دوه لارې لرو :پورته او ښکته .ځمکه او اوبه ټولې خواوې ته مرکز ته راښکته کېږي *".

(c) ketabton.com: The Digital Library

**نولسم :محمود بن الجغميني **

محمود بن الجغميني (م ۶۱۸ هـ)د افلاکو او سیارو ترتیب بیانوي :

"* دټول افلاک کروي شکل لري، او یو بل یې احاطه کړی .ځمکه په منځ کې ده، بیا اوبه، بیا هوا، بیا اور، بیا د سپوږمۍ فلک، د عطارد فلک، د زهرې فلک، د لمر فلک، د مریخ فلک، د مشتري فلک، د زحل فلک، د ثوابت فلک، او په پای کې د افلاک اعظم فلک چې ټول نړۍ یې احاطه کړې ده *".

** شلم :ابن خلدون **

ابن خلدون (م ۸۰۸ هـ)په"** مقدمه **"کې وایي :

"* دپه حکیمانو کې ثابته ده چې ځمکه کره ده، او اوبه یې په څیر د یوې تورۍ په څیر احاطه کړي دي .اوبه د ځمکې په یوې برخه کې راکمې شوې دي تر څو د انسانانو لپاره ژوند ممکن کړي .ځینې وایي چې اوبه د ځمکې لاندې دي، خو دا سم نه دی .طبیعي ښکته د ځمکې مرکز دی، او هر څه خپل وزن سره هلته راښکته کیږي .اوبه د ځمکې په پورته برخو کې دي *".

یویشتم :النیساپوري رحمه الله (وفات :۷۲۸هـ / ۱۳۲۸م)د خپل تفسیر" غرائب القرآن "کې د «في عین حمئة» د آیت په اړه ویلي دي:

«د اسلام حکیمانو ویلي دي :د یقیني دلایلو له مخې ثابته شوې ده چې ځمکه کروي (کره)ده.»

(c) ketabton.com: The Digital Library

دویشتم :د قزویني رحمه الله (وفات :۶۸۲هـ / ۱۲۸۳م)په خپل کتاب" عجائب المخلوقات "کې ویلي دي:

«ځمکه یوه کره ده ...او د دې دلیل دا دی چې د سپوږمۍ د خسوف پر مهال، که دا خسوف له بېلابېلو هیوادونو څخه لیدل کېږي، نو دا په ټولو ځایونو کې په یو وخت نه لیدل کېږي، بلکې د یو بل پسې په متعاقب وختونو کې لیدل کېږي، ځکه چې د سپوږمۍ طلوع او غروب د بېلابېلو ځایونو لپاره په بېلابېلو وختونو کې وي .او ځمکه د الله تعالی په اجازه د ټولو افلاکو په منځ کې ولاړه ده ...کله چې انسان د ځمکې پر سطحه هر ځای ودرېږي، نو سر یې همیشه د آسمان پر لور وي، او پښې یې د ځمکې پر لور، او د آسمان نیمایي برخه ویني ...که بل ځای ته انتقال وکړي، نو د آسمان هغه اړخ به ورته ښکاره شي چې مخکې پټ و، په هماغه اندازه چې له بل اړخه پټ شوی و»

درویشتم:

شیخ الإسلام ابن تیمیه په خپل کتاب" مجموع الفتاوی "کې د افلاک د استدارې نفې کولو په اړه وویل چې دا یو ډول جهل دی .شیخ الاسلام ابن تیمیه رح وایي:خو زه نه پوهېږم چې چا په پوره یقین سره ویلي وي چې ځمکه ګرده نه ده، پرته له هغو جاهلانو نه چې هیڅ وزن نه لري او په خبرو کې یې اعتبار نشته.

هغه یادونه وکړه چې د قرآن او سنتو له مخې دا حقیقت ثابت دی چې افلاک مستدیره دي .د قرآن شریف په مختلفو آیتونو کې د دې حقیقت تایید شوی دی .
مثلا، الله تعالی فرمایي:

"وَهُوَ الَّذِي خَلَقَ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ وَالشَّمْسَ وَالْقَمَرَ كُلٌّ فِي فَلَكٍ يَسْبَحُونَ"

(c) ketabton.com: The Digital Library

(الأنبياء)33 :

او په بل آیت کې فرمايي:

"لَا الشَّمْسُ يَنبَغِي لَهَا أَن تُدْرِكَ الْقَمَرَ وَلَا اللَّيْلُ سَابِقُ النَّهَارِ وَكُلٌّ فِي فَلَكٍ يَسْبَحُونَ"

(يس)40 :

خلرویشت:

ابن عباس رضي الله عنهما او نور سلف فرمايي:

"فِي فَلَكٍ "مانا دا ده چې دا فلک لکه د مغزل (اوبدلو وسیله)فَلکه دی .یعنې مستدیر، ګرداو بڼه لري.

شیخ الإسلام ابن تیمیه هم اشاره وکړه چې" فَلَك "د مغزل د چرخ په څیر د یوې ګردې حرکت ته اشاره کوي، چې دا د افلاک د استدارې تایید دی .له دې علاوه، د قرآن نورو آیتونو کې لکه" يُكَوِّرُ اللَّيْلَ عَلَى النَّهَارِ وَيُكَوِّرُ النَّهَارَ عَلَى اللَّيْلِ (" آل عمران)27 :د" تکویر "اصطلاح، چې په عربي کې د کېڼولو یا ګنډلو معنا لري، د استدارې ګردۍ په مفهوم کې کارول شوی دی.

پنځه ویشت:

ابن القیم په" مفتاح دار السعادة "کې وویل :هغه خلک چې د افلاک د استدارې په اړه د عقل او احساس پر بنسټ خبرې کوي، هغوی په حقیقت کې د دې حقیقت منکر شوي دي، چې دا د قرآن او سنتو سره په ټکر کې دی.

المصدر :مجموع الفتاوى – شیخ الاسلام ابن تیمیة

المجلد – 6 :الصفحة587 :

(c) ketabton.com: The Digital Library

📎 د اصلي کتاب لينک(ketabonline.com)

شپږ ويشت:

البيقاعي رحمه الله بيا په خپل كتاب" نعم الدرار في تناسوب الآيات السوار "كې د قرآن د آيتونو تفسير كوي:

"الَّذِي خَلَقَ سَبْعَ سَمَاوَاتٍ تِبَاقًا"سورت الملک ۳"

"هغه ذات چې پيدا كړى دى اووه اسمانونه لاندې باندې (طبقې طبقې")

أَلَمۡ تَرَوۡاْ كَيۡفَ خَلَقَ ٱللَّهُ سَبۡعَ سَمَٰوَٰتٖ طِبَاقٗا

ايا نه وينئ چي په څه ډول الله لاندي باندي اووه اسمانونه پيدا كړل؟

سورت نوح ۱۵

ددغو تفسير داسې كوي چې د اسمانونو ترتيب د طبقو په څير بيان شوى دى . هغه وايي:

قرآن د اسمانونو په اړه وايي چې هغوى د متناسب طبقو په څير جوړ شوي دي، هر اسمان د بل نه پورته دى او دوى ټول د يو بل سره همغږي لري.

د هغه په وينا، دا هغه وخت ممكنه ده چې ځمكه كره وي او لومړى اسمان د ځمكې په شاوخوا كې داسې محاصره كوي لكه څنګه چې هګۍ د خپل پوټكي سره محاصره كوي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دا تناسب د اسمانونو ترمنځ همداسې پر ځای پاتې کيږي، تر دې چې د الله تعالی عرش د ټولو اسمانونو څخه لوړ دی، او په شرع کې ددغه سره هيڅ کوم تضاد نشته ولیکن دا ډیر ورته مناسب دی.

{ٱلَّذِي خَلَقَ سَبۡعَ سَمَٰوَٰتٖ طِبَاقٗاۖ مَّا تَرَىٰ فِي خَلۡقِ ٱلرَّحۡمَٰنِ مِن تَفَٰوُتٖۖ فَٱرۡجِعِ ٱلۡبَصَرَ هَلۡ تَرَىٰ مِن فُطُورٖ(3) }

"{[66697]}{[66696]} {[66695]}

حواله يي: https://quran-tafsir.net/beqaay/sura67-aya3.html?utm

اوويشت:

د حواسو د محدوديتو په اړه امام غزالي رح په خپل کتاب «المنقذ من الضلال (Al-Munqidh min al-Ḍalāl = Deliverance from Error) » کې لیکی:

د امام غزالي رحمه الله يو مشهور انتقاد په دې اړه دی چې هغه په هغو کسانو نیوکه وکړه چې يوازې د خپلو حواسو په تکيه د حقيقت موندلو هڅه کوي .هغه ورته وويل چې بايد د اسمان ستورو ته وګوري او دا وګوري چې ستوري څومره کوچني ښکاري، مګر د هندسي محاسبې له مخې دا ثابته شوې ده چې دغه ستوري د ځمکې نه لوی دي .دا ښيي چې زموږ حواس څومره محدود دي.

اته ويشتم:

(c) ketabton.com: The Digital Library

ابن حزم هم تایید وکړ چې د مسلمانو علماوو هیڅکله د ځمکې د استدارۍ په اړه شک ندی کړی او د قرآن او سنتو پراساس یې د ځمکې استداره منلې ده.

په دې توګه، د قرآن کریم د آیتونو او د علماوو د اجماع پراساس، د افلاک او ځمکې استداره د اسلام د علمي او دیني حقیقتونو په توګه ثابت ده.

سید مراغي هم وویل چې قرآن د انسانانو لپاره د الله تعالی د حکمت او برکتونو یادونه کوي، او د آسمانونو او ځمکې خلقت موږ ته د الله تعالی د عظمت او برکتونو په اړه د فکر کولو هڅونه کوي.

د قرآن او حدیثو له مخې، د افلاک استداره او د ځمکې ګردي شکل د یوه ښکاره علمي حقیقت په توګه وړاندې کېږي، چې له لارې یې موږ د الله تعالی د حکمت او عظمت څخه په یاد پاتې شو.

د ځمکې وضیعت په قرآن کې:

الله تعالی په قرآن کې د ځمکې په اړه مختلف کلمې کارولې دي .د" الارض " کلمه د ځمکې لپاره کارول شوې چې د انسانانو د استوګنې ځای دی .د ابن منظور په «لسان العرب» کې ویل شوي چې دا کلمه په مونثي بڼه (أُنثی) ده، او دا د جمع اسم (اسم جنس)دی، چې د ځمکې طبقه بندي ته اشاره کوي.

د ځمکې د کلمې مختلفې ماناوې:

د ځمکې لاندې څه چې د څارویو د پښو لاندې وي.

د یوې کلې یا ځای نوم، لکه" ارض نوح "چې په بحرین کې یوه کلي ته اشاره کوي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

کله چې یو ځوک" ابن ارض ("ابنُ أرْضٍ)وي، دا د اجنبي (بهیر)معنا لري.

"ابن ارض "یو بل معنی هم لري، لکه د یو ډول نبات چې خوراک کې کارول کیږي.

د ځمکې مفهوم کې د flat earth نظریه پلویانو تېروتنه د دې کلمې د غلط تفسیر له امله ده .دوی د" ارض "کلمه د سیارې په توګه تفسیر کوي، خو په قرآن کې د لته "ارض "کلمه یوازې د ځمکې په فزیکي او ځمکني مفهوم کې کارول شوې ده .د ابن کثیر په «تفسیر القرآن العظیم» کې هم دغه تفسیر تایید شوی دی.

په قرآن کې د ځمکې د حالت تشریح :الله تعالی د ځمکې په اړه مختلف کلمې کارولي دي، لکه:

"نشرنا ("پراخول)، چې په سورت الحِجر (19) کې راغلی دی.

"مَدَدنا ("پراخول)، چې په سورت النبأ(6) ، سورت البقره(22) ، سورت نوح (19)او سورت النازعات (30) کې کارول شوې.

"بسطنا ("پراخول)، چې په سورت الغاشیه (20) کې ذکر شوی دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دغه ټول کلمې د ځمکې د پراختیا، استوګنې او د هغې پراخې طبیعت ښکارندویي کوي، چې په قرآن کې یې د الله تعالی د حکمت او قدرت د نښو په توګه وړاندې کوي.

"**موږ دې نظر ته متوجه یو چې د ځمکې د فلیټ تیوری د پلویانو ګډوډي د الارض کلمې د معنی په اړه د دوی له غلط فهمی څخه راځي .کله چې الله سبحانه وتعالی د الارض کلمه کاروي، دا هغه خاوره یا ځمکه ده چې موږ یې وینو او سفر پرې کوو .دوی په دې ایاتونو کې غلط پوهیدلي او د دې کلمې په اړه فکر کوي چې ځمکې ته د سیارې په توګه اشاره کوي .دا د قرآن د پوهیدو د طریقې سره سم دی لکه څنګه چې ابن کثیر په خپلو تفسیرونو کې ویلي دي (. وګورئ تفسیر القرآن العظیم، ۴-۵ مخ".)

د ځمکې حالت په قرآن کې بیان شوی:

الله سبحانه وتعالی د ځمکې په اړه د څو کلمو په کارولو سره تشریح کوي .د ځمکې د تشریح کولو لپاره کارول شوي کلمې عبارت دي له" :موږ خپروو (" سوره الحجر)19 :،" پراخه / پراخول) "سوره النباء6 :، سوره البقره22 :، سوره نوح19 :، سوره النازیات (30 :او" پراخه) "سورة الغاسیه.)20 :

د ځمکې تشریح په قرآن کې د څو آیتونو په وسیله:

الله سبحانه وتعالی فرمایي:

الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ الْأَرْضَ فِرَاشًا وَالسَّمَاءَ بِنَاءً

["هغه [چې تاسو لپاره یې ځمکه جوړه کړه] پراخه."]

سوره البقره(22)

الله سبحانه وتعالی فرمایي:

وَالْأَرْضَ مَدَدْنَاهَا وَأَلْقَيْنَا فِيهَا رَوَاسِيَ وَأَنبَتْنَا فِيهَا مِن كُلِّ شَيْءٍ مَّوْزُونٍ

(c) ketabton.com: The Digital Library

"او ځمکه مو خپره کړه او په هغې کې مو غرونه وغورځول او په هغه کې مو هر متوازن شی پیدا کړ."

سوره الحجر(19)

الله سبحانه وتعالی فرمايي:

وَهُوَ الَّذِي مَدَّ الْأَرْضَ وَجَعَلَ فِيهَا رَوَاسِيَ وَأَنْهَارًا

"او همغه ذات دی چې ځمکه يې خپره کړه او په هغې کې يې غرونه او سيندونه ټينګ کړل."

سوره رعد(3)

الله سبحانه وتعالی فرمايي:

وَالْأَرْضَ بَعْدَ ذَٰلِكَ دَحَاهَا (٣٠) أَخْرَجَ مِنْهَا مَاءَهَا وَمَرْعَاهَا

"او له هغه وروسته يې ځمکه خپره کړه .له هغې څخه يې اوبه او څرځايونه را ايستل."

سوره النازيات(30-31)

الله سبحانه وتعالی فرمايي:

وَإِلَى الْأَرْضِ كَيْفَ سُطِحَتْ

"او ځمکې ته چې څنګه غوړول شوې ده؟"

سوره الغاسيه(20)

(c) ketabton.com: The Digital Library

دا ټول آیتونه د الله سبحانه وتعالی د قدرت نښې دي چې د ځمکې مختلف حالتونه تشریح کوي او موږ ته د هغه د حکمت په اړه فکر کولو ته هڅوي.

د ځمکې د خپریدلو یا پراختیا معنی یوازې د دې نه ده چې ځمکه فلیټ یا سطحه ده .په قرآن کې ځمکه د" خپریدلو "یا" پراختیا "په ډول بیان شوې ده، خو دا د دې معنی نه ورکوي چې ځمکه د یوې فلیټ سطحې په توګه ده .د ځمکې "خپریدل "د دې حقیقت ته اشاره کوي چې ځمکه پراخه شوې ده تر څو انسانان او حیوانات پر هغې سفر وکړي او ژوند وکړي.

شیخ عبدالرحمن السعدي د (وَالْأَرْضَ مَدَدْنَاهَا) کلمه داسې تعریف کړې چې الله سبحانه وتعالی ځمکه پراخه کړې ده تر څو انسانان او حیوانات پرې تګ راتګ وکړي، د ژوند لپاره اړین مواد پیدا کړي او په ټولې ځمکې کې ژوند وکړي .دا په دې مانا نه ده چې ځمکه مسطحه یا فلیټ ده، بلکې په دې کلمه کې د ځمکې پراخوالی په سمبولیک ډول بیان شوی دی.

د (دَحَاهَا) کلمه چې سلف صالح له دې سره تړلې پوهې ته رسېدلي دي، دوه عمده تفاسیر لري:

قتاده، السعدي او سفیان الثوري د دې کلمې معنی د ځمکې د خپریدو په توګه کړې ده، چې پدې کې د ځمکې پراخوالی، ځای ته د تګ راتګ او د انسانانو د ژوند د آسانتیا لپاره خبرې کیږي.

ابن عباس، ابن جریج او ابن زید بیا دې کلمې ته د ځمکې څخه د طبیعي زیرمو، اوبو او څارویو استخراج کولو معنی ورکوي.

شیخ ابن عاشور د (بِسَاطًا) کلمه د نوم سورت 19 آیت کې تفسیر کړې او ویلي یې دي چې ځمکه لکه یو بستر یا خپره شوې کفره ده چې انسانان پرې ګرځي، سفر کوي او په هغې باندې ژوند کوي .دا تشریح د ځمکې د فلیټوالی په معنی نه

(c) ketabton.com: The Digital Library

ده بلکې د ځمکې پراخوالی او د انسانانو د سفر کولو لپاره د ځمکې د مناسب ځای د شتون یوه بیانه ده.

نو په ټولیزه توګه،" خپریدل "یا" پراختیا "د ځمکې د فلیټوالي په مانا نه ده، بلکې د ځمکې پراخوالی او د انسانانو لپاره د ځمکې مناسبیت ته اشاره کوي.

له همدې امله، کارول شوي کلمې چې د" فلیټ "یا" سطحه "معنی لري، یوازې د دوی لغوي معنی لري، خو د آیت په سیاق کې دا معنی نه ده .د ځمکې د خپریدو مفهوم د ځمکې پراخوالی ته اشاره کوي چې انسانانو او حیواناتو ته د تګ راتګ، ژوند او د مختلفو منابعو موندلو لپاره اسانتیاوې برابروي.

د ځمکې د شکل په اړه اسلامي پوهان مختلف نظریات لري، خو عمومًا دې ته اعتراف شوی چې ځمکه یوه کره ده .دلته د ځمکې د کروي شکل په اړه د ځینو پوهانو نظرونه وړاندې شوي دي:

امام فخرالدین الرازي وایي" :دا د سمو او صحیحو حقایقو له لارې ثابت شوي دي چې د ځمکې شکل یوه کره ده، نو څنګه یو څوک کولی شي په دې مسله کې بې عقل وي او حقیقت ونه مني؟ ("تفسیر مفاتیح الغیب ۳/۱۹)

ابو حیان الاندلوسي د عبدالله الداراني نظر نقل کړی دی چې وایي" :ثابته شوې ده چې ځمکه یوه دایره (sphere) ده .دا د الله سبحانه وتعالی له قول سره، چې ځمکه خپره ده، مخالفت نه کوي .دلیل یې دا دی چې ځمکه یوه لویه ماده ده چې ځینې برخې یې د لیدلو وړ ځمکه ده (".البحر المحیط، ۳۴۶/۶)

(c) ketabton.com: The Digital Library

شیخ محمد الامین بن محمد المختار السانقطي د سورت النازیات د ۳۰-۳۱ آیتونو په تفسیر کې د ستورپوهنې په اړه له مسلمانو کارپوهانو سره د مشورې پر اړتیا ټینګار کړی چې په دې خبره متفق دي چې ځمکه یوه کره ده.

شیخ ابن اسور د سورت الزمر د پنځم آیت د (یُکَوِّرُ) کلمې په اړه وایي" :ال تکویر د څه شي د تاوولو یا رول کولو معنی لري .د آیت په سیاق کې، تکویر د شپې او ورځې د بدلېدو سره مشابهت لري، لکه څنګه چې د ټوپک د رول کولو په څیر دا بدلونونه د یوې کروي سطحې په اوږدو کې ترسره کیږي .دا د قرآن یوه ساینسي معجزه ده، ځکه چې د تکویر کلمه د کوره (سفیر) سره اړیکه لري، چې دا د ځمکې کروي شکل تاییدوي (".تفسیر التحریر والتنویر، ۲۳/۲۳۸)

دا نظرونه د قرآن د ساینسي معجزو یوه برخه دي، کوم چې د ځمکې د کروي شکل په اړه د پوهانو په دریو دورو کې د یوې ګډې پوهې تاییدوي.

ابن عاشور د سورة الزمر په پنځم آیت کې د (یُکَوِّرُ) د کلمې په اړه داسي وایي : التکویر معنی د تړلو یا پورته کول .لکه څنګه چې د کوارة الامامة معنی ده، دا د پګړۍ د تړلو یا د ړنګولو معنی لري .د تکویر له آیت څخه مطلب د ځمکې په یوه اړخ کې د شپې او ورځې د بدلون او یو له بل سره د بدلون پرتله کول دي .دا مشابهت د شپې او ورځې د بدلون لپاره بې ساري او د منلو وړ دی د سر په سر باندې د پګړۍ د پوښلو سره پرتله کیږي .دا د قران کریم یو له ساینسي معجزو څخه دی، ځکه چې د تکویر کلمه کره ته اشاره کوي چې معنی یې کره ده .له همدې امله ځمکه کره ده .دا حقیقت عربانو او انسانانو ته تر هغه وخته پورې معلوم نه و، چې قرآن د تیاره رڼا ته د بدلیدو دوه عناصر یا شپه او ورځ تشریح کړي (.التحریر و التنویر، ۲۳ /۳۲۹)

(c) ketabton.com: The Digital Library

د ځمکې د شکل په اړه د پوهانو اقوال لاندې دي، چې ښيي ځمکه يوه کره ده، او دا حقيقت د قرآن او سنتو څخه ثابت دی .همدارنګه، د ځمکې د کروي شکل په اړه د يو شمېر لومړنيو پوهانو او تفسيرونو د مختلفو نظرياتو ذکر شوی دی.

څلورم څپرکی

د ځمکې د استدارۍ اړوند د لومړنيو پوهانو او تفسيرونو د مختلفو نظرياتو ذکر

شيخ عبدالرحمن السعدي وايي" :د ځمکې د خپريدو مفهوم دا نه دی چې ځمکه ګرده نه ده .بلکه د ځمکې پراخوالی د هغې لويوالي په پام کې نيولو سره د کری په څير ده (".تفسير تيسير الکريم الرحمٰن، ص ۲/۲۱۱-۲۱۲)

ابن حزم الظهري په خپل کتاب کې ليکي" :ثابته شوې چې ځمکه يوه کره (دايره)ده، او د قرآن او سنتو شواهد هم دا حقيقت ثابتوي، او د علماو څخه هيڅ يو ددې انکار ندی کړی (".الفصل فی الملل و الاحواء و النحل، ۲/۷۸)

شيخ الاسلام ابن تيميه د ځمکې د کروي شکل په اړه په خپل کتاب کی ليکي : "پوهان په دې متفق دي چې ځمکه او د هغې ټول حرکتونه لکه د يوې کرې (دايرې)په څير دي، او د علماوو تر منځ هيڅ اختلاف نشته چې اسمان د يوې ګنبدې (کرې) په څير دی (".مجمع الفتاوی، ۲۵/۱۹۵)

(c) ketabton.com: The Digital Library

محمد بن احمد صیام الدین المقدسي د ځمکې په اړه وایي" :ځمکه د بال په څیر ده، کوم چې د کائنات دننه موقعیت لري، لکه د هګۍ سپین چې د هګۍ دننه وي (".احسن التقاسیم فی معرفة الاقالیم، ۱/۵۸)

ابو القاسم عبیدالله بن عبد الله (ابن خردزبه)هم د ځمکې د کرې شکل تایید کړی او ویلي یې دي" :د ځمکې ځانګړنې داسې ګردې دي لکه د توپ یا مرمر په څیر (".المسالک و الممالک، ۴)

ابو بکر بن یحیی السلی د ځمکې د کروي شکل په اړه ویلي" :د ځمکې کره شکل د جیومیټري له لارې ټاکل کیږي (".وفایة العیان، ۳۵۹/۴)

دغه اقوال ټول د علمي شواهدو په ملاتړ دي چې د ځمکې کروي شکل ثابتوي . دا نظریات د قرآن او سنتو سره همغږي لري، کوم چې د ځمکې د پراخوالي او کروي شکل په اړه مختلف علومو او د عصر د پوهانو پوهه بیانوي.

دا ټول ټکي د ځمکې د ګردي شکل په اړه د علماوو ترمنځ ګډې خبرې او د قرآن او علمي شواهدو په اړه تفصیل وړاندې کوي .ځینې مهمې خبرې چې پکې ذکر شوې دي:

امام صیام الدین الذهبي رحمه الله (ت 748 :هـ 1347 / م)په خپل کتاب "مختصر العلو "کې :هغه د ځمکې او اسمان پرتله کولو په اړه وویل چې ځمکه د هندوانې دننه مېوې ته ورته ده او اسمان د ځمکې د ټولو خواوو څخه یې احاطه کوي .هغه د دې خبرې لپاره دلیل وړاندې کړ چې که یو مسافر له ختیځ

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځخه لویدیځ ته بې ځنډه سفر وکړي، نو هغه بالاخره بیرته خپل پیل ځای ته راګرځي، کوم چې د ځمکې د ګردي شکل ثبوت دی.

قرآني شواهد :د سوره الزمر (39:5) آیت چې وایي" :هغه شپه په ورځ پوښي او ورځ په شپه پوښي "د ځمکې د ګردي شکل او د هغې د حرکت وضاحت ورکوي.

د شیخ المراغي او امام ابن حزم تفسیر له مخې، دا آیت د ځمکې د حرکت او د شپې او ورځې د بدلون دلیل دی، چې په حقیقت کې د ځمکې د ګردي شکل په اړه لارښونه کوي، (ابن حزم) رحمه الله وایي :چې مشهورو مسلمان علماوو هیڅکله د ځمکې د ګردوالي ځخه انکار نه دی کړی.

ماخذ :ابن حزم، الفصل في الملل والأهواء والنحل،2/78

ماخذ :تفسیر المراغي، سورة الزمر، آیة5

ابو ریحان البیروني1048–973) م440–362 / هـ (یو له تر ټولو ستر اسلامي علماوو، فیلسوفانو، او ساینسپوهانو ځخه و، چې د علم، تحقیق، او ژور فکر سمبول ګڼل کېږي هغه نه یوازې یو ریاضيپوه، فزیکپوه، فلکپوه، او تاریخپوه و، بلکې د ځمکې په بڼه، اندازې، او حرکت باندې یې داسې دقیق نظریات وړاندې کړي چې د ډېرو غربي پوهانو له زمانو وړاندې وو،د البیروني دا نظریه لرله چې ځمکه کروي (مستدیره) ده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

الباب پنځم **: د ځمکې ځانګړتیاوې او په کائنات کې موقعیت**

علما دا اټکل کوي چې د لیدل شوي کائنات قطر – یعني هغه کائنات چې د فضا د لیدونکو آلو له لارې لیدل کېږي – نږدې 92 میلیارده نوري کاله دی، پداسې حال کې چې د کائنات عمر نږدې 13.7 میلیارده کاله اټکل شوی دی.

علما تقریباً دا هم اټکل کوي چې په کائنات کې شاوخوا ۳۰۰ میلیارده کهکشانونه شتون لري، او هر کهکشان کې په اوسط ډول ۱۰۰ میلیارده ستوري وي، چې هر ستوری له خپلو سیارو او سپوږمۍ سره وي.

د دوو نژدې کهکشانونو ترمنځ اوسط واټن ۲،۵ میلیونه نوري کاله دی، چې دا د ۲۳ میلیارده میلیارده کیلومترو سره برابر دی .او د دوو نژدې ستوریو ترمنځ اوسط واټن ۲ نوري کاله دی، یا شاوخوا ۱۹ زره میلیارده کیلومتره .خو د سیارو ترمنځ واټنونه په لسګونو میلیونو کیلومترو حسابېږي.

د آسماني اجرامو تر ټولو نژدې جرم له ځمکې څخه سپوږمۍ (قمر) ده، چې واټن یې ۳۸۴ زره کیلومتره دی .تر ټولو نژدې سیاره زهرة ده، چې ۴۲ میلیونه کیلومتره لیرې ده .لمر له ځمکې څخه ۱۵۰ میلیونه کیلومتره فاصله لري .تر ټولو نژدې ستوری Alpha Centauri دی، چې ۴،۲۳ نوري کاله لیرې دی، یا ۱،۳ فلکي فرسخ، چې نږدې ۴۰ زره میلیارده کیلومتره کېږي.

تر ټولو نژدې کهکشان له موږ سره (Andromeda المرأة المسلسلة) ده، چې له موږه ۲،۳۶ میلیونه نوري کاله فاصله لري، یا ۲۲ میلیارده میلیارده کیلومتره .د لمر د نظام (المجموعة الشمسیة) قطر ۹ نوري ساعته دی، یا نږدې ۱۰ میلیارده کیلومتره .د درب التبانة (شیدو لاره) کهکشان قطر ۱۰۰ زره نوري کاله دی، یا نږدې ۹۴۶ میلیونه میلیارده کیلومتره.

د دغو اجرامو سرعتونه ډېر لوړ دي .مثلاً، ځمکه شاوخوا ۱۰۸ زره کیلومتره فی ساعت د لمر په مدار کې حرکت کوي .لمر په خپله د کهکشان په مدار کې

(c) ketabton.com: The Digital Library

۸۰۰ زره کیلومتره فی ساعت حرکت کوي .او د شیدو لاره کهکشان په فضا کې له ۲ میلیونو کیلومترو زیات سرعت لري.

الله تعالی د دغو میلیاردونو کهکشانونو له منځه درب التبانة کهکشان، له هغې لمر، او له هغې ځمکه غوره کړې، تر څو د ژوند ځاي پرې وګرځوي.

د شمسي نظام (المجموعة الشمسية) نـهه سیارې لري:

عطارد، زهره، ځمکه، مریخ، مشتری، زحل، اورانوس، نیپتون، او بلوتو.

لمر یو منځنۍ کچې ستوری دی، چې شاوخوا ۷۰۰ زره کیلومتره شعاع لري . حجم یې د ځمکې په پرتله ۱،۳ میلیونه ځله لوی دی .د لمر د انرژۍ تولید ظرفیت ۴۰۰ میلیارده میلیارده میګاواټه دی .دا انرژي له دې لارې تولیدیږي چې لمر هره ثانیه کې شاوخوا ۴ میلیونه ټنه هایدروجن د هستوي تودوخې غبرګون (fusion) له لارې یوه هیلیوم ته اړوي، او د دې پروسې له لارې د کتلې فرق انرژۍ ته بدلیږي.

له عجایبو څخه دا ده چې د لمر د سطحې حرارت ۶۰۰۰ درجې سانتي ګراد دی، چې دا اندازه دقیقاً د هغه شعاع مطابقت لري چې د ژوند لپاره اړین دی – لکه د فتوسنتز لپاره، یا د نظر (بینایي) سیستم لپاره د موجوداتو په بدنونو کې.

سره له دې چې ځمکه له لمره ډېر لیرې ده، خو بیا هم د خط استوا پر یو متر مربع سطح باندې د لمر د شعاعو اندازه ۱۵۰۰ واټه ده، چې دا اندازه د دې لپاره کافي ده چې د ځمکې د سطحې اوسط حرارت ۱۵ درجې سانتي ګراد وساتي.

ځمکه او د هغې حرکتونه

ځمکه په خپل محور باندې – چې د شمالي او جنوبي قطبونو تر منځ غځېدلی – هره شپه ورځ یوه بشپړه دوره ترسره کوي، چې موده یې 24 ساعته ده .د

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځمکې د دوران دا محور، د هغې له لمر شاوخوا حرکت سطحې له عمودي کرښې څخه نږدې 23.5 درجې مایل دی.

دغه مایل محور ضروري دی، څو د ځمکې ټول سطحه د لمر رڼا ته معرض شي، او شپه او ورځ پر هغې تېرې شي .همداراز، دغه انحراف د قطبین دواړو ته د لمر د رڼا د رسیدو سبب کېږي، کوم چې ناممکن وای که محور عمودي وای.

دغه انحراف د بادونو په حرکت، د تودوخې د درجو په بدلون، او د بارانونو په ویش کې هم رول لري .دا همداراز د څلورو فصلونو سبب دی، کوم چې د ډېرو نباتاتو د ژوند د نظم لپاره ضروري دي، او د مختلفو اقلیمونو له لارې، د ژوندیو موجوداتو د ډولونو تنوع ته لاره پرانیزي.

د سپوږمۍ حرکت

د ځمکې شاوخوا یوه طبیعي سپوږمۍ (سپوږمۍ) په بیضوي مدار کې ګرځي، چې منځنی واټن یې 384,000 کیلومتره دی، او په میانۍ توګه3679 کیلومتره/ساعت سرعت لري.

سپوږمۍ په خپل مدار کې یوه دوره په 27.3216 ورځو کې بشپړوي، چې دا د واقعي قمري میاشتې اوږدوالی دی .خو له دې امله چې ځمکه هم د لمر شاوخوا حرکت کوي، نو ظاهري قمري میاشت (لکه څنګه چې له ځمکې ښکاري 29.530589)ورځې اوږده وي.

د 12 میاشتو یوه قمري کال 354.367068 ورځې لري، پداسې حال کې چې شمسي کال 365.2422 ورځې لري، چې توپیر یې 10.875 ورځې دی.

د سپوږمۍ مدار د ځمکې د لمر شاوخوا مدار له سطحې څخه 5.145 درجې انحراف لري، له همدې امله د لمر او سپوږمۍ ګرفتونه هره میاشت نه پېښېږي.

د ځمکې د مدار او شکل ځانګړتیاوې

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځمکه د لمر شاوخوا په بیضوي مدار کې ګرځي، چې میانۍ نیم قطر یې 150 میلیونه کیلومتره دی .دا مدار یوه دوره په 365 ورځو او ربع ورځ (¼) کې بشپړوي، او میانۍ مداري سرعت یې شاوخوا 30 کیلومتره/ثانیه دی.

ځمکه کروي شکل لري، خو د استوا په سیمه کې لږ څه برآمده ده .میانۍ شعاع یې 6371 کیلومتره ده، د استوا په سیمه کې دا شعاع 6378 کیلومتره، او د قطبونو په سیمه کې 6357 کیلومتره ده، چې توپیر یې 21 کیلومتره دی .دا توپیر د فضا څخه له سترګو نه شي معلومېدای.

د ځمکې وزن او ترکیب

د ځمکې وزن 5.98×10^{24} کیلوګرامه (شاوخوا 6 زره بلیون بلیون ټنه) دی، او میانۍ کثافت یې 5.5 ګرامه/سنتیمتر ^{3}دی.

ځمکه ټول 92 طبیعي عناصر لري، خو په مختلفو تناسبونو .پدې کې:

اوسپنه 32 :٪

اکسیجن 30 :٪

سیلیکان 15 :٪

مګنیزیم 14 :٪

ګوګرد 3 : ٪

(c) ketabton.com: The Digital Library

نکل او کلسیم 2 :٪ (هر یو)

المونیم 1 :٪

نور عناصر :ټولټال 1 ٪

د ځمکې جوړښت

ځمکه درې اساسي طبقات لري:

قشر (Crust) دا د ځمکې سطحه ده، یوه ټینګه طبقه چې ضخامت یې له 5 تر 70کیلومتره پورې وي .دا د ځمکې د میانۍ شعاع 6378(کیلومتره) په نسبت ډېره نرۍ ده، لکه د هګۍ قشر.

وشاح (Mantle)

قلب یا هستوي برخه (Core)

الفرع السادس : **د ځمکې د کرویت دلائل**

علماوو د طبیعي پدیدو له لارې، د هندسي او ریاضي اصولو پر بنسټ، د ځمکې کرویت ثابته کړې ده.

دلیل :1 د لمر راختل او لوېدل، او د راختو ځایونو بدلېدل

(c) ketabton.com: The Digital Library

د انسان د پام وړ لومړۍ پدیده دا وه چې لمر له ختیځه راخي، تر لوېدیځه حرکت کوي، او بیا پټ شي .که فرض کړو چې هره ورځ نوې لمر نه پیدا کېږي، نو یا خو لمر ګرځي، یا ځمکه.

د نورو فلکي پدیدو له مشاهدې معلومه شوې چې ځمکه ده چې ګرځي، او د شپې او ورځې بدلون له همدې امله دی .لمر له دې امله ګرځېدونکی ښکاري چې ډېر لرې دی.

د لمر د راختو ځای بدلېږي :د پسرلي په اعتدال کې له ختیځه، بیا شمال ته ځي، د اوړي د انقلاب تر حده، بیا جنوب ته راګرځي د مني په اعتدال کې، او همداسې دوام لري .دا پدیده یوازې هغه وخت معنا لري چې ځمکه کروي وي، د لمر شاوخوا وګرځي، او محور یې 23.5 درجې انحراف ولري.

دلیل :2 د آسماني اجرامو ورځنی ظاهري حرکت او د هغوی کرویت

د فلک د مشاهدو له مخې، ټول آسماني اجرام، پرته له څو ستوریو، ظاهراً هره ورځ د ځمکې شاوخوا تاوېږي .د دې اجرامو فاصلې او اندازې بېلابېلې دي، نو واقعاً دا تاوېدل ناممکن دي.

نو عقلاني تحلیل دا دی چې ځمکه ده چې تاوېږي، او دا تاوېدل یوازې ظاهري دي.

شاهد دا دی چې د لمر، سپوږمۍ، سیارو او ستوریو شکل کروي دی – نو دا طبیعي ده چې ځمکه هم کروي وي، ځکه چې د هغې اندازه هم له نورو سیارو سره نږدې ده.

دلیل :3 د ځینو اجرامو د حرکت شاذتوب

(c) ketabton.com: The Digital Library

يو شمېر اجرام، لکه قطبي ستورى، د ځمکې د محور امتداد ته نږدې واقع دي . دا اجرام له ځمکې ثابته ښکاري، له همدې امله قطبي ستورى د شمال د جهت د معلومولو لپاره کارېږي.

دا ثبات يوازې هغه وخت توجيه کېداى شي چې ځمکه کروي وي او هره ورځ د خپل محور شاوخوا وګرځي.

سپوږمۍ هم ظاهري شاذ حرکت لري :هره ورځ له ختيځه لوېديځ ته، خو واقعاً هره ورځ 13 درجې له لوېديځه ختيځ ته حرکت کوي .دا توپير د ځمکې د حرکت او کرويت له امله دى.

څلورم دليل :د شپې او ورځې اوږدوالي توپير او د سيوري اوږدوالى

دا پديده (د سيارو ظاهري شاذ حرکتونه) ډېر په آسانۍ سره تفسير شوې ده، وروسته له دې چې دا مالومه شوه چې ځمکه په خپل محور باندې، له لوېديځه ختيځ ته، هره ورځ يوه دوره ترسره کوي، او سپوږمۍ هم له لوېديځه ختيځ ته، د هر قمري مياشتې په اوږدو کې يوه دوره د ځمکې شاوخوا ترسره کوي.

د لمر شاوخوا د ځمکې او نورو سيارو حرکتونه، او د دوى بيلابيل مدارونه او د دورو وختونه، د شاذو حرکتونو واضح تفسير وړاندې کوي.

دليل :4 د شپې او ورځې اوږدوالي توپير او د سيوري اوږدوالى

خلکو دا مشاهده کړې چې د شپې او ورځې ټوليز اوږدوالى هميشه يو ثابت عدد وي، چې هغه 24 ساعته دى، خو د دوى ترمنځ نسبت د جغرافيوي موقعيت او د کال د ورځې پر اساس بدلېږي.

په استوايي سيمو کې، د کال په ټولو ورځو کې، نږدې شپه او ورځ مساوي وي . خو هرڅومره چې له استوايي کربښې لرې شو، د اوړي په موسم کې د ورځې

(c) ketabton.com: The Digital Library

اوږدوالی زیاتیږي او د شپې کمیږي، او برعکس دا حالت د ژمي په موسم کې وي.

استثنائاً، په شمالي او جنوبي قطبي سیمو کې، شپه او ورځ 6-6 میاشتې دوام کوي، دا د 66.7 درجې شمالي یا جنوبي عرض البلد څخه پورته پیښیږي.

د ځمکې کرویت او د هغې محور 23.5 درجې انحراف په پام کې نیولو سره، ساینسپوهانو وتوانېدل چې د ځمکې د سطحې هرې نقطې لپاره، او د کال په هره ورځ، د لمر د راختو او لوېدو وختونه دقیقاً محاسبه کړي.

دغه دقیقه وړاندوینه د لمر د راختو او لوېدو په وختونو کې، د ځمکې کرویت، د هغې محور تاوېدنه، او د لمر شاوخوا د ځمکې حرکت ټول تصدیقوي، او د فلیټ ارت (سطح زمین) نظریه ردوي، ځکه د دې نظریې پلویان نه شي کولای دا ډول دقیق محاسبات ترسره کړي.

د سیوري د اوږدوالی له لارې د ځمکې کرویت ثبوت

د ځمکې د سطحې پر مختلفو عرض البلدونو، او په یوه وخت کې، د یو ثابت طول البلد (longitudes) خط کې، د سیوري اوږدوالی اندازه شو.

ساینسپوهانو وموندله چې د سیوري اوږدوالی او عرض البلد ترمنځ اړیکه یوه اسی رابطه (exponential function) ده :سیوری له صفر نه پیلیږي(هلته چې لمر مستقیم واقع شوی وي)، تر یوې نامحدوده اوږدې پورې رسیږي (هلته چې د لمر شعاع په ټیټه زاویه ځمکې ته رسیږي، لکه د ژمي په موسم کې.)

کله چې دا اندازه پر فرضیه د ځمکې د کرویت سره محاسبه شوه، او د هغې د حقیقي قطر پر بنسټ، نو علمي (نظري)او عملي (مشاهده شوې)پایلې په بشپړه توګه سره سمون درلود.

له همدې امله، په ژمي کې، د ځمکې د شمالي یا جنوبي عرض البلد 66.5 درجې څخه پورته، د شپې اوږدوالی 24 ساعته ته رسي، یعنې شپه مکمل ورځ وي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دغه اسی رابطه د سیوري اوږدوالي او عرض البلد ترمنځ، د سطح ځمکې (Flat Earth)په ماډل کې هیڅکله نه شي ترلاسه کېدای .په ساده حساب سره، دا څرګندېږي چې په فلیټ ماډل کې دا رابطه خطیة (linear) ده، نه اسی.

د ځمکې د محیط اندازه کول د سیوري له لارې

د ځمکې محیط د اندازه کولو لومړی هڅه پر همدې پدیده ولاړه وه .په درېیمه پېړۍ قبل‌المیلاد کې، یوناني فلیکي، اراطوستینس(Eratosthenes) ، د اسکندریې ښار کې د سیوري اوږدوالی اندازه کړ، کله چې لمر د اسوان ښار پر سر دقیقاً عمودي واقع شوی و .دا د دې لپاره چې د ځمکې محیط معلوم کړي . پایله یې یوازې10 ٪ خطا لرله، هغه هم د فاصلو د اندازه کولو دقت د کمښت له امله.

بیا، په 830 میلادي کال کې، عباسي خلیفه المأمون یو شمېر مسلمان عالمان وګمارل، تر څو د سیوري له لارې د ځمکې محیط اندازه کړي، په تدمر او الرقه ښارونو کې د مشاهدې له لارې .نتیجه یې 40,248 کیلومتره وه، چې د نننی علمي عدد 40,068 (کیلومتره)سره نږدې ده.

پنځم دلیل :د افق پراخېدل د لوړوالي په صورت کې

افق (Horizon) تعریفېږي داسې :دا هغه اعظمي فاصله ده چې یو کس یې کولای شي له ځمکې څخه، د یو لوړوالي څخه، په خلاصو ساحو لکه سمندرونو او دښتو کې، ووینې، پرته له دې چې کوم بصري خنډونه وي.

پنځم دلیل :د افق پراخېدل د لوړوالي له امله

د افق (Horizon) په پای کې لیدونکی هغه کرښه وینې چې آسمان له ځمکې سره یو ځای شوی ښکاري .په اسانه توګه، د مثلثي حساب (trigonometry)

(c) ketabton.com: The Digital Library

په کارولو سره، د ځمکې د کرویت په حالت کې، د افق واټن او د لیدونکي لوړوالي ترمنځ یو ریاضي رابطه استنتاج شوې ده.

کله چې د دې رابطه پایلې د عملي اندازهګیرو سره پرتله شوې، نو ثابت شوه چې دا دواړه په بشپړه توګه سمون لري، چې دا د ځمکې د کرویت نظریه تاییدوي.

په مقابل کې، که ځمکه سطحه وای(flat) ، نو د افق واټن باید لا نهائي وای، صرف‌نظر له دې چې لوړوالی څومره وي، خو دا د مشاهدې سره تضاد لري .د فلیټ ارت نظریې پلویان د دې تناقض لپاره هیڅ قانع کوونکې استدلال نه لري.

د افق د محدودوالي اغېزې په عملي ژوند کې لیدل کېږي، لکه:

د کښتۍ ورکیدل له نظره کله چې له ساحله لیرې شي

او یا د الوتکو ناپدیدېدل له رادارونو څخه کله چې له هوايي ډګره واټن زیات شي.

ابو الریحان البیروني، چې یو مسلمان عالم و، د10 مې پېړۍ په پیل کې، د ځمکې د شعاع (نصف القطر)اندازه وکړه .دی د یوې هوارې او پرانستې دښتې په منځ کې یوه لوړ غره ته وخوت .هلته یې:

د غره لوړوالی اندازه کړ

د غره له سر څخه تر افقه زاویه اندازه کړه، د هغه عمودي خط په مقابل کې

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه د قائم‌الزاویه مثلث معادله وکاروله، او د ځمکې شعاع یې 6339.6 کیلومتره محاسبه کړه، چې یوازې 31.4 کیلومتره د نن ورځې د اوسط اندازه (6371کیلومتره)څخه کم ده.

شپږم دلیل :له بیلابیلو سیمو څخه د مختلفو ستوریو لیدل کېدل

مشهور یوناني فیلسوف ارسطو (۴م قبل‌المیلاد)دا مشاهده وکړه چې ځینې ستوري له مصر او قبرص څخه لیدل کیږي، خو له اروپا څخه نه .هغه دا پدیده د ځمکې د کرویت پر اساس تفسیر کړه، چې دا د فیثاغورس له نظریې (د ځمکې کرویت)سره همغږي وه، چې هغه له مخکې وړاندې کړې وه.

وروسته فلیکیانو د ځمکې له بیلابیلو ځایونو څخه د ستوریو نقشه رسم کړه، او دا یې ثابته کړه چې:

د ځمکې د شمالي نیم‌کرې اوسېدونکي یو ډول ستوري ویني

او د جنوبي نیم‌کرې خلک بیا بل ډول ستوري ویني

که ځمکه فلیټ وای، نو د ځمکې له هر ځایه باید ټول ستوري ولیدل شي، چې دا نه واقع کیږي .نو دا پدیده هم د ځمکې د کرویت ثبوت دی.

اووم دلیل :د لمر کسوف او د سپوږمۍ خسوف

(c) ketabton.com: The Digital Library

کسوف او خسوف هغه طبیعي پدیدې دي چې پخوا انسانان پرې حیران وو او مختلف خرافاتي کیسې یې جوړې کړې.

خو د ځمکې د کرویت او د لمر شاوخوا د تاوېدنې په کشف سره، دا دواړه پدیدې په علمي توګه په اسانه تشرېح شوې:

کسوف :کله رامنځته کېږي چې سپوږمۍ د لمر او ځمکې تر منځ راشي، او د ځمکې پر یوه برخه د لمر رڼا یا مکمل یا جزوي بند کړي.

خسوف :کله رامنځته کېږي چې ځمکه د لمر او سپوږمۍ ترمنځ راشي، او د سپوږمۍ رڼا یا مکمل یا جزوي بند کړي.

په خسوف کې، د ځمکې ګرد سیورى (دائري شکل)واضحاً پر سپوږمۍ څرګندېږي، چې دا یو پیاوړی ثبوت دی د ځمکې د کرویت لپاره.

اتم دلیل :څلور فصلونه او د مد او جزر پدیده

له 6 م قبل‌المیلاد څخه تر16 م میلادي پورې، کله چې ساینسپوهانو د ځمکې کرویت، د هغې پر محور تاوېدنه، او د لمر شاوخوا د دوران حقیقت وپېژاند، نو د فصلونو پدیده په علمي توګه تشرېح شوه.

د ځمکې د محور انحراف له عمودي کرښې سره 23.5 درجې دی.

دا محور همیشه د ځانګړو ستورو (لکه ستوري قطبي)لور ته متوجه وي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

کله چې شمالي قطب د لمر لور ته وي → شمالي نیمکره = اوړی، جنوبي نیمکره =ژمی

کله چې جنوبي قطب د لمر لور ته وي → شمالي نیمکره = ژمی، جنوبي نیمکره =اوړی

کله چې لمر د استوا پر کرښه عمودي واقع شي → بهار او خزان (اعتدالین) راځي.

دا پدیده یوازې د کروي ځمکې په ماډل کې سم تشریح کېدای شي.

مد او جزر:

دا پدیده پخوا د انسان توجه ځان ته جلب کړې وه.

مد :د اوبو سطحه تر عادي حالت څو متره لوړېږي.

جزر :د اوبو سطحه تر عادي حالت څو متره ښکته کېږي.

لومړني فیلسوفان دا د سپوږمۍ له حرکت سره تړلي ګڼل، خو علمي تشریح یې هغه وخت ممکن شوه، کله چې:

(c) ketabton.com: The Digital Library

د نیوټن د عام جاذبې قانون کشف شو

د سپوږمۍ او ځمکې تاوېدنه درک شوه

د سپوږمۍ جاذبه (چې نږدې ده) تر ټولو ډېر تاثیر لري

ورپسې د لمر جاذبه

نورې سیارې لږ اغېز لري

مد او جزر اکثر وخت یو ځل هره ورځ واقع کیږي، چې دا د ځمکې د ورځني دوران ثبوت دی.

ځینې ځایونه دوه ځله مد او جزر لري، دا د سپوږمۍ او لمر د نسبي موقیعت له امله دی.

ساینسپوهانو د نیوټن د قانون، او د لمر او سپوږمۍ د حرکت په کارولو سره، دقیق جدولونه جوړ کړي دي چې:

د نړۍ مختلفو ساحلونو لپاره

د مد او جزر وختونه او شدتونه ښیي

نهم دلیل :د ځمکې پر سطحه د جاذبې ثبات او د فوکول بندول

(c) ketabton.com: The Digital Library

یو بل قوي دلیل د ځمکې د کرویت لپاره دا دی:

د ځمکې پر هر ځای د یوه شي وزن ثابت پاتې کیږي،

دا معنا لري چې جاذبه په ټول سطح یو ډول ده،

او دا یوازې د کروي سطحې په صورت کې امکان لري، چیرې چې د ثقل مرکز د ځمکې په مرکز کې وي.

که ځمکه سطحه وای، په شمالي قطب کې به جاذبه دوه برخې لرلې:

عمودي جز (vertical)

افقي جز → (horizontal) دا جز باید زیاتېدونکی وای کله چې له قطب څخه لرې کیږو، خو داسې نه ده.

بندول د فوکول(Foucault Pendulum)

فزیکپوه لیون فوکول، په1851 م کې دا پدیده کشف کړه

(c) ketabton.com: The Digital Library

بندول تاوېږي، او د تاوېدنې جهت په ثابت ډول بدلېږي

که دا بندول په شمالي یا جنوبي قطب کې نصب شي ← د 24 ساعتونو په دوران کې مکمل چکر وهي

دا د ځمکې د محور پر شاوخوا د دوران ثبوت دی

که بندول په استوا کې نصب شي ← دا پدیده نه واقع کېږي

که په منځني عرض البلدونو کې وي ← دوران یې له 24 ساعتونو څخه زیات وي، د یوه ځانګړي فورمول پر بنسټ

د بندول دوران جهت:

په شمالي نیمکره ← د ساعت عقربو سره سم

په جنوبي نیمکره ← د ساعت عقربو خلاف.

په پای کې

(c) ketabton.com: The Digital Library

په پای کې، دا ټولې خبرې د دې ښودنه کوي چې د اسلام علمي میراث له زرو کلونو مخکې د ځمکې د ګردي شکل په اړه پوهه درلوده او دا پوهه په قرآن او حدیثو کې هم منعکس شوې ده.

زموږ حواس محدود دي، او له همدې امله موږ نشو کولی د قرآن کریم آیاتونه د ځمکې په اړه په بشپړه توګه پوه شو پرته له دې چې د پوهانو تفسیرات او د ستورپوهنې د متخصصینو علم ته مراجعه وکړو .یوازې زموږ لید لکه څنګه چې د خپلو دلیلونو د اثبات لپاره کارول کیږي، د دې لپاره چې د حواسو محدودیت خپله ستونزه لري، کافي نه دی.

۲ .او موږ باید د الله سبحانه وتعالی لارښوونې او د ټیکنالوژۍ څخه هم ګټه واخلو.

۳ .د شیخ محمد متولي شعراوي تفسیر :شیخ محمد متولي شعراوي رحمه الله د سوره الزمر د ۵ آیت تفسیر کې د قرآن د معجزو په اړه خبرې کوي او وایي : "پیغمبر صلی الله علیه وسلم پوهیده چې د قرآن معجزې هیڅکله پای ته نه رسیږي .که قرآن په مستقیمه توګه ویلي وای چې ځمکه د یوې دایرې په شکل ده چې د خپل محور په شاوخوا ګرځي او د لمر په مدار کې ګرځي، نو چا به پرې باور کاوه؟ حتی اوس هم داسې خلک شته چې په دې حقیقت لا نه باور لري ". هغه په دې آیت کې د شپه او ورځې د بدلېدو ته اشاره کوي او دا د دې ثبوت بولي چې ځمکه د یوې دایرې په څېر ګرځي.

۴ .د عبادت حقیقي هدف :

په پای کې دا تفسیرونه زموږ ذهن حقیقت ته رسوي چې د ژوند اصلي هدف د الله سبحانه وتعالی د احکامو عبادت او اطاعت دی .موږ باید له بې ځایه بحثونو څخه ډډه وکړو چې د یو بل سره د توهین او بحث لامل شي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

وروستی دعا

اې الله !موږ ته حق د حق په توګه وښایه او موږ ته د حق پیروي کولو ځواک راکړه او موږ ته باطل د باطل په توګه وښیه او موږ ته ځواک راکړه چې له هغه څخه ډډه وکړو".

اللهم اجعل هذا الكتاب خالصًا لوجهك الكريم، وذُخرًا لنا يوم لا ينفع مالٌ ولا بنون، واجعله حُجّةً لنا لا علينا، وانفع به من قرأه، ووفّقنا لما تحب وترضى، واختم لنا بالحسنى، واجعلنا من عبادك الصالحين.

رَبَّنَا لَا تُزِغْ قُلُوبَنَا بَعْدَ إِذْ هَدَيْتَنَا، وَهَبْ لَنَا مِن لَّدُنكَ رَحْمَةً، إِنَّكَ أَنتَ الْوَهَّابُ.

وصلِّ اللهم وسلِّم على سيدنا محمد، وعلى آله وصحبه أجمعين، وآخر دعوانا أن الحمد لله رب العالمين.

ليكوال:

[جندالله الخراساني]

[۱۴۰۴/اسد/۷– خوست-افغانستان]۰

(c) ketabton.com: The Digital Library

د ځمکې استداره

د قرآن، حدیث، ساینس، تاریخ او منطق په رڼا کې

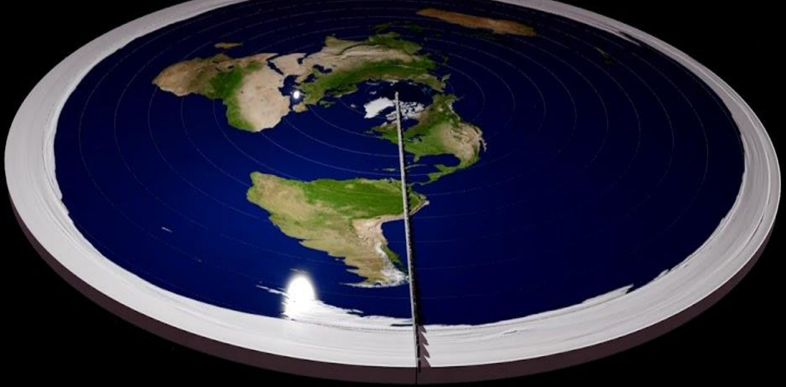

لیکوال: جندالله الخراساني

د کتاب د جوړیدو تاریخ: ۸/۵/۱۴۰۴

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library